

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXIV. évfolyam

Szobotica, VASÁRNAP 1923. augusztus 12.

216. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep napján és hétfőn délután
TELEFON SZÁM: Kiadóhivatal 8-58, Szerkesztőség 5-10

Előfizetési ár negyedévre 135 dinár

SZERKESZTŐSÉG: Kralja Alexandra-utca 4 szám alatt
Kiadóhivatal: Kralja Alexandra-utca 1 (Leibach-palota)

Noviszdad

Minden komoly figyelemnek, minden jövőt dajkáló gondoskodásnak most Noviszdad felé kell tekinteni, ahol az ország új területe méri össze a régiakkal erejét, tudását, leleményességét s munkavégzésének eredményeit. A mit s munka, a teremtő gondolat s a szervező értelem az új határok között megalkotott, az most Noviszdadon tárul az ország érdeklődése elé.

S milyen viszonyok között, milyen akadályokkal küzdve kellett itt kézbevenni a kitervelő ceruzát s az alkotó szerszámot. Lelőhelyektől távol kellett nyersanyagot feldolgozni, kazánokat kellett befűteni távol a szénbányáktól, a mezőgazdaság munkavesztéseit kellett szakmunkásokkal felnevelni, pénztöket kellett találni abban a korban, amelyben a sibilás és tőzsdézés munkanélküli jövedelmet biztosított, be kellett állni a világversenybe, amelyben könnyűbb feltételek közt a tradíciókka elmélyült tapasztalatok, sima utaján futottak a külföldi versenyfaisák; kapkodó intézkedések, hozzá nem értő rendeletek s kereskedelem és iparellenes politikai felfogások pergőtüzében kellett állni a teremtés harcát. Hegyeket kellett mászni manókkal, folyókat kellett átúszni kövekkel terhelten, föl kellett szállni földhöz szögezett szárnyakkal.

A Vajdaság népének munkája, értelme, tudása és bátorsága csudát teremtett s ennek a csudának bámulására siethet most az ország népe. A Vajdaság most megint országra szóló bizonyosságot szolgáltat amellelt, hogy milyen értékes, mennyi gazdagságot teremtő s a komoly megbecsülést joggal követelő része az államnak. Agrárreformmal, különleges adórendeletekkel, forgalmi korlátozásokkal s speciális gazdasági intézkedésekkel s hőkétlenségével szításával sujtották az országnak ezt a területét s a Vajdaság minden újabb teherre új munkavállalással s új eredményekkel válaszolt.

Az a tanulság, ami a noviszdai kiállítás termeiből kiárad, új belátásra kell hogy nevelje életünk, sorsunk kormányzóit. Ez a tanulság kell, hogy megteremtse a Vajdaság népének politikai és gazdasági egyenjoguságát. Az az ipari termelés, mely a noviszdai kiállítás gyönyörű eredményeit produkálta, az a nép, mely fölnevelte magából a munkát teremtő vállalkozót s a produktumokat termelő munkást, édes gyermeke lehet végre hazájának. A munka és teremtés korlátokat ledöntő szent testvériségével tekint most Noviszdad felé a Vajdaság népe.

Az elposványosítás politikája

A központi kormányzat hibái — A törvényegységesítés mulasztásai — A tisztviselőkérdés megoldatlan problémája Halogatás az unalomig

Radics István egyedül sovíniszta demagógiájával és az uri osztály elleni gyűlöletes uszításával sohasem tudott volna olyan sikereket elérni. Spako és Korosec autonomista tábor sohasem tudott volna annyira megerősödni, ha ezek a politikusok agitációjuk során nem mutathatnának reá lépjen-nyomon a központosított államhatalmi gépezet működésének a legegyszerűbb ember előtt is kézzelfogható hibáira; és e hibákból eredő mindennapi súlyos hátrányokra.

Ezek a hibák és ezek a bajok azonban csak részben szervezeti betegségei a központosított államhatalmi szervezetnek.

Ugy a központosított, mint az önkormányzat alapján megszervezett állami igazgatásnak megvannak a szervezeti természetéből folyó előnyei és hátrányai.

Az államigazgatás művészete éppen abban rejlik, hogy a gyakorlatban az állami berendezkedés rendszerének minden előnye érvényre jusson, viszont a rendszer szervezeti hibáinak hatása a minimumra redukáltsásk.

Innen van az, hogy van jó és csapnivalóan rossz központosított és ugyanacsak van jó és gyűlöletes önkormányzati közigazgatás.

Az angol önkormányzati elv, legfeljesebb híve is kénytelen beismereni, hogy a porosz centralisztikus bürokrácia az ő junkereivel is tudott példás közigazgatást produkálni, viszont nem fogja letagadhatni, hogy a konföderációs Amerika, az angol önkormányzati elvnek ugyszólván korlátlan érvényesülése dacára, a rossz, pártoskodó és korrump közigazgatás őshazája.

Szomorú, de le nem tagadható tény, hogy a mi központosított állami igazgatásunk, az eme rendszer mellett elképzelhető legrosszabb közigazgatást produkálja. Mi a centralisztikus államberendezkedés természetes előnyeit alig élvezzük, szervezeti hibáit hatványozott mértékben érezzük.

És ha ennek a bajnak az okait elfogultság nélkül és tudományos tárgyilagossággal akarjuk felderíteni, a betegség gyökerelt törvényalkotásunk tökéletlenségében, a párt-és személyi érdekeknek az állam érdeke fölé helyezésében és a minden kérdés megoldásánál észlelhető elposványosítás módszerében kell hogy megtaláljuk.

Bármily rendszerű állami igazgatás kifogástalan működésének előfeltétele az, ha a törvény, melynek végrehajtására hivatva van, a lehetőség határai között tökéletes, ha rendelkezései szabatosak, világosak, kétértelműséget kizárók és kimerítőek. Az ilyen törvény már egymagában is hatalmas védőbástya a végrehajtóközégek önkénye ellen, mert lehetetlenné teszi a végrehajtóközégek részéről a kétféle értelmezést, lehetetlenné teszi azt, hogy a törvény, lézagaian és kétértelműségein keresztül a végrehajtó közeg a törvény végrehajtásánál a maga életnézetét, politikai felfogását, személyi rokonszenvét vagy gyűlöletét érvényre tudja juttatni.

Nem tudunk hamarjában olyan országot, amelyben a törvényelőkészítési funkciók elvégzésére külön minisztérium léteznék — a miénken kívül.

A jogrendszer egységesítését előkészítő minisztériumunk tisztára kodifikációs minisztérium.

Azt hisszük azonban, ha a törvényalkotás tökéletlenségeinek bemutatására nemzetközi kiállítást rendeznénk, ezen a kiállításon éppen a mi kodifikációs minisztériumunk alkotásai vinnék el az első díjat, bár négy év óta még számbelileg is alig produkált valamit.

A mi törvényelőkészítésünk és törvényalkotásunk minőségének jellemzésére szolgáljon a következő egypár kiragadott példa.

Több mint négy éve már annak, hogy az SHS királyság tényleg és jogilag megalakult és hogy a mi kodifikációs minisztériumunk létezik. Négy és fél év nem volt elegendő ahhoz, hogy elkészüljön az állampolgársági törvény. A törvényelőkészítő minisztérium benyújtott ugyan egy javaslatot, mely akadálytalanul megusztia a minisztertanács és a törvényelőkészítő-bizottság rostáját, mert tárgyalása során mindenki csak arra gondolt, hogyan lehetne a nemzeti kisebbségeket a cselekvő és szenvedő választási jogosultságtól valami eldugott rendelkezéssel kisémmizni.

Röviddel a bizottsági szövegnek a nemzetgyűlés által való megszavazása előtt a javaslatot vissza kellett vonni — a külügyminisztérium közbelépésére, mert elfogadása nemzetközi botrányd fajult volna és itthon is számtalan komplikációnak és a teljes jogbizonytalanságnak vált volna kuforrásává.

A magyar sajtó szakszerű bírálata és tiltakozására nem hederített senki; bár a külügyminisztérium kifogásai szórol-szóra azonosak voltak a magyar sajtó által és a Magyar Párt első emlékiratában felhozottakkal.

Az állampolgárság megszerzéséről és elvesztéséről szóló jó törvény hiánya tette lehetségessé azután azt, hogy az alkotmány parancsa ellenére, saját állampolgárainkat utasították ki tucatszámra és inscenálták azt a botrányos labdajátékot azokkal a szerencsétlenekkel, akiknek a békeszerződés opciós rendelkezéséhez valami közük volt.

Ennek a törvénynek a hiánya és az állandó választói névjegyzékről szóló törvény lézagos és egymásnak ellentmondó rendelkezései — amely törvényt szintén a kodifikációs minisztérium készítette elő — tették lehetővé egyes közigazgatási hatóságoknak, sőt bíróságoknak azt is, hogy tízezerszámra zárdják bi a választójogból a nemzeti kisebbsé-

geket. De hogy ne csak a nemzeti kisebbségek politikai jogait érintő törvényalkotásokat állítsuk előtérbe, rámutatunk arra, hogy az államtanácsról és az elsőfoku közigazgatási bíróságokról szóló törvény szintén olyan lézagos és határozatlan, hogy az államtanács alig hogy megkezdte működését, kénytelen volt önmaga egy módosító és kiegészítő novellát készíteni és annak sürgős törvényhozói letárgyalását kérni, mert a meghozott törvény változatlan főtartása esetében a közigazgatási bíraskodás hatékony érvényesülése válnék lehetetlenné.

Mindaddig, amíg a törvényjavaslatokat egy-egy miniszteri hivatalnok »írja« és azokhoz indokolást nem fűznek mindaddig, amíg a parlamenti tárgyalást megelőzőleg a javaslatokat nem bocsájják a szakhörök és a sajtó rendelkezésére és a diszkusszió folyamán kialakult ellenvetések jogosságát nem teszik megfontolás tárgyává, mindaddig, amíg a legfontosabb javaslatokat zárt ajtók mögött tárgyalja a törvényhozó bizottság és a parlament csak a szavazógép szerepére van hárthatva, é téren javulást várni nem lehet.

A jó közigazgatás másik alapfeltétele egy jól javadalmazott, szakképzett és erkölcsileg független tisztviselői kar.

Mindaddig, amíg nálunk minden politikai pártnak és minden politikai párton belül minden csoportnak az a legfőbb, sőt talán egyetlen politikai törekvése, hogy minden állásba és minden pozícióba a maga emberét illesztse és a helyi igazgatás egyes közegeit a kezében tartsa, egy ilyen tisztviselői kar csak jámbor óhajítás marad.

Hivatottság, szakképzettség és tudás nem döntő fontosságuk se a miniszteri tárcák, se a tisztviselői állások betöltésénél. Nem jó minisztereket és jó tisztviselőket keresnek, hanem őrszemeket akarnak a pártok és pártcsoportok elhelyezni.

Igy esett meg azután, hogy a legutóbbi kormányrekonstrukció alkalmával az agrárügyi és kereskedelemi minisztériumok élére két tetőtől talpig derék, tehetséges és puritán politikus került, akik azonban hírlapi nyilatkozatokban kénytelenek beismerni, hogy a tárcájuk körébe tartozó ügyekről még fogalmuk sincs és addig, amíg ügykörükbe bele nem tanulnak, az ország ne várjon tőlük eredményeket, nem is szólva az agrárügyek éléről a földművelésügy élére átlpántált miniszteriális antitalentumról.

Valósággal csodaszámba ment és kínos feltűnést keltett a rekonstrukció alkalmából, hogy a szociálpolitikai tárcára és a pénzügyminiszteri államtitkárságra kizemelt politikusok azzal háritották el maguktól ezt a megtiszteltetést, hogy nem éreznek ezeknek az ügyköröknek az ellátására elég szakképzettséget, a mikor pedig kinevezésüket az egész kormányzópárt osztatlan megnyugvással fogadta volna.

Jó, szakképzett és tisztakezü tisztviselő helyett ugyancsak őrszemek kerülnek a perifériákon is vezető és alárendelt pozícióba egyaránt.

A tisztviselői törvény eredeti szövege (melyet nem a kodifikációs mi-

nisztérium, hanem a közalkalmazottak szövetsége dolgozott ki) a lehetőség határain belül a tisztviselők megelégedésére akarta rendezni a közalkalmazottak javadalmazását, a tisztviselők stállum állandóságát és a tisztviselők elmozdíthatatlanságát.

De jött a szent pártérdek és halomra döntött mindent. A kormányzópárt gazdaképviselei a tisztviselői illetmények lényeges feljavítását népszerűtlenné deklarálták, nem akartak belenyugodni abba, hogy a közalkalmazott, aki a kormányzópárt képviselőinek nem jár a kezére, ne legyen egyszerűen elcsapható és hogy a szent párttagyságon valahogy csorba ne essék, a kormány kénytelen volt a tervezetben megállapított tisztviselői fizetések redukciójához hozzájárulni és valamennyi tisztviselőt három évre rendelkezési állományba helyezni.

Az alatt az idő alatt el lehet helyezni mindenhol az őrszemeket és természetesen el lehet bocsátani a közszolgálatból az »anacionális« elemeket, amint azt a magyar vasutasok példája mutatja.

Mert a pártérdek által sugallt olyan kormányzati intézkedés még nem volt, amelynek a levét ne a nemzeti kisebbségek itták volna meg.

És amikor egy-egy személyi kérdés, vagy politikai probléma megoldása küszöbén a pártok és pártcsoporthoz érkei összeütközésbe kerülnek, akkor minálunk nem oldják meg a kérdést, nem egyenlítik ki az ellentéteket, nem vágják ketté a gordiuszi csomót, hanem egyszerűen elhúzzák a döntést, elposványosítják a kérdést eladdig, amíg az ellentétes érdekek belefáradnak a harcba és amíg fásult közönnyel fogadják minden megoldást, csak megoldás legyen.

Az elposványosítás, mint a politikai bölcsesség foglalatja, megtehető egy nyolevan esztendő miniszterelnök egyéni diszpozíciójának, de semmiképp sem felel meg az ország érdekeinek.

Az államtanács a törvény életbe léptetése után nem tudott egy fél évig megalakulni, a főszámok ma sem dolgozik még érdemlegesen, mert a kinevezendő személyiségekre nézve az érdekkörök nem tudtak megegyezni. **Huzni kellett tehát a dolgot, amíg mindenki megunt mindent és amíg a sajtó és a közvélemény oly erővel sürgette az intézmények életrekelését, hogy a megoldás tényével az energiájukat vesztett őrszemaspiránsok és azok portálói sem mertek továbbra is szembehelyezkedni.**

Ugyanez az elposványosítási politika nyilvánult meg a kormány legutóbbi rekonstrukciójánál.

Már négy hónap óta nem volt titok, hogy az a négy személyiség van a megüresedett tárcák élére kiszemelve, akik ezeket a tárcákat tényleg meg is kapták.

De mert ez a választás nem tett szert a kormányzópárt minden frakciójának, elhúzták a dolgot teljes négy hónapig.

Négy hónapig az agrárügynek és a két legfontosabb közgazdasági tárcának, a földművelésügyi és kereskedelmi tárcának nem volt gazdája. Az ügyek elintézetlenül hevertek. A lemondott agrárminiszter egyszerűen sztrájkolt, a másik két tárcá »ideiglenes« vezetőinek pedig nem volt ideje és lehetősége, hogy az ügyeket intézze.

Ilyen ellátás mellett eshetett meg, hogy a kereskedelmi minisztert névleg helyettesítő közlekedésügyi miniszterrel, egyik osztályvezetője félmillió segélyt utaltatott ki — a feleségének.

Ha ennek a botránynak kipattanása révén a felzúdult közvélemény és a két tárcával »ideiglenesen« megnyomortott miniszter reá nem

kényszeríti a miniszterelnököt a kormány rekonstrukciójára, ez a kérdés még részlegesen sem volna megoldva.

Köteket lehetne összeírni arról, hogy ez az elposványosítás milyen rettenetes anyagi és erkölcsi károkat okoz egyeseknek és az országnak egyaránt.

De nálunk ezzel nem törődik sen-

ki. Nálunk nem akarják belátni, hogy a decentralizált törekvések paralizálásra sokkal jobb eszköz a jó közigazgatás, mint a népgyűlések betöltése, a vezérek mentelmi jogának feltételezése és mindannak az erőnek kiméletlen labbetése, melyvel az államhatalom legális birtokosai mindig és mindenütt rendelkeznek.

Anglia is nyilvánosságra hozza a jóvátételi okmányokat

Az angol kormány ragaszkodik a francia adósságok megfizetéséhez

Az angol kormány — mint Londonból jelentik — a napokban nyilvánosságra hozza a jóvátételi kérdéssel szülő okmányokat. Közé teszi a kékkönyvben elsősorban a június hetedik német javaslatot és az erre vonatkozó angol válaszigyzeteket, amelyet még mindig nem hoztak nyilvánosságra. A lapok értesítése szerint Baldwin a kékkönyv egy példányát Poincarénak is megküldte, amelyben Angliának Franciaországhoz és Belgiumhoz intézett válasza a következőket állapítja meg:

Anglia kénytelen ugyanolyan jóvátételi összeget behajtani szövetséges társain, mint amilyen összeget neki fizetnie kell Amerikának. Elvárja tehát, hogy a szövetségesek jóvátételi tartozásait kiegyenlítsék. Minél nagyobb azon rész, amelyet ebből Németországra lehet hárítani, annál kevesebb marad a szövetségesekre. Am az angol kormánynak az a véleménye, hogy a Ruhr-megszállítás csökkenti Németország hitelképességét és hovatovább lehetetlenné teszi, hogy a szövetségesek jóvátételt kapjanak a német birodalomtól.

Mindezek hangsúlyozásával Anglia kijelenti, hogy ha Németország képtelen lesz is kötelezettségének eleget tenni, az angol kormány mégis követelni fogja, hogy Franciaország a rá eső részt a sajátjából is

megtérítse. Lehetséges — mondja a jegyzék — hogy Franciaországban ez a követelés izgalmat fog kelteni, de Angliának az a nézete, hogy minél tisztábban lát Franciaország ebben a kérdésben, annál hamarabb urrá lesz a megértés gondolata.

A Havas-ügynökség jelentése szerint Curzon lord pénteken este Párisba érkezett. Az angol külügyminiszter Párisból egy franciaországi fürdőhelyre utazik, ahol pár hétig nyaralni fog.

A francia nagyiparosok sürgetik a Ruhr-kérdés rendezését

A francia külügyminisztériumban, — mint Párisból jelentik — a sajtó képviselőinek kijelentették, hogy a francia nagyipari érdekeltségek azt kívánják a kormánytól, hogy a Ruhr-kérdésben sürgősen adjon részletes programot. Poincaré valószínűleg már vasárnapi beszédében teljesíti kívánságukat és beszédében részleteket közöl a francia kormány programjából. A Journal des Debats szerint előtűnt az ideje annak, hogy a francia kormány színt valljon, mert életbevágó érdekek forognak kockán. Poincaré most már megmondhatja, hogy gondolja a Ruhr-kérdés tisztázását. Németország gazdasági összeroppanása — írja a lap — nem érdeke Franciaországnak.

A noviszadi kiállítás megnyitása

A kereskedelmi miniszter Noviszadon

A békében a kiállítások egy-egy ország eseményei voltak. Egy párisi, egy berlini vagy a budapesti milleniumi kiállítás nemcsak Európában, hanem Amerikában is óriási érdeklődést keltett.

A háború minden ilyfajta kiállítást lehetetlenné tett, csupán a lipcsei mintavásárok maradtak meg a háború alatt is. A béke megkötése után az egyes országok — különösen a rossz valutájuk — vetették fel a kiállítások rendezésének eszméjét és egyre-másra rendezték a kiállításokat Bécs, Prága, Bratislava, nálunk Ljubljana és Zagreb.

Ezek a kiállítások szolgálták azt a célt, hogy az egyes országok között a megszakadt összeköttetést felvegyék, különösen az osztrák monarchiából alakult egyes országok között. A kiállítások ezt a célt részben el is érték.

A noviszadi kiállítás keletkezése

A ljubljana és zagrebi kiállítások sikere adta meg Hajós Gyula kereskedőnek, a noviszadi Schiff Ábrahám cég főnökének azt az ideát, hogy Noviszadon is kiállítást kellene rendezni, hogy így a Vajdaság iparát és kereskedelmét — melyet eddig alig ismertek — a Vajdaságon kívül is ismertté tegyék és a kiállítás folytán az új országterületeket szorosabb kereskedelmi kapcsolatba hozzák.

Hajós Gyula még 1922. év szeptemberében beadványban fordult a noviszadi ipar- és kereskedelmi kamarához, melyben kifejtette a noviszadi kiállítás szükségességét. A kamara elnöke, Miroslav Koszta és agilis titkára, Csurszin Vojislav, azonnal átlátták az

eszmé fontosságát és minthogy a Vajdaság iparának és kereskedelmének a fellendülését és ismertté válását ők is programjuknak tartják, azonnal megtették a intézkedést, hogy az eszmének minél több hívet szerezzenek.

Az ipar- és kereskedelmi kamara október 8-ára értekezletet hívott össze, melyen megjelentek Subotica, Novi Vrbas, Starikaniza, Apatin, Ada, Srbobran, Zablja, Veliki-Beckerek, Panosevo, Vel.-Kikinda, Nova-Kaniza, Zombolya, Mokrin stb. városok iparosai és kereskedői. Hosszas vita után azt határozták, hogy a kiállítást meg fogják rendezni és a további teendők elvégzésére egy akció-bizottságot választottak, melynek noviszadi tagjai: Aks Izor gyáros, Milan T., Jovanovic nagyiparos, Königstüdtler Dusan gyáros, a kamara alelnöke, Monasevic C. Dusan kereskedő, Miroslavovic P. Kosta, a kereskedő-kamara elnöke, Radics Dusan dr., a gabonatözsde titkára, Fajt Gyula malomtulajdonos, Cselikovic Vilmos kereskedő és Csurszin Voliszlov, a kamara titkára, lettek.

Ez a mozgalom, mely az Ipar- és Kereskedelmi Kamara égisze alatt indult meg, sajnos, nem fejlődött azzá, aminek kellett volna lenni. A noviszadi bizottság mellé sohasem választották meg a vidéki tagokat és nem indult meg az a propaganda, amelyre szükség lett volna. Hónapokig stagnált az ügy, míg végre 1923 február havában Szvircevic Borivoj személyében a kiállítási bizottság agilis igazgatót nyert, aki a szervezés munkáját megindította.

A propaganda folyt, azonban az ered-

mény nem volt olyan, mint remélték. A vajdasági iparosok, kereskedők és gyárosok nem nagyon jelentkeztek. Ugy látszik, nem fogták fel eléggé ennek a kiállításnak nagy horderejét. A bizottság egyes tagjai ezt a látszólagos sajtó-kertelenség elkedvetlenítette, úgy hogy többen váltak ki az akció-bizottságból. Már-már úgy látszott, hogy a kiállítás eszméje végleg kátyuba került, mikor a bizottság újabb tagokkal egészítette ki magát és május hónapban már Popovic Daka mérnök, Monasevic Dusan kereskedő, Fajt Gyula malomtulajdonos, Szvircevic Borivoj mérnök, Jovanovic T. Milan, Popovic P. Emil közgazdász-hírlapíró, noviszadi lakosokból álló bizottság vette kezébe a szervezés munkáját.

A munka most már lázas erővel indult meg, de még mindig sok vitára adott alkalmat az, hogy a kiállítás csak a Vajdaság iparára és kereskedelmére, az ország egész iparára és kereskedelmére vagy pedig csak a külföldi kiállítók gyártmányaira is kiterjedjen. A döntés szerint úgy a belöldi, mint a külföldi gyárpár részt vehet a kiállításban, sőt a kiállítás keretében a mezőgazdasági termékeket is bemutatják.

A kiállítás helye

Nagy gondot okozott a kiállítás helyének a kiválasztása. Három hely jött számításba. Az Artézi-fürdő parkja, a Strand melletti szabad tér és a volt magyar gimnázium épülete. A döntés a gimnázium mellett történt, melynek földszintjén és emeletén, ugyancsak a hatalmas udvarban épített 25 pavillonban nyert elhelyezést a kiállítás hatalmas anyaga, mely Jugoszlávia 70 városának iparát és kereskedelmét, több mezőgazdasági, többtermelési kísérletének eredményeit mutatja be.

A kiállítás a gimnázium kétemeletes épületének harminc termét és folyosót foglalja el s azonkívül harminc rendkívül izléses pavillon, melyek nagy részét maguk a kiállítók építették, fogadják be a kiállított tárgyakat.

A kiállítás 5000 négyzetméternyi területet foglal el. Májig, amíg a kiállítást megnyitották, több mint háromszáz kiállító küldött be vásárárut.

Látogatók a kiállításnál

A hivatalos megnyitás vasárnap délután lesz, azonban szombat reggel óta a kiállítás már megtekinthető.

Az első nap beigazolta, hogy a kiállítás életképes és a rendezők agilitásának meg lesz az eredménye. Azok a vélemények, amelyeket a kiállítók és a vajdasági közgazdasági körök a kiállításra fűztek, teljesedésbe mennek.

Szombat reggel óta valóságos népvándorlás indult meg a kiállítás felé. Nemcsak Novisad város és környéke, hanem a messzi vidék érdeklődése is impozáns módon nyilatkozik meg. Palánka, Ilok, Futak, Brcska, Apatin, Vajsza, Bogyán, Járek, Krnyája s más német községek megbízottakat küldtek Noviszadra, akik a látottakról felvilágosítják a községbelieket s a községek lakói a kiállítás tartama alatt tömegesen utaznak majd Noviszadra.

Az első látogatókat meglepte és elragadtatta a kiállítás a maga impozáns méreteivel s a rendezés tökéletességével.

A Vajdaság első nagyarányú iparkiállítását tökéletesen reprezentálja a vajdasági ipar fejlettségét. A látogatók meggyőződtek arról, hogy majdnem mindent, amit eddig külföldön szereztek be a Vajdaságban jutányosabban megszerzhetik. Az első nap már jelentékeny üzletkötés történt. A kiállító kereskedők és iparosok egymásközt több megrendelést kötöttek.

A hivatalos megnyitás

A hivatalos megnyitás vasárnap délután lesz. Novisad város már szombaton ünnepi dísz öltözt, fellobogozott házak várják a megnyitást.

Ma megérkezett Noviszadra a kormány képviselőiben Koics Nikola kereskedelmi miniszter is. Sztojanovic pénzügyminiszter, Vujicsics belügy- és Jankovic közlekedésügyi miniszter, akik szintén kiállításba helyezték, hogy részt vesznek a megnyitáson, sürgönyileg je-

leették, hogy vasárnap a radikálispart értekezletén kell résztvenniök s így a megnyitásra nem utazhatnak el, a kiállítás tartama alatt azonban feltétlenül jelennek Novisadria.

A kiállítást vasárnap délelőtt 11 órakor nyitja meg *Stefanovic* Zsárkó novisadi polgármester. A megnyitás alkalmából *Koics* miniszter is beszédet mond. Utána pedig a miniszter és kísérete megtekinti a kiállítást.

Délután 1 órakor a *Kralja Marica* szállodában ünnepi ebéd lesz.

A rendező-bizottság permanenciájában

A kiállítás rendező-bizottságának munkája nem ért véget azzal, hogy a kiállítás megnyílik. A bizottság most a tömegesen jelentkező vidéki látogatók elhelyezéséről gondoskodik. A novisadi közönség a legteljesebb megértéssel áll a rendezőség szolgálatára és e révén a rendező-bizottság már ma is ezer lakás felett rendelkezik, úgy hogy az érkező vidékiek elhelyezése nem ütközik nehézségbe.

Leégett a kikindai Bohn-féle téglyagár

A kár ötmillió dinár

Kikindáról jelentik: Pénteken este nyolc óra tájban a Bohn-féle hatalmas téglyagár, amely az V-ik negyedben, a városon kívül fekszik és nagy területet foglal el, kigyulladt. A tüzet, amely a kömedencénél támadt, a gyártelepen tartózkodó munkások csak akkor vették észre, amikor a hatalmas lángok már teljesen elborították a körkemenctét és a szárító medencéket.

A munkások értesítésére a tűz színhelyén elsőnek az önkéntes tűzoltóság jelent meg teljes felszerelésével, majd kivonult egy század katonaság, a rendőrség és csendőrség teljes létszámmal és egyesült erővel fogtak hozzá a tűz elfojtásához.

A tűzoltóság és a kirendelt katonaság minden erejükkel azon voltak, hogy ha már a borzalmas lánggal égő körkemenctét és szárító kemencéket nem lehet megmenteni, legalább a kemence körül felhalmozott nagy értékű faanyagot és kész téglyraktárt mentse meg. Órák hosszat vesződték a tűz lokalizálásánál, a faanyagokat azonban nem sikerült megmenteni és a kemencékkel együtt porrá égtek.

A tüzet csak hajnalban fojtották el. A kár ötmillió dinár, aminek egy része biztosítás révén megtérül. Emberéletben kár nem esett.

A tűz okát egyelőre nem tudták kideríteni.

Zsombolya és Módos kicserélése

Beogradból jelentik: Azzal a hírrel kapcsolatban, hogy Temesváron a jugoszláv-román határmegállapító bizottság tárgyalásokat folytatott arra nézve, hogy Zsombolyát Romániához csatolják, a Bácsmegeyi Napló munkatársa szombaton érdeklődött a külügyminiszteriumban, ahol a következő felvilágosítást adták:

— Igaz az, hogy a legutóbbi napokban, *Kalafatovic* tábornok a jugoszláv-román határmegállapító bizottság jugoszláv delegációjának vezetője Temesváron tárgyalt erről a kérdéssel a román határmegállapító bizottság vezetőjével.

Jugoszláviának ugyanis fontos érdeke, hogy *Módos* és *Párdány* községeket, amelyek most román területre esnek, megszerezze és a románok ennek ellenértékéül Zsombolyát kéri. Mi ezt az ajánlatot nem fogadjuk el, a végleges határozat azonban ebben az ügyben még nem történt meg.

Ellenséges propagandával vádolják az októberi forradalom emigráns vezéreit

Elkészült a budapesti ügyészség vádirata

Budapestről jelentik: Az ügyészség vádirata *Károlyi Mihály*, *Garami Ernő*, *Lovász Márton*, *Jászai Oszkár*, *Hock János*, *Linder Béla* és az októberi forradalom több emigrációjában élő politikusa ellen elkészült az emigrációban írt cikkek miatt. A vádirat kétségtelenül bebizonyítja, hogy a cikkek közzétételével a lapvallalatok Magyarország állam függetlensége és nemzeti léte ellen törnek és dőlendően ürügyeket keresnek a Magyarország belügyébe való beavatkozásra, miáltal ellenséges propagandát szolgálnak.

Az ügyészségnek *Károlyi Mihály* és társai ellen emelt vádirata hatvan négy oldalas és az októberi forradalomnak emigrációjában élő politikusai ellen az állam és a nemzet megbecsülése ellen elkövetett bűncselekmény miatt emelt vádat. A vádirat bevezetésében a »Bécsi Magyar Újság« és a »Jövő« című lapok cikkeit sorolja fel, amelyek a vádirat szerint a magyarságot támadják és az államot gyaldzzák.

Az ügyészség vádat emelt *Garami Ernő* ellen tízenyolcrendbeli, *Hock János* ellen négyrendbeli, *Lovász Márton* ellen tízenkilencrendbeli, *Károlyi Mihály* ellen kétrendbeli, *Hatvany Lajos* ellen hatrendbeli, *Jászai Oszkár* ellen tízenegyrendbeli, *Buchinger Manó* ellen hétrendbeli, *Linder Béla* ellen egyrendbeli és *Szendé Pál* ellen háromrendbeli büntetést miatt.

A vádirat szerint az eljárást azért indítványozták, mert vádlottak a megnevezett lapokban azért, hogy a külföldi államokat és szervezete-

ket a magyar nemzet elleni ellenséges cselekedetre indítsák, valótlan híreket terjesztettek, amelyek alkalmasak Magyarország becsületének csorbítására és hitelének sértésére. A vádirat ezután részletesen foglalkozik az egyes cikkekkel és bőven emlékezik meg a világháború előzményeiről a Károlyi-forradalommal, továbbá a bécsi emigrációs sajtóval.

A bűnvádi felelősségrevonásnál a sajtójog szabályai nem alkalmazhatók, mert a magyar sajtótörvény csak magyar területen megjelenő sajtótermékekre vonatkozik. Ha a távollévő vádlottak az ellenük in contumaciam emelt vádról tudomást szereznek, védőik után kifogást jelenthetnek be a vádtanácsnál, amely távollétükben is megtarthatja a tárgyalást. Megtörténhetik az is, hogy a vádlottak valamelyike *salvus conductus* kér és kap és így megjelenhetnek a főtárgyaláson, ott szabadon védekezhetnek, majd ismét elutazhatnak, anélkül, hogy letartóztatnák.

A vádirat nem tesz említést *Kunfi*, *Garvairól* és *Böhm Vilmosról*. Illetékes helyen azonban kijelentették, hogy *Kunfi* és *Böhm* ügyében is elkészült már a vádirat a rendtörvény alapján. Az ügyet elkövetve tárgyalják *Garami*ékól, *Garvai* és a többi baloldali vezér ellen is készülöben van a vádirat, de az adatgyűjtés nagy nehézségekbe ütközik és csak hónapok múlva készül el.

Miskolczy ügyész, a vádhatóság képviselője kijelentette, hogy novembernél hamarabb nem kerülhet sor a főtárgyalásra.

Külpolitikai akciót készít elő Radics külföldön

Radics elutazásának részletei — Korosec Karlsbadban cseh vezetőkörökkel tárgyalt

Zagrebból jelentik: Zagrebben nagy feltűnést keltett szombaton délelben a »Novosti« rendkívüli kiadása, amely részleteket közöl *Radics István* elutazásáról. A »Novosti« rendkívüli kiadása a következőket jelenti:

Julius 21-én reggel nyolc órakor *Radics István* *Prpies* Milánnal, a párt titkárával együtt automobilon elutazott Zagrebból. *Koprivnice* mellett *Dombai Pál* földműves házában szállt meg úgy *Radics*, mint kísérelője. Előzőleg már vonaton elutazott Zagrebból dr. *Krnjevic*, a párt főtitkára és *Begics* volt alezredes, akiket *Radics* megbízott a párt további organizációjával, amelyet *Begics* katonai rendszer szerint akar végrehajtani.

Egy nappal később, július 22-én ugyancsak *Dombai Pál* földműves házába érkezett *Vecsenai Iván* földműves is *Delokovcáról*, jelentkezett *Dombainál*, aki *Svinjara* plébános utasítása szerint megbízta *Vecsenait*, hogy *Radics*ot és társait vigye át a *Drávan* csónakon. Ez meg is történt. *Vecsenai Radics*ot és kísérelőit *Dombai* kocsiján vitte el a *Dráva* partjára, ott *Radics* és kísérelő csónakba szálltak és két gókelovai földműves, névszerint *Antolics Mihály* és *Seszták Mihály* átevezett velük a *Drávan* a tulsó partra, a magyar határra. A magyar határon *Premac* és *Kertész* nevű horvát emigrán-

sok várták az érkezőket, majd valamivel távolabb a határtól más emigránsok is csatlakoztak hozzájuk. *Radics*ék innen visszaküldték *Vecsenait* azzal az utasítással, hogy augusztus 5-én újból jelentkezzenek *Dombainál*.

Julius 24-én *Radics* társaival a határ közelében fekvő *Berzencére* ment, onnan pedig *Balatonfüred* irányában folytatta útját. Augusztus 5-én *Vecsenai* az utasítás szerint csakugyan megjelent *Dombainál*, akitől egy csomagot és *Radics*nak több ruháját kapta, amit *Svinjara* plébános *Radics* szökése után hozatott el Zagrebból.

Vecsenai ezeket a csomagokat is elvitte *Radics* után és azokat még augusztus 5-én *Nagykanizsán* személyesen átadta *Radics*nak. Még ugyanazon *Radics* Bécsbe utazott, dr. *Krnjevic* pedig visszatért Zagrebbra.

A »Novosti« ehhez a jelentéshez azt fűzi hozzá, hogy a horvát parasztok között nagy az elkeseredés, mert azt tartják, hogy *Radics* cserbenhagyta őket.

A »Bácsmegeyi Napló« zagrebi munkatársa szombaton délután *Radics* elutazásáról beszélt a horvát köztársasági parasztpárt egyik vezetőjével, aki a következőket mondotta:

— Szükséges volt, hogy *Radics* eltávozzék az országból, mert a mellett hogy a beogradi kormány teljes eréllyel lépett fel ellene,

biztos tudomásunk volt arról is, hogy *Radics* ellen merényletet készítek elő. *Radics* elutazása különben fontos eseményekkel van összefüggésben, amelyek külpolitikai természetűek és amelyeknek bekövetkezése 10–12 napon belül várható.

Arra a kérdésre, hogy *Radics* elutazása *Koroseccal* és *Spahóval* egyetértve történt-e, a pártvezér kijelentette, nem tudja, hogy az eddigi akciót velük együtt készítették-e elő, azonban bizonyos, abban, hogy a legközelebb várható események a szlovén néppel egyetértőleg fognak megtörténni.

Beogradi jelentés szerint a *Bácsmegeyi Napló* munkatársa előtt a külügyminiszteriumban megerősítették *Radics* bécsi tartózkodásának hírét. A külügyminiszteriumnak bizonyítékai vannak arra vonatkozólag, hogy *Radics* mikor volt Bécsben és kikkel tárgyalt. A külügyminiszterium szerint mindegy az, hogy *Radics* visszatért-e az országba, vagy sem, a legfontosabb az, hogy bizonyítékok vannak arra, hogy Bécsben tárgyalásokat folytatott.

Egy ljubljani jelentés arról számol be, hogy dr. *Korosec*, a klerikálispart vezére, aki eddig *Karlsbadban* időzött, visszatért Szlovéniába és *Mariborban* tartózkodik. *Karlsbadi* tartózkodása alatt, hír szerint, tárgyalásokat folytatott a csehszlovák vezetőkörökkel, akiket informált a jugoszláv politikai helyzet jelenlegi állásáról és állítólag tárgyalt német és magyar politikussal is.

Gyilkos orvos

Egy ébredő szigetvári orvos agyonszurt egy zsidó földbirtokost

Budapestről jelentik: *Délsomogy* centrumában, *Szigetváron* a háboruban elesett katonák emlékére társadalmi gyűjtés után emlékoszlopot állítottak föl, amelynek leleplezését augusztus közepére tűzte ki a város vezetősége. A zsidó hitközség, amelynek tagjai szintén adakoztak az emlékmű céljaira, a napokban memorandumot intézett a város vezetőségéhez, amelyben kérte, hogy engedjék meg a zsidó hitközségnek is, hogy a leleplezési ünnepélyen testületileg részvevessen. A helyi ébredők vezére, *Puskás* hírlapíró ezzel kapcsolatban cikket írt az ébredők lapjában, amelyben »szemtelen« követelésnek nevezte a hitközség kérését és kijelentette, hogy »ennek a nemzetrontó, gyalázatos fajnak«, amely Magyarországot rombadöntötte, nincs joga a hősök emlékoszlopa leleplezési ünnepélyén megjelenni. A példátlanul rosszindulatú cikk a város zsidósága körében nagy fölháborodást keltett, olyannyira, hogy *Beck Sándor* zsidó tartalékos főhadnagy a nyílt utcán fölpofozta *Puskás* ébredővezért. Az inzultus következtében a város rendkívüli közgyűlésén elhatározta, hogy a zsidóknak nem engedjék meg az ünnepélyen való részvételt. Az ébredők a határozattal nem elégedtek meg, mindénáron megakarták bosszulni a *Puskást* ért inzultust és keresték az alkalmat, hogy megtorolják *Beck Sándor* pofonjait. Az alkalom nem késett; esütőtökön éjszaka az ébredő-csoport borosan az *Erger-Berger* hangjai mellett hazafelé vonult, amikor az egyik uccában találkozott *Friedmann* Ernő földbirtokossal. Az ébredők között volt *Huszár-Csaba* dr. kórházi orvos, közismert pécsi felelőtlen, aki a nyugodtan és békesen előtűk haladó *Friedmann* orvul hátbaszarta, úgy, hogy az eszméletlenül összeesett. A szerencsétlen emberre hajnalfele akadtak rá; rögtön operációt hajtottak végre rajta, de sérülése oly súlyos, hogy életbenmaradásához nincs remény.

Vojnics Sándor revolver-merénylete egy szobalány ellen

Részeg fővel rálőtt, mert nem akarta szerelmi ajánlatát elfogadni.

A subotica-i rendőrség egyetlen sornyi jelentést sem adott ki arról, hogy csütörtökön éjjel a város közepén gyilkossági kísérlet történt, amely egy fiatal leány súlyos sebesülésével végződött. Minden csirke-lopásról és minden szobalányról értesíti a rendőrség — igen helyesen — a sajtót, a csütörtökön megkísérelt gyilkosság ügyét azonban, mert szereplői ismert és befolyásos emberek, a hatóságok el akarták tussolni.

Céllövés éjjel után

Minden igyekezet ellenére mégis elterjedt pénteken annak a híre, hogy néhány közismert garázda fiatalember csütörtökön éjjel egyik belvárosi magánlakásban duhaj mulatságot rendezett, amelyen több revolverlövés hangzott el és a lövöldözésből kifolyólag egy fiatal leány súlyosan megsebesült, sőt állítólag meg is halt. Az utóbbi híresztelés szerencsére nem bizonyult valósnak, mert az éjjeli lövöldözés ezután nem követelt halálos áldozatot, ellenben beigazolódott, hogy a szobán forgó fiatal emberek egyike mulatozás közben valóban megsebesített egy fiatal nőt. A botrányról városzerte beszélni kezdtek, úgy, hogy a lövöldöző társaság egyik tagja jónak látta »cáfolni« és szépítgető beállításban így mondta el az esetet:

— Csütörtökön este kisebb férfitársaság gyűlt össze Szilpics István földbirtokos sombori-uti lakásán, ahol meglehetősen szolid formák között mulatoztak. Éjjel után a társaság egyik tagja azt ajánlotta, hogy rendezzünk céllövészetet. Az indítvány általános tetszéssel találkozott, az illető fiatalember nyomban előrántotta revolverét és célbavett egy majolika-vázát. A lövés eldördült és a telibe talált edény leröpült a szekrény tetejéről és szertehulló cserepei véletlenül megsebesítették a szobalányt, aki történetesen éppen a szobában tartózkodott. A leánynak nem történt komolyabb baja, könnyebb sérülését nyomban bekötötték és az éjjeli lövöldözéshez fűződött minden egyéb kommentár nem más közönséges pletykánál.

Szeret, vagy nem szeret?

Ez a magyarázat természetesen nem fedí a valóságot, az éjszakai lövöldözés nem »meglehetősen szolid« formák között zajlott le, a részeg társaság tagjai nem majolikavázát lőtték célba, a megsebesült szobalány nem véletlenül tartózkodott a mulatozók között a szobában és főként nem cseréparaboktól sebesült meg. Beavatott helyről szerzett értesülésünk szerint az eset a következőképpen folyt le:

A szobánforgó lakásban csütörtökön éjjel egészen szűkkörű társaság mulatott. A mulatozás, zene nélkül, csupán abból állt, hogy a résztvevők egymás után üritették fenéki az üvegeket, éjjelre már egész palack-ütegek sorakoztak az asztal alatt. A társaság tagjai teljesen eláztak és a házigazda, aki ugyancsak tökéletesen részeg volt már, azzal az ötlettel állt elő, hogy becsüngeneti vendégeink szórakoztatására szép, fiatal szobalányt. A vendégek zajos lelkesedéssel járultak hozzá az ötlethez, mire a vendéglátó földbirtokos csöngtetett a szobalánynak, aki csakhamar meg is jelent az ittas emberek indiánszerű csataordítása közben. A mulatozók közül a legrészegebb ifj. Vojnics Sándor magánzó — akit Subotica-n általában »Pubi« néven ismernek — a leány elé ugrott és a következő kérdést intézte

hozzá:

— Szeret, vagy nem szeret?
Amikor a szobalány látta, hogy a részeg társaság mire készül, ki akart menekülni a szobából, azonban kényszerítették, hogy bentmaradjon. Vojnics Sándor önelgetni kezdte a leányt és megismételte ajánlatát. A szobalány ellökte magát a részeg fiatalembert és tiltakozott a durva támadás ellen. Vojnics, aki ekkor már teljesen beszámíthatatlan állapotban volt, revolvert rántott elő, rúszogta a szobalányra és így akarta arra kényszeríteni, hogy teljesítse kívánságát. A leány ekkor sem volt hajlandó a parancsnak engedelmessé válni és dula-kodni kezdett merénylőjével. A fiatalember ekkor hátrált pár lépést és revolverének csövét a leányra szegezve megfenyegette:

— Ha tovább ellenkezik, lővök!

A lövés eldördül

A részeg társaság tagjai még ekkor sem léptek közbe, noha igen jól tudták, hogy Vojnics Sándor ittas állapotban mindenre képes, nem egy botrányt követett el már részeg fővel és különös szenvedélye ilyenkor a társaságban levő nőket kinoszni és gyötörni. Egyik subotica-i vendéglőben a múlt év decemberében zárás után nagy botrányt rendezett

például, mert a vele együtt mulató bar-hölgy, akit tulságosan felöltözöttnek talált, hivatkozással a helyiség fütellen voltára, ragaszkodott toalettiének teljességéhez. Vojnics akkor úgy erőszakolta ki kívánsága teljesítését, hogy elkezdte locsolni — nem francia pezsgővel, az stílusos lett volna! — barna sörrel a szegény nőt, aki így kénytelen volt belátni, hogy Vojnics Pubival, ha részeg, nem lehet ellenkezni.

A szobalány nem tudta ezt és ellenkezett a fenyegetés után is, mire Vojnics Sándor leemelte revolverét, célzott és rálőtt a leányra. A lövés talált, a szobalány hangos jajkiáltással, véresen esett össze. Ez a fordulat kijózanította a mulatozókat, orvosért szaladtak, aki megállapította, hogy a leány sebesülése súlyos, de nem életveszélyes.

A tussolás

A véres éjszaka után, amikor a mulatozók kialudtak mámorukat, hozzáfogtak az eltussolás munkájához. Először is a megsebesített szobalány elhallgattatásáról gondoskodtak: nagyobb váltásdíjat — állítólag tízezer dinárt — ajánlottak fel neki, ha nem tesz feljelentést Vojnics Sándor ellen. A leány elfogadta az ajánlatot. Vojnics és társai pedig gondoskodtak arról, hogy a közbírára üldözendő bűncselekmény ne kerüljön a hatóságok révén nyilvánosságra. Meg kell állapítanunk, hogy ez az igyekezetük is sikerrel járt, mert hivatalosan a mai napig sem tettek közlést a csütörtöki véres merénylőről.

Kiteregették a részvénypanamát a magyar nemzetgyűlésen

Bethlen miniszterelnök feleségét is megvádolták — A nyomozó hatóságokat mind megajándékozták

Budapestről jelentik: A háromszázmillió részvénypanama ügye, amely már hetek óta foglalkoztatta a közvéleményt, a nemzetgyűlés pénteki ülésének végén végre tisztázódott: kiderült, hogy az ügyben mindenki benne van. A vádat, hogy a nemzetgyűlés egyes tagjai, továbbá magasállású főtisztviselők vesztegetésszerűen olcsó részvényeket kaptak budapesti bankoktól, Ulain Ferenc — a fajvédők egyik exponense — emelte a kormánypárti képviselők ellen s ez a körülmény egyszeriben rokonszenvenessé tette — a megvádoltakat. Ulain vádját a tegnapi ülésen egy másik fajvédő, Friedrich István támogatta alá konkrét adatokkal, s ez a magyarázata annak, hogy a kormánypárti és liberális sajtó vállaltva foglalt állást a leleplezőkkel szemben, akiknek pedig — eltekintve attól, hogy természetesen politikai célra akarják kihasználni az ügyet, teljesen igazuk van abban, hogy köztisztviselők és képviselők nem fogadhatnak el bankoktól ajándékot.

A pénteki ülésen Friedrich István előrukkolt a régóta követelt nevek egy részével. Megállapította, hogy a részvényekből száz darabot elsősorban maga Rakovszky Iván belügyminiszter is kapott, aki ebben az ügyben ismeretlen tettesek ellen a nyomozást elrendelte. A nyomozás vezetője, Andréka Károly detektív-főnök-főkapitányhelyettes szintén kapott a részvényekből, valamint Sárközi Sándor detektív-csoportvezető is, akinek az ügyet kiosztották. Az ügyészség vezetője, dr. Polányi Aladár ugyancsak elfogadott panama-részvényeket, úgy, hogy a részvény-panama nyomozása a legjobb kezekben van...

Ez a leleplezés természetesen örösi vihart váltott ki a ház minden oldalán s a vihar csak fokozódott, amikor Friedrich felolvasta Nagy

Emil igazságügyminiszter bizalmas jelentését, amely szerint a nemzetgyűlés minden pártjának tagjai között ülnek olyanok, akik kaptak a kérdéses részvényekből. Az igazságügyminiszternek módosítania kellett ezt a kijelentését a nyílt ülésen úgy, hogy a huszonöt szociáldemokrata képviselő közül egy sem kapott a panama-részvényekből, de a többi pártokra vonatkozóan nem tehetett hasonló kijelentést.

Friedrich beszédére sorjában válaszoltak az igazságügyminiszter, a miniszterelnök és maga a megvádolt Rakovszky Iván belügyminiszter is, akik belsérték, hogy a belügyminiszter valóban kapott a részvényekből, de várhatóan arra az álláspont-ra helyezkedtek, hogy az olcsó részvények elfogadása nem volt inkorrekt cselekedet. Ezt a magyarázatot Friedrich azzal utasította vissza, hogy ha korrekt dolog volt a részvények elfogadása, akkor miért indított a nemzetgyűlés utasítására a belügyminiszter bünyvádi eljárást a részvények elfogadói ellen és ami most korrekt eljárás, miért volt bűncselekmény addig, amíg nem volt köztudomású, hogy a belügyminiszter is részese? Rupert Rezső pedig megállapította, hogy egy rendőrt becsuknak, ha egy kúbaszivart elfogad, hogyan szabad a belügyminiszternek milliós részvényeket — illetve árfolyam-differenciákat — ajándékba elfogadni.

Amikor gróf Bethlen István kelt a belügyminiszter védelmére, kellemetlen incidens zavarta meg felszólalását. Nagy Ernő ellenzéki képviselő ugyanis a következő közbejáratást röpítette felé:

— Amaga felesége is kapott panama-részvényeket!

A miniszterelnök sápadtan hallgatta ezt a vádat és nem válaszolt a közbejártó képviselőnek, akit ellenzéki képviselőtársa, Pakots József

zsef intett le:

— Asszonyokat nem szabad belevetkerni az ügybe.

— Miért nem? — replikázott Nagy Ernő — nőknek szabad panamáznia?

A szócata befejezése után a miniszterelnök erőlyesen megkísérelte a belügyminiszter becsületét megvédeni.

Az ülés tulajdonképpen szenzációja azonban nem Friedrich leleplezése volt. — ezt a kellemetlen pillulát a nemzetgyűlés igyekezett gyorsan és simán lenyelni, éppen mert »mindenki benne van« —, hanem Nagy Emil igazságügyminiszter jelentése, amely kemény szavakkal ítélte el általánosságban az üzérkedő és panamázó képviselőket és köztisztviselőket, tehát a belügyminisztert is, és éles kritikát mondott a pénzügyi kormányzatról. A látogatást az első pillanatban az volt, mintha Nagy Emil hivatalos nyilatkozatának éle Rakovszky belügyminiszteren túl Kállay pénzügyminiszter ellen, de az egész kormány ellen is szólna, mert hiszen nyilatkozata az ellen a pénzügyi elmélet ellen is irányult, mely Magyarország gazdasági helyzetét a mai állapotokig züllesztette. Végeredményben tehát a kormány igazságügyminisztere elítélő álláspontra helyezkedett azzal a kormánnyal és azzal a kormánypárttal szemben, melynek maga is tagja, ezt az elítélő álláspontot pedig a — fajvédők exponensével, Friedrich Istvánnal tolmácsoltatta.

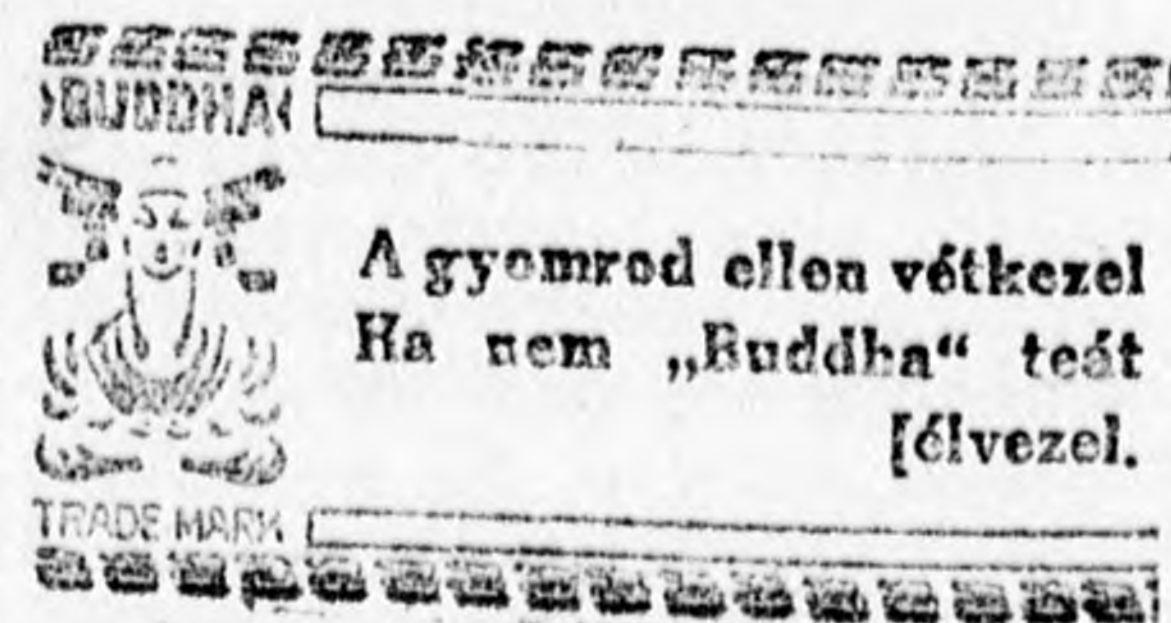
— Mi ez? — kérdezték a néma tekintetek a Ház minden oldalán, — Nagy Emil kormányt akar bukítani?

És egyszeriben úgy látszott, hogy a súlyos következmények elmaradhatatlanok: Elmaradhatatlan Kállay lemondása, akit Nagy Emil jelentése oldaltámadásban részesít, Elmaradhatatlan Rakovszky Iván lemondása, akinek részvényügyére Friedrich a Nagy Emil korjellemzését olvastára, de elmaradhatatlan Bethlen miniszterelnök is, ha velük azonosítja magát, — vagy elmaradhatatlan Nagy Emil haladéktalan bukása — a »fiat justitia, pereat mundus« hősipózában. Egyik sem történt meg és egyik sem fog megtörténni. Az összes érdekeltek kimagyarázkodtak és a »fiat mundus, pereat justitia« alapján elintézték az ügyet. A nemzetgyűlés ülését követő minisztertanács azután megtörtént a miniszterek között a végleges elintézés is és megállapodtak a kormány tagjai abban, hogy a fajvédők »urlemberekhez nem méltó támadását« — így jellemezte gróf Hoyos Miksa a leleplezést — sikerült visszaverni.

Lemond Nagy Emil igazságügyminiszter

Rakovszky István kormányfőtanácsos, a belügyminiszter fivére a Magyar Hírlap-ban nyilatkozott az ingyen-részvények ügyében. Kijelentette, hogy fivérének, a belügyminiszternek részvényvásárlási ügyeit mindig ő intézte, akinek egyáltalán tudomása sem volt arról, hogy ő miképpen kezeli vagyondát. A belügyminiszternek a jegyzett részvényekről csak akkor tett említést, amikor a parlamentben az ügy szóba került.

A Magyar Hírlap szerint Nagy Emil, akit a parlament, mint ismeretes, pénteken leszavazott, valószínűleg levonja a konzekvenciákat és lemond tárcájáról.

Nagyarányu csempészetet leplezett le a subotikai államrendőrség

Szabadkereskedelem Subotica és Szeged között
Milliókat értékeltek át Magyarországról

Nagyszabású, többmillió csempészetet fedezett föl néhány héttel ezelőtt a subotikai államrendőrség, amiről annak idején a *Bácsmegyei Napló* már említést tett. Az államrendőrség a részleteket a nyomozás érdekében mindaddig titokban tartotta, a hét elején azonban sikerült az államrendőrségnek a bűnyű minden részletét kinyomozni és a tetteseket letartóztatni. Megállapítást nyert, hogy Szegeden és Suboticán egy nagy csempész-szövetkezet működött, amelynek tagjai összeköttetésben álltak egymással és a határmenti szállásokon keresztül nagymennyiségű árut: paprikát, pezsgőt, kölnivizet, kártyát, biliárdgolyót és egyéb cikkeket hozták át a határon, amivel az államkincstart több millióval megkárosították.

A nyomozás befejezése után a nagyarányú csempészetéről a következő részleteket tudta meg illetékes helyen a *Bácsmegyei Napló* munkatársa:

Olcsó szegedi paprika

Még május hónapban feltűnt a subotikai vámhivatal közveinek és az államrendőrségnek, hogy feltűnő olcsón nagymennyiségű szegedi paprika kerül eladásra Suboticán és a környékbeli községekben és városokban is. A házali paprikaárú-asszonyok is mind ilyen olcsó paprikát árultak. A vámhivatalnál ezzel szemben megállapították, hogy a nagy árukészletek mellett az utóbbi időben feltűnően megcsappant a magyarországi paprika behozatala. Az a gyanu merült fel, hogy csempészet hozták át a paprikát a határon. Ebből a feltevésből kiindulva az államrendőrség kihallgatott egy paprikakereskedő-asszonyt, aki megnevezte az olcsó paprika-forrást. Ezen a nyomon elindulva, a titkosrendőrök figyelmi kezdtek a gyanúsítottakat és megállapították, hogy nemcsak paprikát, hanem egyéb árut is csempészték Magyarországról, mind olyan cikkeket, amelyek magas luxuscím alá esnek.

Harminkilenc üveg pezsgő

Néhány nappal később a szemmel kísért emberek közül az egyik 39 üveg pezsgőt vett Suboticáról Palicsra a Dukics-féle vendéglőbe. A titkosrendőrök kérdést intéztek Dukichhoz, hogy kitől és mennyiért vette a pezsgőt, — amelynek üvegein rajta volt az állami fogyasztási illeték-cédula, mindamellelt feltűnően olcsó volt a pezsgő. Dukics elmondta, hogy a pezsgőt Kriszhaber Margittól vásárolta.

A részletek kiderítése végett a titkosrendőrség megbízott egy subotikai kereskedőt, hogy ő is vásároljon pezsgőt Kriszhaber Margittól, aki valóban el is adott a kereskedőnek negyvenhat üveg pezsgőt és közölte, hogy azért tudja ilyen olcsón adni az árut, mert váni nélkül hozatja Magyarországról. Az áru kifizetésénél jelenvolt detektívek erre Kriszhaber Margitot előállították az államrendőrségen.

Titkos raktár a Plukovics-utcában

A Kriszhaber Margittal kötött üzlet az államrendőrséget a csempészkartár nyomára is rávezette. Megállapították, hogy Kriszhaber Margit a Magyarországról átesempésztett árutak Ertner Amália Plukovics-utca 8. szám alatt lévő lakásán rejtette el és onnan szállította vevőinek. Ertner Amáliának házkutatást tartottak és a lakásban nagymennyiségű csempészárut találtak. Ertner Amáliát a házkutatás után letartóztatták. Ertner Amália azzal védekezett, hogy ő nem tudta, hogy csempészetből származnak az áruk és lakását nehéz anyagi helyzete miatt engedte át raktárnak, mert öreg ferje nem tud keresni és négy gyermeket kell eltartaniok.

A csempészhálózat

Az előállítások után kihallgatták a gyanúsítottakat. Megállapították, hogy

Kriszhaber Margit vezetése mellett nagy csempésztársaság hozta át Magyarországról az árut. Kriszhaber Margit, Debreczeni István, Kiss Ilona és egy Topa Maris álnévű nővel állott összeköttetésben Szegeden, akik a csempészt árut a magyar határ mentén fekvő szállásokra vitték. A szállásokról Kriszhaber Margit megbízottai az árut kocsin Palicsra szállították, onnan pedig villamoson hozták be Suboticára a Plukovics-utcai raktárba. Kriszhaber Margit ezután ügynököket foglalkoztatott, akik Novisadon, Somborban, Vrbaszon, Topolán és a Vajdaság egyéb

városban értékesítették az olcsó, vámentes árut, paprikát, pezsgőt, biliárdgolyót, kártyát és egyéb fényűzési cikkeket. Topolán és Vrbaszon Nagy Imre malihgyesi kereskedő volt Kriszhaber Margit eladója. A csempészek közül letartóztatták még Debreczeni Istvánt is, amikor dohányt hozott át Magyarországról.

Kriszhaber Margit elmebajos?

A csempészet részleteinek megállapítása után a titkosrendőrség az ügy iratait a subotikai vámhivatalhoz tette át. Debreczeni István és Ertner Amália őrizetben vannak, míg Kriszhaber Margit száztízezer dinár óvadék ellenében szabadlábon maradt. Kriszhaber Margit családja most orvosszakértők kirendelését kérte, mert azt állítják, hogy az asszony elmebajos és beszámíthatatlan állapotban szervezte meg a csempészhálózatot.

Enyhült a helyzet Németországban

Megszűnt a berlini szedő-sztrájk — Lemond a Cuno-kormány

Berlinből jelentik: A belpolitikai helyzet az utóbbi napokban roppantul kiélesedett, ami főképpen a birodalmi fővárosban éreztette hatását. Berlinben a legvadabb hírek keringtek. Majd azt beszélték, hogy a munkásság általános sztrájkot kezdett, majd azt, hogy a legkülönbözőbb városrészekben fosztogatások történnek. Ezekről a híresztelésekről csakhamar bebizonyosodott, hogy túlzottak és arra vezethetők vissza, hogy a szedők sztrájkja miatt a főváros újságok nélkül maradt, ami elősegítette a rémületet keltő hírek keletkezését és terjedését. Tény, hogy az elemiszereknek és a közszükségleti cikkeknek a márka elérteketlenedésével együttjáró hallatlan drágulása a dolgozó lakosság körében egyre növekvő izgalmat keltett, amely immár átragadt a higgadtabb elemekre is.

Kommunista agitáció

A kommunisták elérkezettnek látták az idejüket és szitják az elégtelenséget s az ebből eredő mozgalmakat. Nagy-Berlin üzemi tanácsainak ugynevezett tizenötös bizottsága, amely a kommunista üzemi tanácsokat képviseli, szombatra egybehipta az üzemi tanácsok nagygyűlését. A Rote Fahne egyik felhívásában az ismert kommunista követeléseken, a kormány megbuktatásán, a paraszt- és munkáskormány alakításán és az elemiszerek lefoglalásán kívül azt is követeli, hogy valamennyi munkásnak, alkalmazottnak és tisztviselőnek haladéktalanul fizessenek ki tízmillió márkát kitevő drágasági pótléket. A felhívás végül felszólítja a munkásságot, hogy az összes üzemekben kezdjék meg a passzív rezisztenciát.

E felhívásnak Berlin ipari üzemeinek egy részében, főképpen azokban, amelyekben a munkásság túlnyomó része a baloldali szélsőséges irányzatnak a híve, eleget is tettek. A szociáldemokrata szervezetek tagjai azonban továbbra is változatlan munkakészséggel állnak helyükön.

Megszűnt a szedősztrájk

Havenstein és a bankjegyzőztály főnöke pénteken délben eljártak a birodalmi kancellárnál, hogy megkérjék, kövessen el mindent, hogy a szedők haladéktalanul ismét munkába álljanak. A munkaadók és a munkások között tárgyalások a késő délután folyamán eredményre vezettek és a birodalmi nyomda munkásai ismét munkába állottak. Nyomban megkezdődött és zavartalanul folytatódott a birodalmi bankjegynyomda második műszakának munkája és a nyomda hatalmas gépei hamarosan ismét ontották a sok milliárdnyi márkát. A mai nap folyamán tartó sztrájk következtében a birodalmi bank mintegy négybillió márkát ösz-

szegü fizetési eszközöktől esett el, e hiányt azonban a szedők vasárnapon is folytatandó munkával pótolják.

Betiltott időszaki nyomtatványok

Ebert birodalmi elnök szombaton rendeletet adott ki, amelyben a nyugalom és biztonság helyreállítása érdekében megtiltja az időszaki nyomtatványok terjesztését, amelyeknek a tartalma a birodalom, vagy valamelyik országa köztársasági államformájának erőszakos uton való hatályon kívül helyezését célozza, vagy a közt veszélyeztető módon erőszakoskodásra izgat.

Enyhült a gazdasági válság

Berlini politikai körökben szombaton is általános volt az a vélemény, hogy a Cuno-kormány lemond. A helyzet szombaton ugyan bizonyos mértékben megnyihült, mert sikerült az elemiszerszállítványok biztosítására ötven millió aranymárkát beszerezni. A kereskedelem áldozatkészsége lehetővé teszi az elemiszerszállítvány megszüntetését. Sikerült a kereskedelmet, ipart és a bankokat rábírni, hogy kétszázmillió aranymárkát jegyezzenek a márkajavítás céljára, amely akció nagy jelentőségű, mert nem a birodalmi bank után, hanem magánuton történik.

Ezen az alapon lényegesen megnyihült a helyzet. A munkásságnak szombaton sikerült elhárítani a kommunisták törekvését, hogy háromnapos sztrájkba kergessék a német munkásságot.

Stresemann lesz Cuno utódja

Cuno kancellárt ennek ellenére is bukottak tekintik. A szociáldemokraták kétségtelenül bizalmatlansági indítványt nyújtanak be ellene. Utódjául Stresemannt emlegetik, aki hívei előtt adott programjában belpolitikai téren kívánja helyrehozni Németországot és arra akarja bírni a pártokat, hogy csillapítsák le a közhangulatot és tartózkodjanak a franciaellenes cselekedetektől. Stresemann kabinetjébe a szociáldemokraták nem lépnek be, de kijelentik, hogy jóindulatot tanúsítanak vele szemben és így a Stresemann-kormány megalakulása biztosítva látszik. Cecher gazdasági minisztert, aki a gazdasági káoszt okozta, feltétlenül elejtik és alkalmasint Havensteint, a birodalmi bankjegyzőztály főnökét is elbocsájtják. Valószínű az, hogy Rosenberg külügyminiszter is távozik, aki beszédében szolidaritást vállalt Cunoval.

Németországban egyébként a kritikus napok után a gazdasági válságban némi enyhülés mutatkozik, ennek ellenére azonban a városokban az izgalom munkásság körében egyre fokozódik.

Művésztelepet létesítenek Topolán

A Zichy-féle kert adja át a község

Topola, ez a szinmagyar nagy község, mint értesülünk, gróf Zichyektől örökölt községi népkertben a nagybányai művésztelep mintájára művésztelepet létesít, amelyet rendelkezésére bocsájt a Vajdaságban szép számmal élő magyar és szláv piktoroknak, munkáknak, akik a mai sivar körülmények között a kultúréletnek föllendítésében eredményes munkát nem tudnak végezni. A terv, a melyet Bicskey Péter topolai festőtanár vetett föl, már a megvalósulás stádiumában van. A község vezetősége a nagyfotosszerű tervet a festőtanárral folytatott megbeszéléseken nagy szimpátiával fogadta és megígérte, hogy minden áldozatot kész meghozni, a művésztelep érdekében. Végső döntést ez ügyben egyébként a községi képviselőtestület vasárnapi gyűlésén fognak hozni, amelyen Bicskey Péter festőtanár indítványt tesz, vázolván egyúttal a művésztelep kulturális programját, amely nagy-szabású tárlatok rendezésével kíván első sorban a vajdasági kultúrélet veszendő sorsán segíteni.

Az indítványt valószínűleg elfogadja a községi képviselőtestület, úgy, hogy az ország első állandó művésztelepének kiépítését előreláthatólag meg ez évben megkezdik, hogy a jövő tavaszon a pompás Zichy-kertben a festőművészek már dolgozhassanak.

A kormány képviselői a zsidókórház megnyitására

Janjics és Perics miniszterek és Ječmerić hadügyminiszter-helyettes Suboticán

A szeretetház egyesület vezetősége lázas buzgalommal serénykedik a szerdai avató ünnep előkészületein. A hatvan tagú rendező bizottság gondoskodik a vidékről érkező vendégek elszállásolásáról, a hálaadó istentiszteleten, a diszközgyűlésen és avató ünnepen résztvevők elhelyezéséről.

A kormány képviselői kedden este fél kilenckor érkeznek meg. A kormány képviselőiben Janjics vallásügyi és Perics igazságügyi miniszterek jönnek Suboticára. A hadügyminisztert Ječmerics generális, a volt subotikai kerületi parancsnok képviseli. A minisztereket a hatóság képviselőiben Karakásovic Gábor rendőrfőkapitány fogja a vasuti állomáson fogadni. A közegészségügyi miniszter megbízásából dr. Stampar államtitkár és dr. Markovic osztályfőnök vesznek részt a kórház avató ünnepén.

Dimitriju görög keleti patriarka előrehaladott korára való tekintettel nem jelenhetik meg az avatáson, képviselőiben magas rangú papi megbízott vesz részt.

Az ország összes zsidó hitközségeinek szövetsége dr. Popst Frigyes, a beogradi volt helyettes polgármestert küldi ki. Vele egyidejűleg érkeznek a beogradi zsidó hitközségek, a zsidó intézmények küldöttségei. A Bene Berith szabadkőműves páholyt dr. S. J. Alkalay főmester fogja képviselni.

Videkről hozzávetőleges számítás szerint másfél ezren jönnek el az első zsidó kórház felavatására.

A helybeli zsidó kereskedők elhatározták, hogy az ünnepség napján üzleteiket zárva tartják.

A diszfelvonulás mentén a rendet katonaság fogja fenntartani, az ünnepség színhelyén rendőri diszörség fog őrt állani.

A kórház vasárnap egész nap megtekinthető. Minthogy az avatás idején a kórház udvarán csak a küldöttségek nyernek elhelyezést, az elnökség ez uton is kéri az egyesület tagjait és az érdeklődő közönséget, hogy lehetőleg vasárnap tekintsék meg a szeretetházat, mert hétfőn már betegek vétetnek fel és az ő nyugalomuk érdekében vasárnap után érdeklődők nem bocsájtathók be a kórházba.

Az elnökség kéri mindazokat, akik a

vidéki vendégek elszállásolására lakásukat felajánlották és azokat, akik hajlandók egy napra szállást adni egy-egy vidéki vendégnek, szíveskedjenek a vasárnap délutáni értekezleten megjelenni.

Az adományok felajánlása a kórház céljaira az utóbbi napokban fokozott mértékben történik. Fischer Félix, a veliki-kikindai gőzmalom vezérigazgatója nagyobb összegeket utalt át a kórház céljaira, ma újabb 50.000 koronát küldött fentartási célokra.

Kőrösi Géza suboticei fűszerkereskedő társai körében folytatott nagyarányú gyűjtést. Igyekező munkájának eredménye, több mint 50.000 korona értékű különféle fűszer került a kórház elszámolásába.

Havas és Forgács topolai malomtulajdonosok nagymennyiségű liszttel látták el a kórház konyháját.

HIREK

— György herceg Vrsacón. Vrsacról jelentik, hogy szerdán és csütörtökön György herceg Vrsacón tartózkodott, ahol Mandukics Koszta vrsaci szőlőbirtokos vendége volt.

— A novisadi főispán szabadságán. Novisadról jelentik: Szepcsévics Milán kerületi főispán több heti szabadságra Karlsbadba utazott. A bácskai főispáni teendőkhöz a bácskai főispán, a kerületi főispáni teendőkhöz Stefanovics Zsárkó dr. novisadi főispán helyettesíti.

— Vukovics sakkmeister Subotican. Vukovics Vladimír, a kitűnő jugoszláv sakkmeister a suboticei sakkör meghívására vasárnap délután félháromkor a régi Lloyd helyiségében (Nemzeti-Szálló) szimultán játékot mutat be. Minden jelenlévővel játsza fog. Sakktáblát mindenki hozzon magával.

— Képviselőtestület, amely megtagadta a hűség esküt. Osijekről jelentik: Csadjavica viroviticei község újonnan megválasztott képviselő-testülete, amely a Radics-pártiakon kívül 2 demokratából is áll, megtagadta a hűség esküt. Mandátumukat megsemmisítik és kiírják az új választásokat. Az eset széles körökben nagy feltűnést keltett.

— Eljegyzés. Brandes Sámuel Bačko-Petrovoselóról eljegyezte Kaff Paula urleányt Ilokról. (Minden külön értesítés helyett).

— Tűzvész pusztított Dzsombolyán. Dzsombolyáról jelentik: Pénteken hajnalban a Keszler Johannele házban, eddig még ismeretlen okból, tűz ütött ki, amely rohamosan terjedt és átharapódzott a szomszéd házakra is. Fritz Mátyásnak 26 hold, még lábon álló termése égett el, Keszler János udvarán 70 méter-mázsza kukorica ment tönkre, 30 méter árpa és leégett új cséplőgépe is. Reichard János 60 éves gazdálkodó a tűz miatt keletkezett nagy izgalmában szívizületét kapott és a helyszínen meghalt. A vizsgálat megindult.

— A novisadi sakkverseny nyolcadik napja. Novisadról jelentik: A novisadi országos sakkverseny nyolcadik fordulóján a pontszámok a következők: Singer 7, Czircs, Furlani 6 és fél, Payer 6, Tenner, Krammer, Celiák 5, Rozics 4, Markovics 3 és fél, Poljanec, Stupán, Todorovics 3, Magyarevics 2, Payer és Gribusin 1 és fél.

— Lysolt ivott. Osijekről jelentik: Müller Ferenc fericsancei gazdálkodó két éves gyermeke a szomszédos vendéglőben játszadozott. Játék közben lemele az ablakon álló lysolos üveget és tartalmát kiitta. A szerencsétlen gyermek még aznap rettentő kínok között kiszorult.

— Novák István Budapestben bujkál. Thurzó Pál és Schmidt Vilmos tolvaja, Novák István Budapestre szökött. Novák rövid tartózkodása alatt Magyarországon is többrendbeli visszaélést követett el. Kulinyák Jakab volt suboticei vasúti raktár-főnöktől már régebben kicsalt 50.000 koronát. Magyar Pál századostól és Magyar Dezső főhadnagytól ruhákneműket, ékszereket és pénzt csalt ki. Megállapították, hogy Novák, akit a magyar hatóságok is keresnek, Budapestben bujkál.

— Lopás a kikindai malom fogyasztási szövetkezetében. Kikindáról jelentik: Péntekről szombatra virradó éjjel a kikindai gőzmalom fogyasztási szövetkezetében ismeretlen tettesek behatoltak és onnan ötezer dinár készpénzt vittek el. Árú nem hiányzik. A lopást, — a rendőrség feltevése szerint, — csak is a viszonyokkal ismerős egyén követhette el, akinek a rendőrség már nyomában van.

— A kedélyes rablóvezér. Osijekről jelentik: Stanisavljevic-Csaruga Jován hírhedt rablóvezér, akinek fejére — mint a Bácskai Napió már megírta — a hatóságok 50.000 dinár vérdíjat tűztek ki, ugylátszik, a körözés ellenére sem vesztette el humorát. Kadics Ferdó, a doljnimiholjaci járásban levő hasontólnevű pusztá tulajdonosa, e hó 8-án levelet kapott Stanisavljevicstől, melyben a levélről bejelenti, hogy a közeli napokban 12 társával együtt tiszteletet tesz a pusztán és kéri, hogy Kadics készüdjön el fogadtatásukra peccenyés lakomával és 104.000 korona készpénzzel, amely összeget tiszteletdíjjal követeli. Kadics rögtön bemutatta a levelet a doljnimiholjaci csendőrségnek, ahonnan erős csendőrorjárat ment ki a rablóvezér felkutatására. A pusztát is figyelik, amibár nem tartják valószínűnek, hogy Stanisavljevic meg merjen jelenni a beígért látogatáson.

— Mikor a varróné szerelmes... Osijekről jelentik: Petkovics Éva napszámosnó jelentést tett a rendőrségnek, hogy Éva nevű 16 éves leánya eltűnt hazulról. A leány varrással kereste kenyérét, szorgalmas volt és minden pénzt hazaadta. Hétfőn reggel a rendes időben ment el hazulról munkába és azóta nem tért vissza. A szomszédok állítják, hogy aznap este 7 órakor egy borotváléképű fiatalember társaságában látták. A leány egyik barátja elmondta a rendőrségnek, hogy Petkovics Éva legutóbb említette neki, hogy szerelmes egy fiatalemberbe, akivel együtt elhatározták, hogy öngyilkosságot követnek el. De az is lehet, hogy vidékre utaztak a fiu rokonaihoz. A rendőrség keresi az eltűnt szerelmespárt.

Dr. Gábor Arthur orvosi rendelését szeptember hó 1-ig beszüntette.

— A kocmadzag. A palicsi melegfürdőben — mint egy panaszoslevélből kitűnik — a zuhanyt kis vékony kocmadzag köti össze a felső csappal. Egy fürdővendég, aki nem tudta, hogy a melegfürdő zuhanyjával csinján kell bánni, könnyelműen megrántotta a madzagot. A madzag már igen rossz bőrben lehetett, mert az első húzásra leszakadt és utána nyomban mint hatalmas vizeses bullott bőséges áradatban a melegvíz. A szegény fürdőző segítségért kiáltott, mert a víz már elnyelést fenyegette és ekkor megjelent a kabinajtóban a fürdő. A nyaralónak még ideje sem jutott arra, hogy méltán-kodjék a hanyagság miatt, máris éktelelen szülők özöne zudult árva nyakába a kis palicsi vízőrnéért. Ezalatt előkerült a gépész is, aki versenyre kelt a szitkozódásban a derék fürdőssel és amikor emez már kidőlt, ő folytatta tovább. A gépész ur rettentő gédurban ordított és megmagyarázta a halálra rémült vendégnek, hogyha a kocmadzag elszakad, neki kötelessége összekötni, vagy ha már nagyon rossz a madzag, hozzon hazulról a zsebében magával, mert a fürdő-igazgatóság nem pazarolja jövedelmét ilyen haszontalan passziókra, mint a zuhanylehúzó...

A Subotical Müpartólók Köre 9-én este Palicson játszotta »Naftalin« című bohózatot nagy sikerrel, a közönség, mely szeretettel karolja fel ezt az igyekező szorgalmas jótékony gárdát, ismét megtöltötte a színház termét és sokat tapasztalt a szereplőknek, kik közül elsőrendűt nyújtottak játékkal: Bujdosóné, Pietschné, Berczik Margit, Deutsch Janka, Koncz Dani, Papp P., Sebők J., Virág B., Béres S. Legközelebbi előadás augusztus 16-án lesz.

— Megpofozott előjárás. Ily című cikkünkre Jozich József petlováci plébános-adminisztrátor közli, hogy Pesic Jovan közönségi jegyző lelkiismeretes, pártatlan és igazságos köztisztviselő s a róla közölték nem felelnek meg a valóságnak. A petlováci előjárás tiszteltreméltó polgárokból áll, akik nem is tűnnek el, hogy a jegyző megpofozza őket. De a közönségi jegyző soha ilyen cselekedetre nem ragadtatta magát.

— Mariasevichné-Schmierund Bözsi hangversenye. Vasárnap este kilenc órakor a palicsi Vigadó nagytermében művész eseményben lesz részük azoknak, akik Mariasevichné-Schmierund Bözsi hangversenyén jelen lesznek. Mariasevichné talentumát a budapesti Zeneakadémia kiváló professzora, Sik tanár fedezte fel. Budapesti hangversenyén feltűnő sikere volt és a lapok a legelismertöbben emlékeztek meg róla. Fiumei, zagrebi, spliti és magyarországi körútján mindenütt ünnepezték. Subotica sivar zenei életébe felrészlülést hoz Schmierund Bözsi ma esti hangversenye és mindenkinek ott kell lenni, aki barátja és kedvelője a komoly művészetnek. Palicsi hangversenyének műsora a következő: 1. Albini: Perotaj. Hristić: Lastavica. 2. Grieg: Der Schwan. Was is sah... 3. Brahms: Am Kirchnof. Immer eliser wird mein Schlummer. 4. Lányi: Vágy. Daru Julis. 5. Strauss: Traum durch die Dämmerung. Am Morgen. 6. Čajkovski: Es war auf dem Malle. Wolff: Wella. A hangverseny műsorszámait Farkas László kíséri zongorán. Jegyek elővételben — ára 20 és 10 dinár — még kaphatók az Interreklam irodában (Zrinski trg. 2), a Jedinsvo-trafikban és Palicson a parkban levő trafikban. Előadás után kellő számú villamoskocsiról gondoskodás történt.

Vrsaci bor az őserdőben! Érdekes levelet és csomagot kapott Braziliából a vrsaci Adler Vilmos és Fla boremelő cég. Sao-Paoloi képviselőjük értesíti a céget, hogy a borküldemény nagyszerű állapotban érkezett meg és rövid idő alatt elfogyott az egész. A küldemény egy része eljutott az őserdőbe és a brazil indiánok nagyszerűen mulattak a távoli nedű mellett. Hálából a cégnek egy pár gyönyörű jaguár bőrt küldtek, melyek közé az őserdők növényzetének gyönyörű: a ritka orchideát csomagolták.

Uri hölgyek figyelmébe! Értesítem a n. é. hölgyközönséget, hogy az ősi és régi divatnak való újdonságaim megérkeztek. Tisztelettel: Kisztes, nőiszabó, Somborska u. 1.

Dr. Palló-Szántó Olga szemorvos-Operateur Beogradban, a budapesti egyetemi Grosz-szemklinika emer, első tanársegéde, sz. k. női szemész-főorvos rendelését áthelyezte Kralja Petra u. 53. sz. alá. Rendel. d. e. 8-10, d. u. 1-3. Telefon: 26-10.

A Beogradska Prometna Agencija Képviseleje Ludvig Smatana, Subotica, Pašićeva u. 2., telefon: 131 és 75. 24 óra alatt 25 dinárért utlevélre vízumokat szerez.

Jégszekerény, csekély jégfogyasztással, modern, elegáns facon, Krausz Edénél, Novisad.

A suboticei férjiszabó-iparosok 1923 augusztus hó 13-án, hétfőn d. u. 5 órakor az Ipartestület helyiségében fontos ügyben taggyűlést tartanak. Kérjük a tagokat minél nagyobb számban megjelenni szíveskedjenek. Péts István, a szakcsoport elnöke.

SPORT

Lemondtak az igazgatótanács tagjai

Az alszövetség visszautasította Zagreb eljárását

A zagrebi főszövetség határozata ügyében a suboticei alszövetség igazgatótanácsa szombaton ülést tartott, amelyen kivétel nélkül részt vett valamennyi egyesület igazgatótanácsai kiküldöttje. Az ülésen az elnök felolvasta a főszövetség leiratát, amely felhívja az alszövetséget, hogy a Sand ellen azonnal alkalmazza ugy Krausz, mint Stern esetében a 14-ik paragrafust, vagyis számítsa le mindazokat a pontszámokat az egyesület hátrára, amelyek megszerzésében a két játékos is segítette a csapatot. A leirat felolvasását szenvedélyes vita követte, amelyben a két csoportra osztott igazgatótanács tagok valamennyien résztvettek. Az igazgatótanács többsége arra az álláspontra helyezkedett, hogy a főszövetség döntése annyira sportszerűtlen és szabályellenes, hogy az alszövetségnek egyenesen vissza kell utasítani. A kisebbik csoport (a Bácska tagjai) ezzel szemben arra igyekeztek rábírni az alszövetséget, hogy minden tiltakozás nélkül hajtsa végre a főszövetség határozatát. A szavazásnál az igazgatótanács azt a többségi indítványt fogadta el, amely szerint a főszövetség határozatát nem hajtja végre, hanem határozott formában visszautasítja Zagreb ítéletét.

A szavazás után a Sand, Zsak, Sport és Sloga igazgatótanács tagjai bejelentették lemondásukat. Ugyanazok lemondott tisztségéről Malagurszky elnök is, akihez — Horvátzky Péter kivételével — csatlakoztak végül a Bácska és az Sz. M. T. C. funkcionárusai.

— Nurmi új filin rekordot állított fel. Paavo Nurmi, a finnek világhírű futója egy Kotkában tartott versenyen az 1500 méteres síkfutásban indult s azt 3:55.0 mp. finn rekord idő alatt megnyerte. (Világrekord: Zander 3 p. 54.7 mp.)

TŐZSDE

Novisadi terménytőzsde, augusztus 11. Az irányzat lanyha, forgalom csekély. Kötések történtek: Bácskai buza 345.50, Szerbiai buza, beogradi paritás, 325, Tengeri ab Senta 270, Liszt, 0-ás, 387.50, 2-es 537.50.

Beograd, augusztus 11. A szombati szünet miatt a tőzsde zárva volt. Magánforgalomban kötések történtek: Bécs 013.20, Berlin 25, Budapest 0.5.25, Genf 17.30, London 438, Milano 4.06, Newyork 94.25, Berlin 27.25, Prága 2.77, Szaloniki 0.13.30.

Zagreb, augusztus 11. A szombati szünet miatt a tőzsde zárva volt. Magánforgalomban kötések történtek: Bécs 013.20, Berlin 25, Budapest 0.5.25, Genf 17.30, London 438, Milano 4.06, Newyork 94.75, Páris 5.40, Prága 2.77.

Zürich, augusztus 11. Zárlat: 0000.1.25 (0000.60), Newyork 551 (549.1), London 25.13 (25.11), Páris 31.15 (31.30), Milano 23.35 (23.35), Prága 160750 (16.05), Budapest 003.50 (00.350), Beograd 5.90 (5.85), Bukarest 2.67 (2.75), Szófia 5, Varsó 00025 (00025), Bécs 00076.75 (00076.75).

Budapest, augusztus 11. A devizaközpont hivatalos árfolyamai: London 86750, Milano 810-845, Newyork 19050, Páris 1080, Valuták: Angol font 86950, Lira 815, Dollár 19050, Francia frank 1085.

Értéktőzsde. A mai bankközi forgalomban is szilárd maradt az irányzat. Újabb áremelkedéseket állapítottak meg. Kötések történtek: Kereskedelmi Bank 85000-86000, Angol-Magyar Bank 82600, Magyar Hitel 460,000, Ganz-Danubiusz 17,000,000, Lipták 326,000, Osztrák Hitel 165,000, Olasz Bank 2,830,000, Salgó 6,590,000-6,659,000, Köszén 2,450,000, Déltavasut 138,000, Államvasut 480,000, Rima 185,000-195,000, Schlick 145,000-150,000, Brassó 360,000-400,000.

NYILTTÉR.

Nyilatkozat.

Geltmann Aladárnak a Bácsmegyei Napló július 31-i számban közzétett nyilatkozatára az igazság érdekében kijelentem, hogy az ott jelzett ügyben az ellene is folyamatba tett bírói eljárás fogja tisztázni, hogy mennyire van érdekelve és mi a valóság.

Schömmér János
Srpski Padej.

6041

Hirdetmény.

A subotikai Izraelita Szentegylet ezennel pályázatot hirdet egy második titkári állásra. Pályázótól megkívánatik lehetőleg a szerb, magyar és német nyelv bírása, valamint jártasság a zsidó ügyekben. — Javadalmazás megegyezés szerint. Részletes ajánlatok a családi állapot és kor megjelölése mellett folyó hó 25-ig Komor Géza nagykereskedő alelnök címére intézendők.

6034

Az Előljáróság.

Értesítés.

Cipész- és szerszámkészíténeim kizárólagos elárúsításával Jugoszlávia részére

Kaufmann Hermann

subotikai bőrkereskedő céget bízom meg, kinél készítményeimből állandó nagy raktárt tartok és kérem vevőimet, hogy rendeléseikkel közvetlenül fenti céghez forduljanak.

6043

Vörös József
cipésszerszámkészítő mester
Szeged.

Viszontelárusítóknak árengedmény.

Tisztelettel értesítjük üzletfeleinket, hogy Lifschitz Armin ur cégünkől barátságos uton kilépett.

Ennélfogva cégünk részére semmiféle ügyletben nem járhat el.

6081

Teljes tisztelettel
Laufer & Co., Sombor

A subotikai Izr. Szentegylet

elhalt szeretetteink megemlékezése alkalmából (Hazkoro) a közeljövő őszi ünnepek keretén belül gyászistentiszteletet fog két izben is tartatni. Aki elhalt hozzátartozóinak nevét ez alkalommal felemlíttetni óhajtja, ebbeli szándékát a Szentegylet irodájában előzőleg bejelenteni sziveskedjék.

Az Előljáróság.

6033

Jov. Spiridonović
Beograd, Balkanska ulica 23.
közigazgatási, közvetítő- és információsroda
Telefon: 24-35.

VÁLLAL mindennemű közigazgatási munkát bármely hatóságnál, láttamoztat utleveleket, utbaigazítással szolgál utlevelek megszerzésénél és végez minden egyéb munkát a leggyorsabban és legköltségszerűbben.
6027

BUDAPEST
legelsőrendű, modern családi szállodája
az
ISTVÁN KIRÁLY
SZÁLLODA
VI. Podmaniczky ucca 8 szám.
Modern berendezés, központi fűtés, meleg vízszolgáltatás, lift stb.
5835

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetűs és címző kétszeresen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Állatkérés az apróhirdetési díj felét fizetik. Előfizetési díj havonként 45 din, negyedévre 135 din. Kérdezőkördésekhez válaszbélyeg melléklendő.

LEVELEZÉS

50 évében levő gyermektelen, vagyonos izr. nő, kinek saját háza, rőfősüzlete van, férjhez menne. Ajánlatok „Bačka” jelige alatt „Schmolka” hirdetőirodába: Novi Sad, Futoški put 2, kéretnek. 5998

Önálló iparos. Intelligens. 18-25 éves, szolid leány ismeretséget keresi házasság céljából. Leveleket: »28 éves» jeligére a kiadóba kér. 5820

Szerb-horvát nyelvet teljesen bíró intelligens hölgy ismeretséget keresem, kinek társaságában szabad délutánjaimat nyelvgyakorlás céljából eltölthetném. Leveleket »Uriember» jelige alatt a »Publik» hirdetőirodába kérek. Subotica, Huspiac.

48 éves önálló, jobb iparos elvenne egy jó házas nőt, kor- és valláskülönbőség nélkül. Levelet »Iparos» jeligére a kiadóba kér. 6073

FOGLALKOZÁS

Gyakorlati bíró penztárnoknő felvétetik a Bélgárban. 6021

Mészáros, tökelegény, állást keres, esetleg üzletvezetőnek is elmegy. Cím: Solti István Coka (Bánát). 5909

Gyakornokot mielőbbi belépésre keresünk. Barzel D. D., ezélt Rosenfeld Testv. vasüzlete, Subotica. 6093

Intelligens lány — hosszú éves gyakorlati és bizonyítványokkal — állást keres. Megkeresések „Állandó” jeligére a kiadóba kéretnek. 6065

Kifutófiú, 15-16 éves — azonnali belépésre felvétetik Löwenthal Henrik nagykereskedésében, Trumbiceva ul. 6. 6180

Mindenek szakácsnőt keresek azonnali belépésre. Dr. Skaller, Poštanska ul. 9. 6109

Papucossegédet állandó munkára felveszek (60 korona párja). Sztipics Márk, Pozseska ulica 22. Subotica. 6105

Gazdasszonyt keres vidékre egyedülálló ügyvéd. Kötelessége főzés, takarítás és egyéb házi teendők. Fizetés megállapodás szerint. Ajánlatokat: „Becsületés” jelige alatt a kiadó továbbít. 6114

Vizsgázott gépész, több évi gyakorlati, 25 éves, nős, állást keres azonnali belépésre. Elvállalja stabil, gőz-, Diesel- és bármely motor kezelését és javítását. Cím: Huszár Sándor. Titel. 6037

Kilenc év óta ugyanazon körjegyzőségél alkalmazásban levő, a egyzöi teendőkben, de különösen zödi- és kataszteri ügyekben kiváló jártasságu, szerbül, magyarul, németül és románul beszélő, 50 éves nős egyén alkalmazást keres. Cím: Kataszteri nyilvántartó, Velikizsám. 6028

Kovács-sogéd és egy tanonc azonnal felvétetik. Illek József kovácsmester, Bačka-Tepola 6090

Egy segéd, ki a fűszer- és csemegeszakmában elsőranguan jártas, f. hó 15-ére felvétetik Sági fűszer- és csemegekereskedésében Subotica, Huspiac. Személyes megjelenés megkívánatik. 6006

Keresek inast vagy kifutót Aleksandra Sar, Varoska kuca rőfősüzletbe, fizetésel. 6080

Házmasternek gyermektelen házaspár felvétetik. Cim Lehner Aladár divatüzlet Főter. 6040

Magános izr. nő, ki főzést és kisebb házi munkák elvégzését vállalja, azonnali felvétetik. Kohn Simon rövidárunagykereskedőnél, Pašičeva ul. 4. 6035

Gyakorlott fiatal vas- és fűszerkereskedősegédszeptember 1-ére felvétetik Kirinits József cégnél Ada. 6032

Gebildetes Fräulein, deutsch ita ienisch, französisch — sprechend, sucht Stelle in eines Haus zu grösseren Kindern oder alten Dame auch Ausland, Anträge an die Administration. 6019

Szabász, elsőrendű, fiatal, állást keres. Cim Molnár könyvkereskedésében Senta 6016

Főmolnár, ügyes, megbízható, állást keres mielőbbi belépésre. — Ajánlatok „Főmolnár” jelige alatt „Schmolka” hirdetőirodában Novi Sad Futoški put 2. 5996

Vasszakmabeli segéd felvétetik, ki a szerb, horvát, német, magyar nyelvet bírja s több évi gyakorlati rendelkezik. Szlávny Oszkár vaskereskedés, Somborban. 5959

Gazdasszony-szakácsné, aki nyolc éve egy családnál önállóan vezette a háztartást, kitűnően főz, 13 éves fia tanítása végett városban keres alkalmazást szerény díjazás mellett. Beléphet szeptember elsején. Megkeresés „Postahivatal Gakovo (Bačka)”. 9333

Gyakornok felvétetik Pinter gyógytárában Subotica, nagytemplom mellett.

Papgazdasszonyi állást keres özvegy gazdatisztnő fizetés nélkül. Sombor 25. Poste restante. 5760

Fiatal, jó munkás borbélysegédet azonnali belépésre keres: Zsigmond fodrász, Bajmok, Fő-ter. 6083

Malomberendezési tárgyak, henger-székek, hegyező-s hámozógépek, kő-járatok, sziták stb.

Benzin és szivógáz-motorok ujak és használtak. — Petrás László Vel.-Bečkerek Ristića 2218. — 5848

„BARZEL”
Vaskereskedelmi és Áruforgalmi R. T.
ezélt Rosenfeld Testvérek
Telefon 123. SUBOTICA Telefon 123.
Távirat- és levélcím: „BARZEL”
VASGERENDA
minden szám és méretben
RUDVAS ABRONCS TENGELY
SODRONY SODRONYSZEG
FEKETE HORGANYZOTT HORGANY FEHÉR } **LEMEZEK**
MINDENMŰ VAS- ÉS SZERSZÁMARU!
NAGYBAN! KICSINYBEN!
KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT! 6113

Elsőrendű
százaz 2 éves vagásu
bükkhasáb-tüzifa
azonnali szállításra
vagontelekben
kapható
Commercia R.T.
fatelepen
Suboticán
Telefonszám: **3**

Bor- és mustszükségletét
fedezze a kraljevregi (horgoskirályhalmi) 200 holdas szőlőtelepen (RÉSZVÉNYTELEP)
Tetszésszerinti fajok és választás. Mérsékelt árak.
MUSTRA
előjegyzéseket már elfogadunk valamint a következő termésre napi árban Csemegeszőlő és augusztusi mustszállítás.
Kivánatra Kraljevregi állomáson kocsi.
Szőlőtelep intézőség Kraljevreg (Bačka).

Asztalosokat keresünk
butorgyárunk részére.
Nőtlenek lakást is kaphatnak.
KOVINI BANK R. T. KOVIN
faosztálya.

SZÁLLITUNK
prompt napi áron ab zagrebi raktárunkról mindenféle
GÉPET és SZERSZÁMOT
asztalosok, butorgyarak, bognárok és fűrésztelepek részére lakatosok, műszerészek és javítóműhelyek részére, bádogosok, bádog- és fémárgyarak részére. Gazdag raktár transzmissziókban, nyersolajban és benzomotorokban, forrasztókészülékek és csapágyfémek.
SZERSZÁM és GÉP R. T.
KARL JETZBACHER
ZAGREB, VLAŠKA ULICA 25.

VÉTEL-ELADÁS

Eladó egy 12 HP szivogáz-motor 2 pár kővel, kőpad-dal és szijazattal. Megtekinthető: Pechó Károly, Srpski Padej, Tisza tefől szemelalom. 6042

Három és fél lóerős Puch motorkerékpár mellékkocsival, rendkívül erős konstrukció, megbízható, jó működéssel, kifűző, alighasznát gumikkal 8000 dinárért eladó. Cím a kiadóhivatalban. 6072

Szentán a volt Sárkány-ut-cában a 12-es számú há-zam 376 □□1 portával eladó. Kuczora János 6010

Komplett ebédibutor na-gyon olcsón kapható. Cím a kiadóhivatalban. 6071

23 család méh, 4 kanna per-getővel, elkötözés miatt eladó Nagy Sándornál St. Moravica 5919

Fürdőszobakályha komplett használt, olcsón eladó. — Megtekinthető Mucsi-tele-pen a volt Mucsi-házban 10-11 óra között. 6148

Eladó egy Singer-varrógép, „Pathephon” lemezekkel, sparthert, kályhák, tükrök, villanycsillárok, uriszoba, íróasztal, hálószo-bák, szon-ion, konyhaberendezés és edények. Czifray gyógy-szerész Novivrbas. 6941

Eladó Marshall-féle gőz-cséplőgép garnitúra, 7 lég-környomásu, igen jó álla-potban, teljes felszere-éssel, minden felelősség mellett, üzemben megtekinthető. Bővebbet a tulajdonosnál, Zveravica Milivoj, Gyula. (Bánát). 6118

Gaus János sómalma Novisad, Futoski put 66 Finoman kő-ső állandóan a őrölt raktáron, vagon- és kisebb tételek-ben kapható. Monopol sőt csekély díjazással közvetít

Jóforgalmu vendéglő eladó Teljes berendezéssel, bil-liárdasztal, jégsekreány, tekepálya stb. szabadkéz-ből azonnal átadható. Cím Bozsóki M. Novibečej. — Csak személyesen tárgya-lok. 6139

Figyelem! Bárki üres vagy butorozott lakását, szoba-ját, díjtalanul kiadom ur-hölgy vagy házaspárnak. Lakásokat elcserélek. Ha-zak és butorok adásvételét közvetítem. Raktáron: tük-rök szalonbutor, jégsekre-ány, íróasztal stb. olcsón eladók. Langné, Agina ul. 11 br. 6147

Eladó egy 35 HP M. H. V. Astra szivogázlokomobil. Csak két hónapig volt ma-lomüzemben használva. Az ára 125.000 dinár. Papp Fái, Svilbojevo. 6086

Homokfutókosci jutányosan eladó. Aleksandrova ul. 9, emeleten. 6131

Eladó a Zrinjski trg 5 sz. házamnál átalakítás foly-tán feleslegessé vált több-jókarban levő ablak, ajtó-és épüleifa. Jerkovic M. — tyás Subotica. 6115

Sürgősen eladó egy 8 HP Shuttleworth kazán, 48 colos Marshall cséplősekreány-nyel, szijazattal, komplett, Nagy Péter, Novi-Bečej-Vranjevo. 6135

Stessen! Rohanjoni! Eladó egy ház öt kapu jól meg-munkált szőlővel, egy faj-diszónó öt malaccal. Érdek-lődni lehet Szommer Péter vendéglőjében: Subotica, Voivoda Putnika trg 8. sz.

Bajmekon a plactéren ház 880 négyzetgöl telekkel — vendéglőnek vagy egyéb üzletnek igen alkalmas — eladó, esetleg fél porta is. Érdeklődni lehet: Kollár István sertéskereskedőnél, Bajmekon. 6082

Emeletes magán-ház a város központjában azonnal elfog-lalható lakással :: eladó. :: Közvetítő mellözve Cím a kiadóban.

Jóforgalmu borbélyműhely olcsón eladó. Baromfipi-c 26. sz., Subotica. 6089

14 méhcsalád, teljes méhé-szeti eszközök, több üres kaptárral a legjutányosabb áron eladó. Gubik György, Vojlovica, Pančevo mellett. 6087

Eladó szabadkézből kétjára-tu hengermotor, malom-épület nélkül, azonnal szá-lítható, más vállalkozás miatt sürgősen, olcsón el-adó. Csak személyesen tár-gyalunk. Babi Antal, do-hánfőzsdéjében Bezdán.

NEMESÍTETT VETŐMAGBUZA Székács-féle és bonfer-mier kisebb és nagyobb tételekben 5498 ELADÓ Őzkei Vetőmagneme-sítő R. T. Őzka, Bánát.

Eladó rövid pallaszander zengora hibátlan. Szemé-lyesen tárgyal Ujváry, Te-merin. 6091

Eladó egy tisztafaju farkas-kutya. Felvilágosítás kapa-tható Szegediszőlők 183a. 6097

Uriszoba és hálószo-ba, jókarban, eladó. Bővebbet a kiadóban. 6079

Halasi uton a bajai vonal mellett 18 kapa prima szől-ő lakházzal együtt eladó. Érdeklődni lehet: Sombor-ski put 3. 6075

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetűs és címszó közzétesen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Álláskeresők az apróhirdetési díj felét fizetik. Előfizetési díj havonként 45 din., negyedévre 135 din. Kérdezőkérdezőkhez válaszleveg melléklendő.

Láda, félcöllos fából, 500 drb 45 hosszú, 32 széles és 21 centiméter magas, ugyan-ott sok idomdarab, öne-gyedes csövekhez részzele-pek, transzmissiók, egy na-gyobb tengeridaráró és 2 drb ötnegyedes garreus-szivattyú jutányosan eladó. Értekezés Frank Miksával, városi kávéház, egész nap. 6078

Olcsón eladó 11 család méh, 20 családra való kaptárral és pergetővel Schmidt asz-talosnál, Sombor. 6037

ZSÁKJEGYEKET TEJKÖNYVEKET MUNKA és CSELED-KÖNYVEKET ADÓIVEKET szerb, magyar-német, minden melléklettel nélkül előnyösen szállít Berkovits M. grafikai intézete Kula (Bácska)

Vojvodinában és Szlavóniá-ban állandóan vásárolok rongyot, papírhulladékot, ócskavasat, ócskafémot — csontot stb. Kraus stariji Csajek Telefon 24. 6004

Cantaviri mozi teljes be-rendezéssel eladó részle-tekben is. Érdeklődni le-het Dér Istvánnál, Canta-vir. 5189

Eladó famegmunkálógépek Egy szállagfűrés, egy áb-richter, egy vastagságya u és furóállvány. A gépek megtekinthetők Székely Bertal malomtulajdonos-nál Adán. 5924

Törmelék nikkelt, rezet, alumíniumot és rétegfémeket legmagasabb áron vesz Martinovics D. D. Kula.

Bánátban jó termőföldel szállással jutányos áron eladók. Bővebbet Hersko-vits Mornál, Valkány állo-máson, a Tóth-féle házban. Vendéglőt bérebe vagy e-számosra keresek. 6038

A tudomány mai állása szerint

a PYRAM terpenfines cipőkrem a legjobb. Gyárja: „P i r a m” Vegyészeti Gyár (Ebenes Test-vérek és Társai) Velika-Kikinda

Eladó ház két szobával, zárt folyosóval, azonnal átvehető. Cím: Ill., Perci-čeva ulica 4. Margit-ma-lom közelében. 6014

Szemelalom elkötöződés miatt sürgősen eladó. Fen-ér Sándor molnár, Föld-varac. 6008

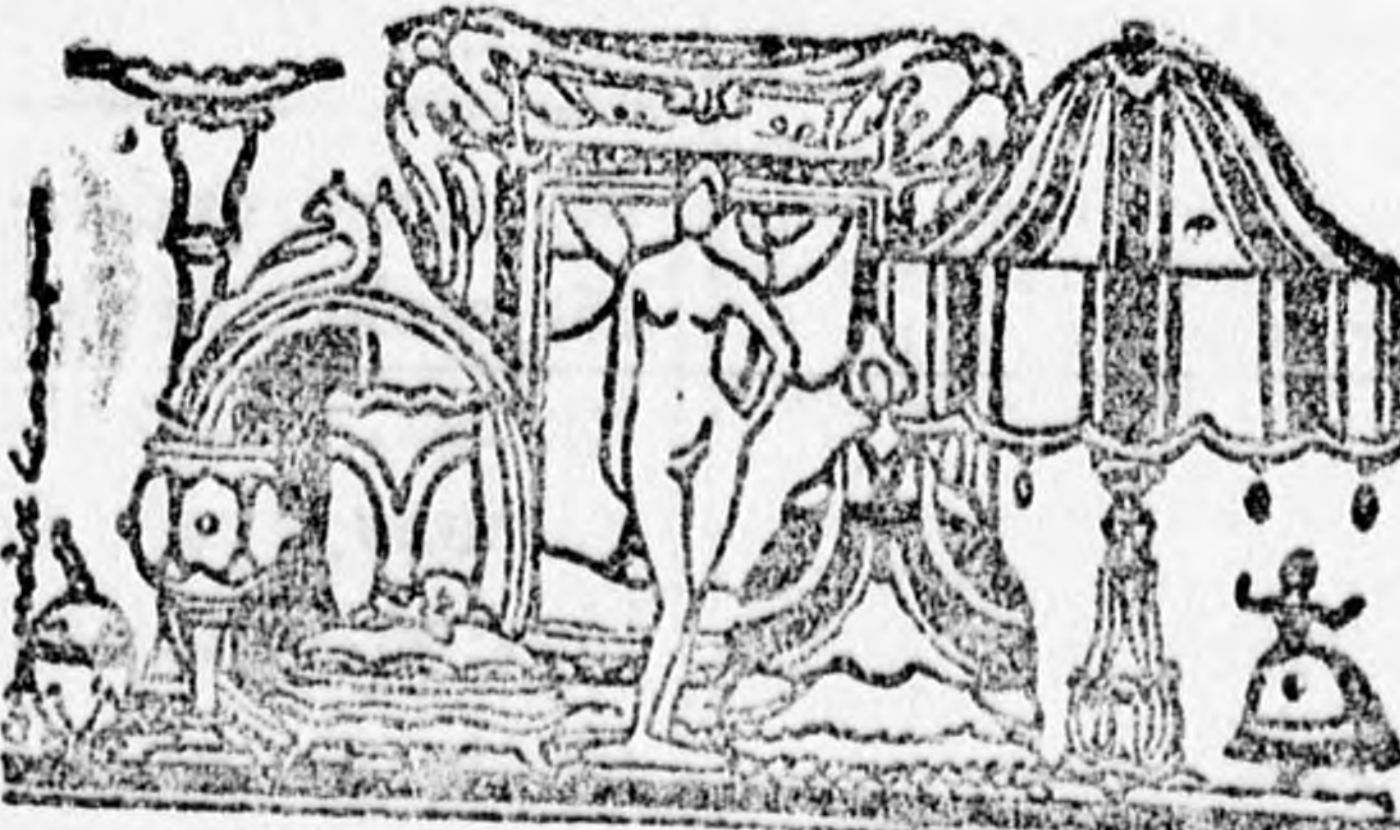
Szivogázmotor 60-70 HP vadonatúj Langen és Wolf-féle, Deutzl gyárt-mány, azonnal szállítható. Petrás László Vel.-Bečs-kerek, Brig-Ristica 2218.

1/4 lánc homok a fenyves-soron, villatelekek és szőlőtelepítésre alkalmas eladó. Cím a kiadóban.

Eladó Kelebián (Magyar-ország) egy lánc szőlő, terméssel. Tudakozódni le-het: V I. kör, Cara Lazara ulica 49 (Füzias), Horváth Sándornál. 6107

5 lánc szántóföldem, város közelében, szabadkézből eladom. Erdélyi Dávid Bá-rány-kávéház 10-től, 11-ig. 6130

AJÁNDÉKOK

minden alkalomra legjobban beszerezhetők Suboticán BALOG LINA CÉGNÉL

ZÁLOGINTÉZET

Értéktárgyakra köfösönt ad. Egyenruhák szállítása, köpenyszövet, ékszer, női-kalapok, cipők, ruhák eladók. Bogovičeva-(Kini-zi) ulica 12. 686

Ház nagy telekkel a fő-posta mellett, kétszobás lakás azonnal elfoglalható, jutányos áron eladó. Bő-vebbet „Publik” hirdetési iroda, Strossmajerova ul. 3. 6094

Eladó egy tisztafaju nőstény farkaskutya. Felvilágosítás kapható Szegedi szőlők 183a. 6097

KÜLÖNFÉLE

Deutsches Fräulein sucht Stelle zu Kindern oder Hausfräulein. Anfrage an der Verwaltung des Blattes 6137

Társnőt keresek, kívül Beo-gradban egy jobb kifűzőt vagy vendéglőt kezdenék. Cím a kiadóban. 6116

Egy bognárségéd állandó munkára felvételük. Mészáros bognár, Cantavir, Vá-sártér. 6138

Házvezetői állást keres jobb házbani intelligens nő. Aján-latokat „Megfelelő” jellegű fiókkiadóhivatal Vel.-Bečs-kerek továbbít. 6120

300 El. boroshordók, 300-800 literig elsőrendű sla-vóniai tölgyfából kisebb tételekben is, jutányosan kapható. Wagner Mihály kádármesternél Eácskapa-lanka. 6008

Csütörtök reggel Subotica-ról Starakaniz ra utazva, a vonaton felejtettem egy vaskos leber imakönyvet (Chimösch). Nagyon kérem a becslétes megtalálót. — küldje azt be e lap kiadó-hivatalához. Szívesen jutal-mazom az illetőt. 6084

Láb-, kéz- és hónaljziz-zadással egyedüli biztos szer a Reform-kenőcs. Hasonló nevű utáztatok-tól óvakodni kell. Kapha-tó Illés-gyógytárban, a főpostával szemben. Vi-szontelárusítóknak nagy árkedvezmény. 2896

Szeptét. májfoltot három nap alatt eltávolít a Pin-tér-féle Fifi-krem és kolni-viz használata. Kapható kizárólag a Pintér-gyógy-tárban, nagytemplom mel-lett. 2896

Rövidáru-üzlet a főtéren azonnal átadó. Cím a kiadóhivatalban. 5813

Étterem italmérésel bére-adó, szerbül tudók pályáz-hatnak. Marjanović Ődön Brozova ulica 8. 6016

Iskolásgyermek uricsa-ladnál teljes ellátást kapa-hatnak. Cím a kiadóban. 5977

A »Mészkenőc» használata a leghatásosabb szer a gyümölcsfákat és szőlő-pusztító férgek és rova-rok ellen. Főraktár. Herci (volt Wachmann) drog-éria Subotica, Alexandrova-ulica 1 3302

Hízásnál. Kővérségnél a dr. Hofbauer-féle törv. védett soványító-labdac-sok teljesen ártalmatlanok és étrendi változás nélkül is biztosan hatnak. Nem mirigy, nem hashajtó. Kimerítő leírás orvosi bizonyítványokkal ingyen. Kapható Illés-gyógytárban, főpostával szemben. 2417

Prima retortalaszenet ajánl a teslici iparművek egyedüli képviselője. — Ludwig Hubert Novisad, Zeljeznicka ul. 19. 5879

Moravetz zeneműkereskedés. Timisiora, Románia, ajánlja fővárosi ügyőji szaküzletét. Megrendeléseket gyorsan és pontosan elintézi. Jegyzék ingyen.

Magyarországon levő 10 láné földemet elcserélném Bácskában. Érdeklődni Huberthnál, Karadziceva ulica 10. 5810

Ha a harisnyájában van egész nap az „ideál láb-izzadás elleni harisnyabetei” mindig száraz, szá-gatlan marad a lába és meg-ővja a harisnyáját. Gyógy-szertárakban, drogeriákban kapható. 5777

Alkalmi vásárlás! Szép és olcsó gránit- és márvány-sírkövek kaphatók Vi-rágh Gyula kőfaragó és szobrásznál, B.-Topola. 5592

NATALIA CREM NATALIA SZAPPAN NATALIA PUDER BIBIANA kézfimomító legjobb szepítő szerek a világon Készítője Joanovics Sima gyógyszerész és illatszerész Debeljača. 623

Divatos, modern előnyom-daberendezés a legelőnyö-sebben és legolcsóbban kapható Bleier Márk első lugosláviai előnyomda-berendezési gyárában, Senta, Voivodina. 2189

Utcai pincshelyiség a bel-téren kiadó. Cím a ki-adóban. 6117

Butorozott szoba konyha-használatú kiadó. Cím: Kenyeres Jozsef, Miška Prčić ul. fűszerüzlet. 6111

Diáklányok ellátást kapnak jobbn du szerb családnál. Érdeklődni: Sombor, Kape-tanova ulica 3. 6098

Boroshordók, kádak, vas-tartályok jókarban kapa-thatók. Bővebbet: Földes ru-hatüzletében. 6104

Lakás lehetőleg elegánsabb 2 szoba, konyha, eles-és fűskamra, üresen vagy bu-torral és felépési díj elle-nében kerestetik. Bővebbet Malusev-Iroda, volt edény-piac. 6132

Teljes ellátásra vállal jó-hatból való alsógimnazista tanuló izr. uricsalad. Cím a kiadóban. 6124

Hízásnál, kővérségnél a Dr. Hofbauer-féle törv. védett soványító lapdacok teljesen ártalmatlanok és étrendi változtatás nélkül is biztosan hatnak. Nem mirigy, nem hashajtó. — Kimerítő leírás orvosi bizonyítványokkal ingyen. ILLÉS GYÓGYSZERTÁR SUBOTICA

„MEMA” RÉZÁRUGYAR és GAL-VANIZÁLÓ INTÉZET TELEFON 360. SUBOTICA TELEFON 359. GYÁRT: RÉZÉPÜLET és BUTORVASALÁST. VÁLLAL: MINDENFÉLE NIKKELEZÉST, REZEZÉST TÖMÖGCIKKEK GYÁRTÁSÁT. VÉVŐNK ŐCSKA-FÉMET, ÓLMO-T, REZET, VÖRÖS-REZET KÉRJEN ARAJÁN-LATOT MINDEN-FÉLE VASALÁSRA

„Magyarok”

Ez a szó az S. H. S. királyságban szálló igévé vált. Mit jelent? De, hogy tudja az is a ki először használta, még kevésbé az a ki szajkó módjára tovább adja és tovább használja. Ez olyan papagáj szó, a melyet ész nélkül citenek ki az emberformájú papagájok. Az az egy bizonyos, hogy megbélyegzésül használja az, a ki kimondja. Olyan Káin bélyegformájú, a melyet valakinek homlokára sütvé, az egész életén keresztül nem tud tőle szabadulni. Rásütik a magyarra, németre, bunyevácra, románra és szerbre, szóval jó mindenkire, a ki a Vojvodinában lakik. Akin rajta van ez a bélyeg, annak érvényesülése lehetetlenné válik.

És ki találta ki ezt a szót? Itt keletkezett a Vajdaságban, Bünbén született és a becsületrablók használják.

Mikor a szerb hadsere megszállotta a Vajdaságot, ekkor egy egész lelkiismeretlen strébereknek hada rávetette magát a közéletre. Mindenki koncot akart, ezt pedig úgy vélte elérni, ha vele bajban, jóban együttélő testvéreit az új hatalom előtt befekteteli.

Az új Káin-ok ekkor találták fel a »magyarok« jelzést, s a kit utjukból el akartak távolítani, az ellen használták. A tisztviselő tisztviselő társát ezzel a jelzővel tette lehetetlenné, a kereskedő konkurensét, a pap paptársát, aki az uralkodó vallású, az uralkodó nemzetiség tagjává született a más vallású és más nemzetiségűt, s ha érvényesülésében ez gátolta, akkor a szerb a szerbet, a bunyevác a bunyevácot »magyarok«-ozta le és ezen az áron övé volt a diadal. Persze később előfordult sok esetben, hogy ilyen holttesteket át hatalomhoz, vagyonhoz vagy kochhoz jutott. Káin magat is utóérte a nemezis, egy szerencsésebb törtető őt tette lehetetlenné azzal, hogy szintén »magyarok«-nak keresztelte. És így lassanként az osztrákiai követelménybe is befészkelte magát a »magyarok« jelző és az a tudat, hogy a Vajdaság intelligenciája megbízhatatlan, mert hát saját testvérei süttik rá a Káin bélyeg.

A mindennapi kenyér

Írta: Lakatos László

(Szín: Radó ur bankbizományosi irodája. Az ajtón kívül: »főnök«, belül: »párna«. Sok párna, mindenütt párna. Az asztal is párnázott, a kályha, a telefon, minden, Radó ur arca is.)

Radó: Kérem, doktor ur, ne is tessék folytatni. Akit az én Csillag barátom ajánl, az nálam be van ajánlva. De kérem üljön már le! Az embert idegessé teszi ezzel a szerénységével.

Dr. Ventura (ötvenéves, sovány, megnyúlt arc, kis nyomorszerű bajusz, visszintű szem, kifordított téli-kabát, ami a fordítás előtt felöltött volt): Köszönöm szépen. (Szerényen, alázatosan hozzádörgölőzik a székhez.)

Radó (viccesen): Doktor ur, úgy látom, nagyon becsületes ember lehet, hiszen doktor ur nem is tud ülni. Biztosan tudja, hogy sosem lesz rá szüksége. (Olyan jóízű nevet, mint az ember csak saját viccén tud.)

Dr. Ventura: Kérem a becsület a mai világban... (Hedten ethallgat.)

Radó (bátran — de könnyű is neki): Kérem, a becsület, az egy nagyon relatív fogalom. Én már látom becsületes embert, aki... (Gondolkozik, hogy hol is látott becsületes embert, de nem jut eszébe.) Szóval én úgy értem, hogy az embernek alkalmazkodnia kell, ha meg akarja keresni a mindennapi kenyerét.

Ekkor a magyaron jelző állam ellenes elemet kezdett jelenteni, vagy legalább is olyat, a kiből bizni nem lehet és a ki nem akarja szolgálni az új államalakulat érdekeit. Ennek az aknamunkának lehet azután köszönni azt, hogy az exponált állásokba csak is osztrákiai tisztviselőket kezdenek kinevezni, mert úgy a megbélyegzők, mint a megbélyegzettek megbízhatatlanná váltak az osztrákiaiak előtt.

A pénzügyigazgatóságoknál már ki is mondták, hogy kerületi vagy tartományi pénzügyigazgató csak is osztrákiai tisztviselő lehet, akár van hozzá kvalifikációja akár nincs.

Mindennek ellenére még sem okultak az emberek. Példa erre Rajcs Balázs kath. plébános és országgyűlési képviselő, a ki az általa hirdetett felebaráti szeretet jelszá-

vával titkon paktumot köt Radics-csal és a radikális párttal és ebben a paktumban »magyarok« tisztviselők mielőbbi elbocsátását követeli.

Azok, akiket Beograd — hogy okkal-e, vagy ok nélkül, ezt kutatni nem a mi feladatunk, — haza és államelleneseknek tart, szintén a »magyarok«-ság bélyegével, a haza és az állam ellenesség vádjával igyekeznek megbélyegezni másokat.

A hatalom birtokosai számára, ha ugyan a hatalom képes volna tanulni, — hasznos tanulságot nyújt ez a megállapítás. Legalább azt kellene megtanulniok, mielőtt elítélnék és existenciát tönkretesznek azért mert valakit »magyarok«-nak neveznek előtűk, meg kellene vizsgálni, hogy mi e vád forrása. Nem a kenyér-irigység s a hatalom vágy-e?

Melyik erősebb?

Írta: Baedeker

Ödön, mielőtt elment hazulról, mindig benézett a gyermekszobába s megcsókolta Dianét, aki ott mosolygott és nevetgált bábuinak és bonnejának a társaságában. Nagyon szerette a leánykát, jobban mint az anyját, akit szerelemből vett el.

Kelényi Ödönre szép asszony volt, s azok közé tartozott, akikre azt szokták mondani, hogy jól vannak konzerválva. Az utcán s a szalónokban még mindig figyelmet tudott kelteni, s bár hüvös, rideg természete miatt udvarlást célzattal senki se kerülgette, mégis azt állították sokan, hogy »többet ér« mint az Új Színház csékos Leonája, akivel egy idő óta Ödönt együttműködtek. E szép és biztos föllépést azonban, amelynek az erényesség büszke tudata még bizonyos applombot is adott, csak a külső világ volt képes méltányolni. Ödön azt szívesen odaadta volna egy kis szívbéli melegségért, örömeit fölszerelte volna egy pár meleg szóért, amelyeket hasztalan lesett a kedélytelen feleség ajkáról.

Életének az volt a legnagyobb bánatja, hogy felesége nem tudott otthont teremteni neki. Nem sokkal az esküvő után észrevette, hogy ala-

posan csalódott e nőben, akit ellenállhatatlannak látszó szerelemből vezetett oltárhoz. Az a bizonyos snajdigság, amely oly jól illett a délcégetű lányhoz, a háztartásban perlekedő hajlammá, házastárs természetű durvult. Vége-hossza nem volt a cselédekkel való veszekedések, az ajtócsapkodások s a harag és méltatlankodás egyéb zajos nyilvánulásainak, amelyek Ödönt eleinte idegessé, később kétségbeesetté tették. Az elmésség, amelyet azelőtt úgy bámult az imádott leányban, az az »esprit de repartí« amely őt az advarlás és jegybenjárás boldog korszakában kedvesen szórakoztatta, a házasság viteleiben pikantériába, emberszólásba, pletykálkodásba csapott át, — oly tulajdonok, amelyek nem értek össze az Ödön egyenesességével és komolyságával. Emellett a szép asszony, mint a pletykás természetek rendszerint, hazudozott is, aprókat de gyakran, s amorális gondolkodásának e megnyilvánulásával az urát nemcsak untatta, de az ágyától is az asztaltól el is idegenítette.

Az elhidegülés, amely ellen Ödön sokáig emberfölötti erővel küzdött, végre oly ioku lett a házastársak

között, hogy azt alig lehetett már a nyolcéves gyermek előtt elpalástolni. Ékezéseik napról-napra szótlanabbul folytak le. Ödön mindent megkísérelt, hogy legalább ilyenkor mutasson némi vidámságot, s legyőzve a kellemetlen érzéseit, enyelgésre és tréfálkozásra erőltette magát, de ezt a törekvését is meghiúsította Blankának az a szokása, hogy hamarosan valami kellemetlenséget mondott »oda« az urának, mire az elkedvetlenül elhajította a fejét és — elhallgatott.

Ily körülmények közt, ebben a nyomott és vizsgálatásra szoruló hangulatban találkozott Ödön Leonával, aki érdeklődés és gondolkodás nélkül, szerelemből dobta magát a karjaiba, e sovár karokba, amelyeknek oly jól esett, hogy annyi nélkülözés után megint egy pihető, meleg nő szívnek a dobbanását érezték az ölelésük alatt. Ettől az időtől fogva kissé derültebb lett Ödön, s a Leonától hozott naposabb hangulat hatása alatt otthon is próbát tett, hogy legalább ebédközben társaloghasson »kedélyesen« a komorarcú asszonyával.

Az új viszony kezdetén — mintha valamit jóvá akart volna tenni Blankával szemben — többet tört tőle s a kellemetlenkedéseire jóindulatú mosolyokkal felelt. De ez csak újabb táplálék volt az asszony fölényes, zsarnok természetének, amely talán meg is szimatolta a Leonától hozott ellenséges illatot s csak annál élesebben tört ki a férfi elnéző magatartásával szemben. Ödön egy ideig küzdött e gyógyíthatatlan ridegség ellen, de látva, hogy hiábavaló minden erőlködés, fölhagyott a szelímsággal, s ő is szótlan lett, gondolataiba mélyedt, amelyek Leonánál, az odaadó vidám barátnőnél, tartózkodtak. Az asztalnál így a Diane fecsegésén kívül csak Blankának a rendelkező parancsszava hangzott az általános étvágytalanság csöndjében.

Vacsorára a férfi már jóideje nem járt haza s az estéit Leona társaságában töltötte. Ez az asszony nemcsak a kedvese, de a megértő barátja is volt, s finom ösztönrel sejtőn meg, hogy mire van szüksége Ödönnek, a maga kacér kis »home«-

Dr. Ventura (megsemmisülten): A mindennapi kenyér.

Radó (nagylelkű érdeklődéssel): Doktor ur diplomás ember?

Dr. Ventura (szerényen): Hogyne kérem, hiszen doktori diplomám van.

Radó: Ja persze. Erről meg is feledkeztem. Azaz kérem, ahogyan vesszük. Mert vannak a mai világban nem diplomás doktorok is.

Dr. Ventura (szeretne csodálkozni, de nem mer):

Radó: Szóval doktor? (Szakértően): Juris, medicinae vagy utriusque. (Féltől.) Különböző ne is tessék felelni. Doktor az én nálam doktor. Én nem vagyok olyan smokk, hogy különbséget tegyek doktorátus és doktorátus közt. Szóval...

Dr. Ventura (aki már egy órája vár, hogy elsihassa az élettörténetét): Szóval, ha megtejsz engedni... Én a háború előtt...

Radó (türelmetlen): Értem és aztán jött a háború. De kérem doktor ur, ki fog olyan sokat beszélni arról a háborúról? Örüljön, hogy már elmúlt. (Szünet, kegyetlenül likszírozza Venturát.) Szóval doktor ur alkalmazkodni akar a megváltozott időkhez? (Rágyújt.) Doktor ur közgazdasági pályára akar lépni.

Dr. Ventura: Igen kérem, én...

Radó: Kérem, ne magyarázza, fölösleges. Ön diplomás ember. Önt nekem ajánlották, Ön becsületesnek látszik, ugyan már nem egészen fiatal és ma ezrivel szaladgálnak fiatal munkások az utcán és ami az ajánlást illeti, képzelheti, hogy hány száz ajánlatot dobok ki én egy nap

és ami a becsületet illeti, elvégre más is becsületes és különben is a becsület, mint azt Napoleon mondta, nagyon relatív dolog, de ez mindegy. Önt ajánlották és Ön becsületes és Ön térszik nekem, (földül) én Önt alkalmazom.

Dr. Ventura (szintén földül):

Radó: Tessék leülni doktor ur. Már mondtam, hogy idegessé tesz ezzel a sok álldogálással.

Dr. Ventura (mint fölt leül):

Radó: Tud Ön telefonálni? Hát persze, hogy tud. Egy doktor és ne tudna telefonálni? Hát kérem én Önt alkalmazom, bocsanat én Önt kinevezem a telefonhoz. Ne ijedjen meg, az én telefonomhoz.

Dr. Ventura (csak most íted meg igazán, helyesebben szeretne a föld alá süllyedni. Sajnos, nem lehet, a padló párnázva van):

Radó: Kérem, ez egy bizalmi állás. Ön mindennap fölveszi a kurzusokat telefonon. Fölveszi őket tizenegyszer, fölveszi őket tizenkettőkor... Különböző mit magyarázok én itt egy doktornak? Az csak tudja, hogy a kurzusokat föl kell venni telefonon.

Dr. Ventura (sírni szeretne):

Radó: Azután, ha a komittensek jelentkeznek, Ön telefonon tovább adja a kurzusokat. Vagy doktor ur nem így gondolta a dolgot?

Dr. Ventura: Kérem én...

Radó: Értem. Meg van elégedve. Lehet is. Kérem, ma a telefonnál ülni, elsőnek kapni a kurzusokat. Tudja, mi van az ön kezében? A tiszta konjunktura. Az az öt perc, amivel információkban megelőzi a világot!

Ön milliókat kereshet. Bár mi az ma egy millió? Ön kihasználhatja azt az öt percet, ön azalatt becsaphatja az egész világot. Tudja, hány embert lehet becsapni öt perc alatt?

Dr. Ventura (nem tudja):

Radó: Ön becsaphat mindenkit, még engem is. De engem nem fog becsapni. Először is, mert Ön egy becsületes ember, aki nem él vissza egy bizalmi állással, másodsorban, Ön nem fog engem becsapni, mert én nem hagyom magamat becsapni. (Szünet.) Doktor ur kétféle ceruzával fog dolgozni. Egy késsel és egy vörössel. A kék ceruzával jegyzi a mi papírjaink kurzusát, a vörössel az idegen papirok kurzusát. Szerencsére minden papír a mienk. A vörös ceruzát akár el is dobhatja, vagy hazaviheti a gyerekeknek játszani. (Szünet.) Csillagék ajánlották? Csillagék kedves népek. Doktor urnak szerencséje van.

Dr. Ventura (szeretné ezt elhinni, de nem tudja):

Radó: Kedves a Csillagtól, hogy gondolt rám. És ön is jól jár, kérem. Kap egy állást, mégis, nem mondom, hogy házakat fog beöle építeni, tudja, mellettem kicsit nehéz is, de azért a mindennapi kenyér, az sem kutya...

Dr. Ventura (dühittel): A mindennapi kenyér.

Radó: És ami fő, szellemi munkát végez nálam is. Na ugye és azért, hogy leül a telefonhoz, még megmarad a doktorátus is. Tudom, nem sokat ér a mai világban, de azért mégis csak szép, ha megvan. Elvégre az a doktorátus nem eszik

Jából otthont varázsolt a szegény száműzöttnek, aki a saját fényes lakásában nem érezhette magát otthon... De mielőtt távozott este hazulról, rendesen meglátogatta előbb a kis Diane-t.

— Hová megy, papa? — kérdezte tőle a gyermek. — Te este mindig elmegy.

Ezt a kérdést mindennap hallotta Ödön. Nem jött hát zavarba s mosolyogva felelt:

— Sétálni fogok, édes.

— Mamával?

Ez már új kérdés volt s a válaszon kissé gondolkoznia kellett. Ránccolt homlokkal mondta:

— Nem a mamával, Ő nem szeret sétálni.

Diane ma különösen beszédes volt, s nem nyugodott olyan könnyen bele mint máskor, hogy az apja távozik hazulról.

— Furcsa! — makacszkodott. — Más papák együtt szoktak sétálni a mamákkal.

— Pá, gyermekem, — bucsuzott Ödön, akinek kényelmetlen volt a kényes téma. — Pá, Diánkám!

Megcsókolta a gyermeket. De az nem tágitott.

— Te oly keveset vagy itthon, papa...

S kómikus komolysággal tette hozzá:

— Nem vagyok megelégedve veled.

— Édes kis leányom! — kiáltotta Ödön meghatva.

Felkapta a gyermeket és összevissza csókolta az arcát, a haját meg a szemét.

Az meg nekibátorodva a meleg apai csókától, tovább filozofált:

— Egy apa, aki szereti a mamát meg a kislányát, az nem sétál egy-magában, hanem szépen itthon marad és játszik a mamával és az egyetlen lányával, aki mindig jól viselkedik... Ugy-e, Marianne kis-asszony?

— Vraiment, vous êtes toujours bien gentille. — hagyta helyben a Diane kisasszonya.

Ödön csak most vette észre, hogy a megleckéztetése nem négyszem között történt. Bágyadtan mosolygott a francia nőre, s aztán Diane-

kényerét. Szép, szép, nagyon szép dolog. Magunk fajta ember sokat adna azért, ha doktor lehetne. Én például, én, én — semmit se adnék érte.

Dr. Ventura: Nem is érdemes, tessék elhinni.

Radó: Látja, ezt szeretem, ezt a szerénységet, ezt a reális gondolkozást. Doktor ur az én emberem. (Szünet, oktalan kíváncsisággal.) Remélem, én is az öné?...

Dr. Ventura: Ó kérem... (Belepirul a többibe.)

Radó: És lássa kérem, az ember sose legyen elbizakodott.

Dr. Ventura (őszinte kitöréssel): Én kérem nem vagyok elbizakodott!

Radó: Ugyan kérem, ki beszél itt magáról? Az embernek nem szabad mindig azt hinnie, hogy róla van szó. Nem magáról van szó, hanem én rólam. Én rólam!

Dr. Ventura: Bocsanat.

Radó: Magamnak mondom, hogy ne legyek elbizakodott. Elvégre, ha meggondolom, hogy én is tanulhatam volna, hiszen minden kvalifikációm megvolt rá. (Büszkén.) Én szegény fiú voltam... Szóval, ha husz évvel korábban születek, egy más világban, akkor én is tanultam volna és ma én volnék a dr. Ventura.

Dr. Ventura (magában): Bár!

Radó: És mondja, dr. ur, de őszintén és ha most én volnék a dr. Ventura és maga a Radó és ha most én jönnék magához... De őszintén: maga is adna nekem állást, adna nekem mindennapi kenyeret! Maga alkalmazna engem, a Radót?

Dr. Ventura (nem mer felelni).

Szabó Lőrincz:

MINT SZÉP ÁRTATLAN AKÁC

Jó volna csöndben, így, egyedül,
itt élni, békén, meztelenül,
mint a pipacs vagy ott alább
a margaréta s a szarkaláb, —
jó volna egy kis tanyai ház
előtt őrült dűlő, nyurga akác,
és megborzongani, szótlanul,
ha az égre éj vihar vonul,
és reggel a lénybe kéjesen
belemosni millió levelem.

Jó volna, mint a kóbor eb,
futkosni, céltalan, egyre szebb
és tovább országutakon át, —
jó volna, mint a kis kacsák,

tűrődni, pataokban, s mint a rög,
heverni, vagy malacok között
nyári napok árnyatlan delén
pihenni a puha sár ölén.

Jó volna, te tudod, istenem,
a földbe merülni csöndesen,
mert isteni ágy a puha sár
mit esőből s porból vet a nydr, —
Jó volna titokban élni, itt,
fölszívni a föld mély nedvét,
illatban-izben élni tovább
mint margaréta, szarkaláb
vagy ott a fehérlelű tanyai ház
előtt a szép, ártatlan akác-

hoz fordult:

— Ezentúl majd többet leszek itthon...

— Igen? — kiállt kitűnő örömmel a gyermek s nyakába ugrott az apjának, aki alig tudta palástolni a fölündulását.

— Mondd meg anyukának, hogy apa ma itthon vacsorál.

Első este volt ez másfél év óta, hogy este otthon maradt. Beült az írószobájába s gondolkozott a történetekről és a történetekről.

— Igen, a kislányomnak igaza van. Szakítani fogok Leonával, mert ez a helyzet tarthatatlan. Mindent könnyebb elviselni mint egy gyermek szemrehányásait... Blankával még ma megegyezésre jutok. Rá kell őt bírnom, hogy már Diane-ra való tekintettel is, aki napról-napra értelmesebb, tegye elviselhetővé rám nézve a családi kört.

Beszólt a feleségéhez és udvariasan, gyöngéd hangon kérdezte tőle, nem volna-e kedve egy kis sétára?

— Nem vagyok felöltözve, — felelte Blanka. — Nem álmodhattam meg, hogy kegyes leszel sétára hívni.

Még nem égtek a szobában a lámpák, s az Ödön felesége a félhomályban rakosgatott, fontoskodott rendszer nélkül, olyan asszonyok módjára, akik semmitse tesznek, de mindig el vannak foglalva.

— Alig múlt hat óra, — beszélte rá Ödön. — Bizony felkészülhetnél.

S hozzá tette hizelegve: — Hiszen te olyan mesés gyorsasággal tudsz toalettet csinálni...

— Nem akarjak tartóztatni a dolgaidtól, — felelte szárazon Blanka, s nagy lármával rendezgette az ónémet stíli pohárszék edényeit, amelyek amúgy is a legszebb rendben sorakoztak.

— De, édes barátnőm, megszokhattad, hogy ha van valamelyes dologom, akkor megmondom őszintén.

— Szörnyen fáj a fejem, — panaszkodott Blanka. — Ilyenkor teljes nyugalomra van szükségem.

Lefeküdt a pamlagra, s az ura csak most látta, hogy a háziruhája milyen elhanyagolt.

— Csináltathatnál magadnak egy új pongyolát, — jegyezte meg nyájasan.

Blanka megvetőleg tekintett rá és csipősen felelt:

— Szép, hogy megengeded...

— Édes gyermekem, — mondta komolyan Ödön s leült a pamlag melléti székre. — Így nem megyünk semmire ha ezen a hangon beszélsz.

Gondolom, te is rendezni akard vére a viszonyunkat, amelynek a szeretetlensége már Diane-nak is feltűnt.

— Ugy, ugy, — kiállt Blanka.

— Jelenetet akarsz provokálni?

— Nem, nem, édesem, — felelt Ödön, uralkodva az indulatain. — Csak tisztázni akarom a helyzetet...

Szeretném, ha írodai elfoglaltságomat és rövid klubbeli tartózkodásomat kivéve minden időmet itthon, nálad tölthetném.

Az utóbbi szavakba mentül több gyöngédséget iparkodott lehelni, s

aztán szinte szerelmes suttogással tette hozzá:

— S ez tisztán tőled függ.

— Tőlem? — rikácsolt Blanka.

Felkötökölt a fekvőhelyén s a szemé feléért mutatta Ödönnek. E tekintetből nem nézett ki semmi szeretetet, semmi megértést, semmi reményt... De Ödön még nem adta föl a küzdelmet, s folytatta:

— Igen, tőled. Mielvest egy kisé kellemesebb lesz az élet itthon, sohase fog eszembe jutni elmenni hazulról.

— Neked sose volt itthon kellemes az élet, — pattogott az asszony. — Te sohase voltál házias, neked mindig a házon kívüli gyönyörök kellettek... Nem is tudom, miért házasodtál meg!

— Miért? — sóhajtott Ödön.

S aztán forró hangon felelt:

— Mert szerettelek, Blanka...

Meg azért is, mert otthonra vágytam. Oly édes otthonra, amely megfelel az ideálomnak. Barátságos, intim, meleg otthonra, amelynek te légy a papnője. Talán még nem késő... Próbáld meg. Hisz én oly keveset kívánok... Lásd, nekem gondolkodnom és írnom kell s csendet szeretnék magam körül. Másképp nem megy a munka. S ha meg is valahogyan, akkor nincs rajta áldás... Oly könnyen tehetnél boldoggá. Csak azt kellene a kedvemért megtenned, hogy ne pörölj a cselédekkel...

— Hogyan?! Te nekik, ezeknek a rosszlelkű bestiáknak adsz igazat velem szemben? Ez jellemző rád nézve!

— Ne érts félre... Bizonyosan neked van igazad és nem nekik... De ez nem változtat azon a körülményen, hogy nem vagyok képes dolgozni, mikor a szitkozódó hangodat hallom.

— Ugy látszik, ma is csak azért maradtál itthon, hogy sértteges... Pörölésnek és szitkozódásnak nevezi azt, amikor rendelkezéseket adok a személyzetnek!

Duzzogott, haragudott és polemizált mindaddig, amíg végül hisztériás zokogásba tört ki. Ide-oda dobta magát a pamlagon, rángásai voltak és élesen sikoltott.

Az ura becsöngette a szobalányt, s ápolták, csitították Blankát, aki csakugyan beteg volt, a saját rossz természetének a betege. Ahogy magához tért, ráfordult a lányra:

— Ki hívta? Mit akar? Takarodjon innen! Amikor kell, sohase jön, s ha nincs rá szükség, mindig itt lábatlankodik...

A cseléd nem felelt semmit, de bosszusan, elégedetlen arccal távozott. Ödön pedig békitó hangon jegyezte meg:

— Én csöngtettem rá, édes, amikor rosszul lettél.

— Nagyon tapintatos! — kiáltotta Blanka. — Hogy a cselédek előtt is meg legyek szégyenítve!... De hát te velem szemben mindig tapintatlan voltál!

Ödön zavartan rágt a bajuszát, s azon gondolkodott, miképpen találhatná meg az utat ehhez a rideg

szívhez. Egy kis csönd állott be, amelyet aztán Blanka szakított félbe.

Mintha nem is az életük legnagyobb kérdéséről lett volna szó, közböbs dolgokról kezdett beszélni, s a rendes pletykáikhoz fogott, amelyek ötéppabbanazarányban érdekelték, mint amennyire Ödön boszantották. A közeli szomszédok s a távoli ismerősök e megszólása különös élvezetet szerzett Blankának, s ha az ura védelmére kelt valakinek, akkor indulatosan kiálltott föl:

— Te is ugy tudod mint én, hogy minden szó igaz, amit kimondok. De hát neked az esik jól, ha megcáfolsz...

Aztán a vacsora következett.

Diane boldognak érezte magát, hogy apa is az asztalnál ült, ujjongva kiálltotta, hogy az ezental mindig így lesz. Ödön is azon iparkodott, hogy vidám legyen, s az arcáról igazán meleg derű sugárzott le, amikor a boldog gyermekre nézett.

Csak Blanka nem tudott fölmelegedni. Az urával való megbékülés reményénél jobban érdekelte az a probléma, hogy a szobalány hogyan fogja és hogyan teszi le az asztalra a tálakat. Minduntalan ráfordult, hogy »ügvetlen!« s úgy látszik meg akarta mutatni Ödönnek, hogy az otthonmaradása rá nézve meglehetősen közböbs. Abban a tudatban, hogy ő a legderekebb asszony a világon — s melyik nő nem hiszi ezt magáról? — semmi koncessziót se volt hajlandó tenni az urának, a kellemetlen zsarnoknak, a rideg önzőneá, akinek nincs érzéke, érzése és megértése egy finomabb szabású hölgynek a delkivilága iránt. A társalgása ezen a sorsdöntő estén is a rendes keretekben mozgott. Az Ödön által megpendített témák fölött gyorsan tért napirendre s a stíát külön repertoárját játszta. Minden nőismerősét néhány esztendővel vénitette és nagy virtuozitással kisebbítette minzazokat az egyénekét akikről tudta vagy sejtette, hogy Ödönnek rokonszenvesek. Ellenben annál jobban dicsőítette azokat, akik antipatikusak voltak neki.

Ödön fájdalmasan gondolt vissza a Leonánál töltött estekre, de uralkodott magán, s vacsora után egy játszma sakkot hozott javaslatba. Szinte reszketve tette, annyira félt a rideg visszautasítástól. Csodálattosképpen az asszony hajlandó volt játszani. Férjének a közeledése s az esti lámpa meglített melegsége életre keltette benne a nőiességnek néhány hamu alatt pislogó szikráját.

Játszottak, Blanka, aki különben is gyöngye sakkozó volt, ügvetlen huzásokat tett, de ezekért most nem az urát szidta, hanem nevetélt, mint az olyan nők szokták, akik egy kissé be vannak csipve, s néha kedélyesen a játszótársa kezére ütött. Ez Blankánál már szerelem volt, s egy neme a kacérságnak...

Teljesen kibékültek s Ödön bizni kezdett egy szebb jövőben s remélte, hogy a házi tüzhely intimitása erősebb vonzóerő lesz mint Leonának az odaadó barátsága...

*
Reggel még ültözködött, midőn órási lármá hangzott be a szobájába. Blanka szitkozódása volt ez, aki éppen most fenyegette meg a szobalányt, hogy ledobja a lépcsőn. Kellemetlen, durva szavak süvitettek keresztül a levegőn s hatoltak be hozzá, a szentélyébe, ahol dolgozni szeretett volna. Mindazok a szavak, amelyeknek állandó ismétlése az otthonát ránézve pokollá tettek.

Blanka sápadtan rohant be hozzá.

— Az mégis szörnyűség! — kiálltott. — Borzasztó amit az ember ezektől a rongy cselédektől eltűrni kénytelen! Nem lehet velük kiállni. Alig mondom ki egy szót, már gorbáskodnak.

— De, édes angyalom, — próbálta

megnyugtani a férj. — Én csak a te hangodat hallok, a Lizaét nem.

Blanka még jobban feldühödött, s így pattogott:

— Persze, mert neked minden félig-meddig csinos szobaleány kedvesebb mint a feleséged. Jóravaló férfi már rég kidobta volna az olyan cselédet, aki szemtelenkedik az asszonyával! De te mindig az ő pártját fogtad! No, majd magam végzek velük...

Becsapta az ajtót, amelyen keresztül még sokáig hallatszott a pörlekedése.

Odán a fejéhez kapott s kétségbeesett kísérleteket tett, hogy ne hallja a rikácsoló hangot. A délelőtti folyamában volt is egynéhány rövidebb »világos időköz«, amelyek csendjében elvégezhetette jól-röszül a dolgát.

Délben aztán elisietett hazulról, fölzaladt Leonához s kimentette magát, hogy »családi ügyek miatt« tegnap elmaradt tőle.

— De ma este bizonyosan eljövök, — mondta.

Tamás István:

Nincs menekvés

Az életem talált drága tallér, kockázó nagyur veszthette el, vagy zsebetlen vándor óhid alatt.

Tán rabló kaphatta véres sarcát vagy préda zsoldos-zsákmányból maradt?

Babonás tatár amulettként védte, éhes olasz pap asszonyt csókolt érte.

Egy kántáló koldus aztán rákadott, süppedt utszálli feszület alatt, hiel kenyérért jajongva tórdepelt.

Az életem talált árua tallér, pénzszápasztotta, már semmit sem ér, de az egyik lapja még hóföher.

Naponta százszor feldobom: fej vagy irás? és ha visszahull a vége mindig irás, s hádba hajtom messze, mindig visszatér.

Páris selyemben

Harminchét fok melegben egész Páris táncol. Már tudniillik azok, akik Párisban maradtak. Julius 13-án az üzletek és irodák korábban zártak a rendesnél. Aki csak tehetette, a tengerre sietett. A Gare de St. Lazare egymaga 250000 párisit szállított el 24 óra alatt. Normanda, Bretagne, La Manche összes tengeri fürdőinek langyos habjaiban keresett menedéket egymillió dolgos francia. Mialatt Páris tein az ingyenzenekarok kísérete mellett énekelt, táncolt, ujjongott sok százezer ember, ugyanakkor a tengeri fürdők langyos éjjele is visszhangozta a Marsaillese és a Marche Lorraine tüzes dallamait. Zenekarok járják be a várost, minden fel van virágozva, minden tündöklő, fénylik, a rakéták ezrei szállnak az égnek és dobják le a színes csillagok millióit az ujjongó tömegre. Mindenütt a francia diadalmas tricolor, elvéve egy amerikai, olasz és belga zászlóval tarkítva. Angol lobogót már keveset látni... A barátság melege csökkenőben. A Ruhr-kérdés ellentétel kiélesednek... Még egynéhány hét és újra hallani fogjuk, mint VII. Edward alatt: a bas les Anglais! Egyelőre azonban tart még a diadalmi mámor. Franciaország még mindig ünnepli a nagy győzelmét. Valljuk be azonban, hogy dolgozik is. Készül a békére, készül egy újabb védelemre is. Közben pedig a nacionalizmus, az újra feléledő vallásosság hullámai oly magasak, mint azelőtt soha. A Madelain istentiszteletet tele vannak hívőkkel. Dekorált magasrangú tisztviselők, tábornokok, az arisztokrácia exponált címviselői, régi nagy nevek viselői csakugy, mint egyszerű polgárok és polgárnők vegyesen köszönik meg az Eggek urának a nagy győzelmét, melyet a kultúra

aratott a barbárok felett. És milyen óriási ellentét. Egyik oldalon az Údvő itó szobrai és képei, a másikon suhogó selyembe öltözött szebbnél-szebb nők, leányok, csupa gyöngy, briliáns. Az oltár felől a tömjén kábitó illata, a másik oldalon Houbigant, Pinaud, d'Orsay raffinált illatai. Amint hogy ma minden és mindenki selymet herd és selyembe öltözik. A selyem olcsóbb, mint a szövet és mint a vászon. A legkisebb midinette selyemharisnyáját nálunk egy nagyvilági dáma is megirigyelni. Selyeming, selyemnadrág, selyemszoknya és természetesen selyemruha most itt a divat. A szomszédállamok elzárkóznak és nem engedik be luxusárukat, vagy pedig igen magas vámokkal sújtják. A selyemipar pedig folytonosan fejlődik és produkál. Raktárt pedig elvből nem tart az élelmes francia kereskedő. Amint közeledik a szezonvég, mindazt, amit nem tudott eladni a rendes forgalomban, végeladásra viszi.

Páris nagy áruházai: a Louvre, Lafayette, Printemps, Bon Marche, valamint a kisebb áruházak százai-zonyos napokon 30-40 százalékkal a rendes áron alul árúsítják ki megmaradt árucikkeiket. Idén pedig — minthogy nem voltak exportálhatók

— a selyemáruk maradtak meg. Így történt azután, hogy ma Párisban a legszegényebbek is teljes selyemben pompáznak.

Ebben a nagy melegben azután nincs pompásabb viselet a selyemnél. Mert míg más városban 34 fokos melegben mindenki otthon hűsöl, a párisi nem válik meg rendes szokásaitól. A boulevardokon az aperitif óráiban életveszélyes a tolongás, a café-k terraszainak kis asztalainál zsufoltan, szoroson egymás mellett isszák kedvenc italukat, az absinth-et, egy hideg bock-ot, vagy a café-naturet. A five o'clock teadélutánjain ropják a modern táncokat, a színházak, musik-halleok szintültig megtelnek párisiakkal és külföldiekkel, a Folies Bergere, Folies Marigni, Ambassadeur, Casino de Paris és Palace meztelen revuejeihez jó már egy nappal előbb jegyről gondoskodni, az állami színházak: a nagy Opera, Opera Comique, Odeon, Theatre Francais nem zárják be kapukat nyáron át sem. Még a törvényeségi tárgyalótermek is megtelnek a szenegáli hőségben előkelő közönséggel, jogtudósokkal, politikusokkal és finom illatos, diszkrétén kifestett, selyemtől suhogó szép párisi asszonyokkal és leányokkal.

PÉNZÜGYI POLITIKA

Az adóreform előestéjén

XII.

Bélyegok és illetékek

Az oddigi cikkekben pertraktált adóreform elfogadása esetén megszűnnének egyes kivételekkel az illetékek is. Elsősorban megszűnnének a bélyegok. Minden honpolgár bélyegmentesen kérvényezhet hatóságoknál, perelhet, szerződéseket köthet, hirdethet stb. Ezek az összegek, a melyektől ilyen címen az állam elesik, benn lesznek a jövedelmi- és vagyonadó országos átlagában. Az állam minden lakója — életében nagyon sokszor kerül abba a helyzetbe, hogy kérvényezzen, hirdessen, szerződéseket kössön, könyveket vezessen stb. így nem állíthatja senkisé, hogy a bélyeg díjat nem magáért, hanem másokért fizeti, legfeljebb, hogy az egyik többször veszi majd igénybe a bélyeg mentesség kedvezményét mint a másik, de ez országos átlagban olyan csekély differencia, hogy számba se jöhet és végeredményében ez is előnyére válik a köznek. Állami szempontból pedig meg volna ennek az az előnye, hogy nem kell a drága bélyegeket nyomtatni, a tisztviselők munkájának egy nagy része meg volna takarítva.

Másodsorban megszűnne az illeték jó része. Az illetéktörvény szövevényes paragrafusaiából és díjjegyzetekből fennmaradnának csak a következők:

1. Az adásvevésekre eső illeték. Tehát meg lehetne állapítani 5 százalékban. 2. A cserélkre eső mondjuk 5%-os illeték a ma létező törvényes intézkedések megtartásával. 3. Az ajándékozásokra eső illeték fel- és lemenőknél 3%, oldaláguaknál 6%, idegenek között 10-12%. 4. Hagyatékok utáni illeték, de csak az oldalágu örökösödéseknél és pedig 6%, az örökösödéseknél 10-12%. A fel- és lemenők közötti örökösödések illetéke megszűnne, mert nincs értelme annak, hogy mikor az apa vagy az anyja meghal, az özvegy és a gyermekek azon vagyon után fizessenek illetéket, mely eddig is a házsonélvezetükben volt, azzal a különbséggel, hogy most a családfenntartó apa vagy anyja meghalt és így elveszett a vezető kéz és az összetartó erő. Ha az apa vagy anyja

gyermekétől oly vagyont örökölné, mely azelőtt nem volt az övé vagy pedig a melyre ő saját vagyonából mit sem áldozott, 3% illeték fenn tartható volna. Vajaki azt mondhatná itt, miért követel a mi tervezetünk a fel- és lemenők közötti ajándékozásánál 3%-os illetéket és az örökösödésnél nem, miért nem engedjük el az ajándékozási illetéket is ilyen esetben. Erre a válaszuk, hogy azért nem lehet az ajándékozási illetéket elengedni, mert az ajándékozás által a megajándékozott olyan vagyontöbbletbe jut, a melyet eddig nem ő élvezett és a melyhez örökösödés esetén nem juthatna.

5. Megmaradna továbbá a tőzsdéi üzletek és kötések utáni illeték.

Harmadsorban megszűnne a bor, hus, cukor és sör fogyasztási adó és megmaradna egyedül a szeszfogyasztási adó a közönséges és finomított szeszre, pálinkára, rumra, cognacra és likőrökre. Szociális szűkséglet az elsőrangú élelmi cikkekre és élvezeti cikkekre eddig elé követelt fogyasztási adók megszüntetése, kivéve a szeszfogyasztási adót, a melynek meghagyását éppen a társadalmi érdekek megkövetelik. Igen sok országban behozták a szesztilalmat éppen társadalmi érdekek szempontjából és ha mi ezt nem tehetjük, legalább drágítsuk meg a szesz élvezetét a fogyasztási adó fenntartásával és a bor és sör fogyasztási adó elhagyásával. Népink olcsóbban jusson a kevésbé ártalmas borhoz és sörhöz, mint az egészségre ártalmas pálinkához. A ki pedig likört, rumot, cognacot akar inni, az fizesse is meg a luxustárgyak után a fogyasztási adót. És ha már a luxustárgyaknál vagyunk, úgy meg kellene luxusadóval róni: arany és ezüst ékszereket, perzsa szőnyeget, kártyákat, champagnert és ehhez hasonló tárgyakot, mert ez által is progresszive megadóztatják a vagyonososztályt.

A monopoloiból megtartandók csak a dohányt és lőpor monopólium, csak azért, hogy a konkurencia kizárásával jó és olcsó portékát tudjon az állam polgárainak juttatni.

Végre meg lehetne szüntetni a vármok jó részét is, de ezzel majd a következő cikkben fogunk foglalkozni.

Spektátor.

(Folytatjuk).

A mekkai zarándokut

— Levél Mekkából —

Az idők során a mohamedán népek annyira a saját lábukra tudtak állni újból, hogy a maguk dolgában maidnem egészen önállóan határoznak. Az idegenek gyámkodásukat csak jelentős engedményekkel tudják életben tartani. Valamennyi mohamedán nép a nacionalista eszmé híve s a vallást tartja, egyfelől meggyőződésből, másfelől, különösen a vezetők, ügyes politikából, mert a vallás uralmával tudják a gyűlölt idegeneket a legjobban távoltartani Kelettől. Ez a mélyeseges vallásosság a mohamedánizmus erőjének titka. A mohamedán népek ma is jóformán kivétel nélkül Mekka után indulnak.

Mekkat a mohamedán vallás előírása szerint minden igazhitű férfinek életében legalább egyszer fel kell keresni és való dolog, hogy Mekkat évente még ma is 150.000-200.000 zarándok keresi fel a Szumatrától az Atlanti Óceánig s a Szávától a Madagaszkárig elszórtan élő mohamedánok sorából. Mert Mekka szavára hallgat a mohamedán világ még akkor is, ha Sztambulban a kalifátus más utakon jár.

Végtelenül érdekes egy ilyen mekkai zarándokolás, ha tele van is naivitással. A mohamedán vallás őt sarkalatos tétele közül az öfődik ez a zarándokut Mekkába és Ararát hegyére legalább egyszer az életben. A zarándokok rendszerint a Sinai hegy felől közelítik meg Hedzsászi, mert kelet felől Arábia sivatagjai, nyugatról pedig a Vöröstenger ölelik körül a tartományt. A Sinai hegy tövében veti le a zarándok polgári ruháját és ölti magára az »Ihram«-ot. Ez az »Ihram« két közönséges pamutkendő. Az egyiket a dereka köré csavarja a hívő s ez a lábszárig ér, a másikkal pedig felső testét takarja be. A lábára szandált húz.

Rabarhnál a zarándok megfürdik és imát mond. Dzsiddához érve, meglátogatja Éva anyánk állítólagos sírját. Ez a Dzsidda Hedzsasz partszegélyén fekszik és Mekka kikötője. Dzsiddában a zarándokok raja óriási forgalmat csinál. A várostól nem messze van Éva sírja. Ez a sír egy monumentális építmény. Két méter széles és száz-százhusz méter hosszú. Itt a zarándokok alimiznáf adnak a szegényeknek. Dzsiddától a szegény zarándok gyalog, a vagyonosabb lóháton vagy tevéen teszi meg a hátralevő utat Mekkáig. Ezen az úton a vidék pusztá és kietlen. De a kép nyomban megváltozik, mihielyt a szent város közelébe érünk. Két oldalt egyszerre dombok emelkednek és lassan abba a völgybe jutunk, a melyek végén van Mekka a szent város, a hogy az arabok hívják az Ain-el-Kora (városok anyja), avagy El-Moscherefe (a nemes). A zarándokok »Telbia« imáját hangoztatják, a mikor feltűnik a város, mely egy völgykötletben fekszik, akár a marokkói Fez. Mekka egyik nevezetessége a körülötte lévő hegyekben található egyik barlang, az ugynevezett »Gar-Hirus«, a hol Mohamed profétát az első isteni inspiráció megszállotta és a hová elmélnedni vonult vissza. Mekka városnak 110 ezer lakosa van, utcái szélesek és tiszták tele bazárokkal s európai házakkal. A zarándokok természetesen Medzsasz-El-Karam felé tartanak. Ez a szent mecset, a hol minden mohamedán életében legalább egyszer imádkozni akar.

A szent mecsetnek nagy udvara és oszlopcsarnoka van, 152 kupola díszíti és 7 minaret s 19 kapu nyílik rajta. Közepén van a Kaaba, egy 12 méter magas, 10 méter széles és 12 méter hosszú négyzetes épület. Ennek délkeleti szögletében öt méter magasságban van az ugynevezett Hadzsar, vagyis fekete kő, a mely a mohamedán hagyományok szerint a paradicsomból ered s a

mely eredetileg fehér volt és csak az emberek vétkei feketítették meg. Az oknyomozó vallástörténelem ugyan mást állapított meg. És pedig azt, hogy ez a kő az arabok pogánykorának a maradványa és hogy a Kábát *Abrahám* építette fia, *Izmail* segítségével, a kőtől az arabok származnak. A szent mecset erre a Kábára épült. Ezt a Kábát a zarándoknak *hétyszer kell megkerülni*. A zarándokok vezetője, az úgynevezett *Matauf* vezeti lassan a körmenetet, a mely Keletről indul dél felé s így kerüli meg a Kábát, miközben a *Matauf* imáját fennhangon ismétli. A körmenet után két térdhajtással ismét imát mondanak és egy másik ajtón, mint a melyen bejöttek, hagyja el a mecsetet, a *Szafa* hegyéről elnevezett utcán a hétszeres körmenetet megismétlik. Ennek a hétszeres körmenetnek a magyarázata a hagyományok szerint, hogy *Hágár*, *Izmail* anyja, fiát *Szafa* dombján hagyta és elindult vizet keresni. Mire visszafordult, kis fiát nem találta s ugyanazt az utat hétszer tette meg, míg végre ráakadt fiára, a ki kis kezével kapargálta a földet, melyből csodálatosképpen víz buggyant elő. A zarándokok tehát *Hágár* tiszteletére teszik meg ezt a hétszeres utat. Következő szent aktusuk, hogy meg-

borotváltatják a fejüket. Ezután a zarándok ismét magára öltheti polgári ruháját. Ismét fölveszi azonban a zarándokruhát, a mikor tovább indul *Arafat* hegyére. *Arafat* 18 kilométerre van *Mekkától* s másnapra érnek oda a zarándokok. Ugy kell azonban igyekezniök, hogy ne érjenek előbb oda, csak a mikor az *el-Hadje ima elhangzott*, különben nem ér semmit a zarándokot.

Pompás látvány, a mikor 25 30 ezer zarándok ver sátrát a hegy körül *Arabia perzselő pusztáin*. A sátróber közepén van a zarándokok serigiének a sátora. E sátor előtt leng a földbe szurva a mohamedán vallás zöld zászlója, a kalifátus hatalmának a jelképe. A zarándokok serijje fekete lovon járul az *imám* elé, miközben szegények csakugy, mint gazdagok, a kiket egyenlővé tesz a zarándokruha, hangosan kérik *Allah* áldását. Napnyugtával *ágyudörgés* jelzi a zarándokot végét.

Ezeknek a szertartásoknak két nagy céljuk van; az egyik a vallásos élet ápolása, a másik pedig *fanatikus, harckész tömegeknek a nevelése*. Ennek az utóbbinak, éppen a legújabb időkben tagadhatatlanul nagy a jelentősége.

K. N.

Érdekes fejek a magyar művészetből

3. Törzs Jenő

Budapesten kétségtelenül Törzs Jenő a legnépszerűbb karakterszínész. A Magyar színháznak évek óta favoritszínésze, olyannyira, hogy az igazgatóság nem is mer nála nélkül darabot kihozni. Népszerűsége vetélkedik bármelyik primadonna közkedveltségével.

Törzs 1887-ben született. Husz éves korában lépett fel először 1907-

zessel megkedveltesse a darabot, de ez micsém használt. A Vademberek megbukott és ez egyelőre elvette Törzsnek a kedvét a drámairástól.

A magyar színház az utóbbi időben minden darab főszerepét Törzsnek osztotta ki. A művész eljátszotta a *H. Lajost* a tragikus ifjú királyt és eljátszotta a válópörös ügyvédet, *Vajda Ernő* mulatságos figuráját. Más

ben az akkori *Thalia* színpadán és színes hangjával, érdekes egyéni felfogásával és rokonszenves színpadi megjelenésével csakhamar jelentékeny sikereket aratott. Később átkerült a Magyar színházba, ahol egymásután nagy szerepeket kapott és rövidesen kedvence lett a közönségnek. 1910-ben, 23 éves korában feleségül vette *Forrai Rózsit* az ismert komikát, akivel ma is példás családi életet él. Az utóbbi években a Magyar színház valamennyi nagy darabjában játszott és népszerűsége a háború óta még növekedett. 1922-ben mint drámairó is bemutatkozott a közönségnek. A Magyar színház színrehozta a *Vademberek* című drámáját, amelyet *Bárony Dezső* társaságában írt. A darabban Törzs és *Darvas* játszották a főszerepeket, a színész mindent elkövetett, hogy díszes kiállítással és ötletes rende-

színész talán örült volna, hogy minden szerepet ő játszhatik, de Törzsnek ambíciói vannak és ezért az idén általános meglepetésre otthagya a gazdag és előkelő Magyar színházat és átvette az ifjú és szegényes *Renaissance*-ba.

— Művészi céljaim vannak és ezeket csak itt tudom elérni. A Magyar színház egy nagy üzleti vállalkozás, ahol a kasszaraport dönti el a repertoárt. A kasszaraport pedig úgy döntött, hogy én mindig és mindenben fellépjek. Én nem akarom ezt. Azt akarom, hogy évente két-három nekem való szerepet játszhassak, de olyanokat, amelyek tökéletesen kielégítik művészi ambíciómat.

Törzs első fellépésénél úgy látszik megtalálta önmagát. A *Renaissance*-ban a *Trónörökös* címszerepében debütált pénteken este és hatalmas sikert aratott.

Ha Tisza István élne

Írta: Ignotus

1.

Magyarországi magyartól gyakran hallani. Kivált polgárabb rendűtől. Ha, ami ritkaság, elégedett az állapotokkal, füledbe sugja, hogy: »Bethlen István nem rosszul csinálja a dolgát; látszik, hogy a Tisza István iskolája«. Ha pedig, ami jóval gyakoribb, elégedetlen, akkor méltázva dobogtat az asztalon: »Tisza István másképp csinálta; ha Tisza István élne, minden másképp volna«.

2.

Tisza István figuráját teljes mártírlória fogja be, s megfelelő jegenda. Ami nem is árt; a legendák a waihingeri als ob-ok, az álmodott feltevések, mik a nemzetek számára elviselhetővé teszik a valóságot. Az öreg *Görgey Artur* gyakran mondogatta: negyvenkilenc-től hatvanhétig abból élt a nemzet, hogy engem árulónak tartott. Ha most a Tisza István vértanui alakja megváltóvá is poszthumizálódik: kinek mi kára belőle? A rája vonatkozó kérdések annyira nem aktuálisak, hogy a történelem bizvást elvárhat velük husz vagy negyven esztendőig. Annyi bizonyos, hogy sikerben, sikertelenségben, újat akarásban, szörnyű tévedésben: mindig legény volt a talpán. Vannak dolgok, mikről egészen bizonyosan el lehet mondanai, hogy ezeket Tisza István nem csinálta volna, s ebben igaza lett volna.

3.

1919 augusztusában Bécs tele volt magyar politikusokkal. Ki Budapestről s Szegedről szaladt föl, kit Svácból hittak haza, olyikat, mint minisztert is, de közben mire *Schwechatig* ért, már elolvashatta a különkiadásokat, hogy: *Erzherzog Josef Reichsverweser*, das Kabinet Peidi verhafte, die Regierung Friedrich legt den Eid ab. Ez azt jelentette, hogy például, *Garami ernő* már nem kereskedelmi miniszter, mint ami gyanánt még *Zürichben* vasútra ült volna. Ez azonban nem volt gát, hogy a budapesti nagyipar és nagypénz főemberei közül jó néhányan meg ne környékezzék őt, s meg ne környékezzenek nem aktiv politikusokat is, kikről csak feltették, hogy szavuk lehet nála: beszélnek rá ezt az okos, higgadt, reálpolitikában bevált embert: vállaljon minisztersége, mindenesetre akár *Friedrich* alatt is, hogy legyen otthon egy mag, amely körül komolyabb alakulat kristályosodhatik. De *Garami* nem vállalta, s ismerősei sem beszéltek rá. Világos volt, hogy aki a kalandossággal szövetkezik: nem fölébe fog kerekedni, hanem hozzája erőtlenedik, s csak megtörik az energia, melynek az ország később hasznát vehetné. Ez hamar be is bizonyosodott egy és más kiválóságon, ki megpróbált velemeni augusztusi farsanggal; sem jót tenni, sem rosszat elhárítani nem tudtak, csak magukat tették használhatatlanná. S így jár mindenki, ki hol puszipajtásságra, hol haragszomrára, és bármilyen számításal, de összeáll az inszoliditással, mely ezt a Magyarországot ma még erősen behálózta. Lehet, hogy mind a *Huszár Károlyok*, *Teleki Pálok* s *Bethlen Istvánok* a Tisza István hazafisága szerint vétek cselekedni, mikor fölibe ültek a trágvas gödörnek, s azt mondták: mily kellemes ebben a virágos kertben! De bizonyos, hogy ezzel nem lesz belőle virágos kert, s hogy Tisza István inkább ment volna, mint akárhányszor életében, fejfel a falnak, semhogy fejét meghajtsa olyasmi előtt, mit jónak nem vall. S ebben nagyon is igaza lett volna.

Ha Tisza István élne, s ugyanazon ember volna, ki ki tudta mondani, hogy: a háborút elvesztettük, s kész lett volna részt venni egy, minden

parlament s parlamenten kívüli tisztes pártokból alakulandó nemzeti kormányban, akkor ma két irányban dolgozna, az ő szokott módján: keményen, határozottan és nyíltan.

Az egyik irány volna befelé, az ország felé, melyet nyakába venne, bejárna minden zugát, felállna minden szószéknek, dobogójára s mindenütt felvonná a harcot a bujkáló szándékokkal, a titkos szervezetekkel, a hitetgető hamisságokkal. A nagy száznak nagy megvetést, a gyiloknak mellet, a komédiának valóságot szegne neki s a vakondok összeröffenésével szemben megteremtend a sündisznók összefogását. Szurna, de tisztogatna.

Kifelé azonban — s ez volna a másik irány — azt mondaná: Én ugyan befelé szurok, vágok és irtok, de kilátástalan. Kezemben tartok egy országot, mellyel, amíg én tartom, úgy számolhatok mint szavammal — de nem tudom tartani, ha meg nem segítetek. Ennek az országnak minden baja, minden fogyatkozása, minden robbanékonyasága onnan van, ahonnan a szerencsétlensége, — s akik számára e szerencsétlenség szerencsét jelent: e szerencsésükkel játszanak, ha nem próbálnak javítani ama szerencsétlenségen. Mindenki jobb szeret rendes ember lenni, mint vereskedő komitácsi. Állítsátok vissza, tul a politikai határokon, Magyarország gazdasági vérkeringését, — nem is érzelmösen, inkább szigorú do ut des-esen, legalább annyit hasznot véve, mint amennyit kaptok. Ebben a szempillantásban tézstemetelő válik a sarkantyuból, számoló ceruza a gyilokból, földalatti vasut a rejtékutból s részvénytársaság az összeesküvésből. A belső politikát mindig kívülről csinálják s ha nem tetszik — magamnak sem tetszik — ami belső politikánk, rajtatok áll, gyógyítsátok meg.

Ha Tisza István élne: ezt a politikát csinálná. Nem komázna a kalandossággal, hanem belülről lehetlenné tenné, kívülről feleslegessé. Nem hozzábetegetnék szegény hazájához, hanem magához gyógyitaná.

Kodolányi János:

BALLADA

És szólt a lány: »Tied leszek.
Ha oly erős a vágyad —
Eredj sietve, szóltanul
És öld meg az anyádat!...«

S megöltem az anyámat.

És szólt a lány: »Tied leszek.
Ha oly erős a vágyad —
Eredj előbb, hamar, hamar
És fojtsd meg az apádat!...«

S megfojtottam apámat.

»Testvéred is, barátod is
Terhére vált a Földnek —
Ó menj, siess, a kedvemért
És öld meg őket, öld meg!...«

És könnyű lett a Földnek.

És végre szólt: »Hisz én vagyok
A célod, álmod, vágyad
Eredj tehát a kedvemért
És öld meg az arádat!...«

Megöltem az arádat.

És most ládba törtetek
Feléle rogyva és vakon.
Mert soha, soha sem tudok
Állítani a halottakon.

A drága, bus halottakon!

MURAVIDEK

„Vérszövetség”

című irredenta szervezetről adott a nemrégiben hirt a kormány német nyelvű felhívatalosa. E hír szerint Carovecen, Dolnja-Lendován és Murska-Sobotában a szövetségnek fiókjai vannak. Természetes, hogy ez a hír itt, a Muravidéken okozott legnagyobb feltűnést: Nem tudjuk, mi igaz a hírből és azt sem tudjuk, hogy a nyomozás érdekében történik, ha egy jól informált lap értesüléseivel elébe vág annak, csak annyit konstataitunk, hogy a helyi sajtó kapott az alkalomból, hogy pártállása szerint adja le olvasóinak a legújabb szenzációt.

Muravidék örökké a lelki izgalmak földje volt: s így nem sok kell ahhoz, hogy a már-már lecsillapodó kedélyek új izgalomba jöjjenek.

„Dobbal nem lehet verebet fogni” — mondja egy közmondás; de lehet rajta oly indulót verni, mely rohamra készít akkor is, amikor fokozott uyaralomra volna szükség... A Muravidéken meg van az akarat a békés konszolidációhoz. Ezt az akaratot ki kell fejleszteni, természetessé csilóli. Ehhez azonban nyugalomra van szükség; lelkek nyugalmára; a zavartalan termelőmunka biztosítására, mely alapja a konszolidációnak, nem csak a Kerkától a Dráváig, hanem mindenütt, ahol emberek élnek!

HIREK

(Elnövezés.) Rubin Vilmos žakoveci járásbíró az igazságügyminiszter a minisztériumba rendelte be szolgálatára.

(Halálos perpatvar.) A muraközi Fribilavec községben Černér Alfons asztalos legény ösztetűzött mesterével, Hajdinjak András asztalossal. A vita hevében Černec szíven lötte gazdáját. Letartóztatták.

(Mérgezési tünetek a ljutomer-ormozi vasút építő munkások között.) A Ljutomer-Ormozi vasutat építő munkások közül, ókezés után 19 orosz rosszul lett. Az előhívott orvos mérgezési tüneteket állapított meg. A nevezetteket egyéb hiányban vasúti kocsikban helyezték el, ahol ápolják őket.

(Halál földcsuszamlás következtében.) A Ljutomer-Ormozi vasút építésénél alkalmazott Vrangel katonák közül az elmúlt pénteken egyet a lecsuszamló partfömlék magába áll temette. Mire kimentették, már halott volt.

(Meghosszabbított amnesztia a prekmurjei katonaszökevényeknek.) A zagrebi IV. hadsereg parancsnokság előterjesztésére, a hadügyminiszter további négy hónappal hosszabbította meg az amnesztiát. A rendelkezés értelmében azok a hadkötelesek, akik ezen időn belül visszatérnek és jelentkeznek, semmiféle büntetést nem kapnak.

(A motor-járművek tulajdonosainak figyelmébe!) A kerületi főnökség felhívja a járművek (autó, motorkocsi) tulajdonosokat, hogy a tulajdonukban lévő járműveket, legkésőbb augusztus hó végéig a tartományi belügyi osztálynál a következő adatokkal jelentésék be: 1. pontos címe a tulajdonosnak; 2. nyilvántartási szám; 3. gyár-jele; 4. motor-száma.

(Magszökött szerelemek.) A muraköziek most egy újabb romantikus szerelmi históriáról beszélnek. A cankovai Vogler uradalomban, két menekült orosz kocsis volt, akik a napokban azzal állították be gazdájukhoz, hogy vissza akarnak térni hazájukba és elbocsátásukat kérték. A két orosz, névleg Mizarec és Slipka még aznap éjszakán átszöktek a határon Ausztriában — ahol — mint később kiderült — szívük választottjait várták őket, két cankovai polgár leány. A leányzók kelő pénzre látták el magukat. A murska sobotai látóság a szülők

kérésére táviratilag értesítette a bécsi rendőrséget a furcsa nászutasok érkezéséről s kérte a szökevények letartóztatását.

(Táz.) Fujsz József ivanovci lakos portáján az elmúlt kedden tűz keletkezett, mely elpusztította a mellékhelyiségeket. A kár 25.000 dinár.

(Szerencsétlenség furdás közben.) Lenarsics István 16 éves marskovski ifjú furdésnél lábát törte. Beszállították a murska-sobotai kórházba.

(Rokkantak figyelmébe!) A murska-sobotai rokkant egyesület értesíti tagjait, hogy a személyazonossági igazolványokhoz szükséges fényképet (6 cm. széles, 9 cm. hosszú) minél előbb adják át az egyesület vezetőségének.

(A zagrebi HASK Čakovecen.) Az elmúlt vasárnap a ČSK a zagrebi Hrvatski Akademijski Sport Klub-ot látta vendégül. A HASK a zagrebi alszövetség legjobb csapata. Mindvégig izgalmas játék a ČSK rövid negyedórás fölényével kezdődött, mialatt lötte Eppinger I. (Gendovai) a Čakoveciek egyetlen gólját. A gól után

hirtelen megváltozott a helyzet: a zagrebiek sorozatos támadása kezdődött és az első félidő végéig 3 gólt juttatott a Čakoveciek kapujába. Az első félidő eredménye 3:1 HASK javára. A második félidőben már teljesen kidomborodott a zagrebiek fölénye és a ČSK mindvégig védelemre kényszerült. A zagrebiek teljes technikai tudásukat latba vetették, melynek eredménye újabb két védhetetlen gól lett s így a mérkőzés 5:1 arányban végződött a HASK javára.

(Tüzoltó mulatság Martjáncon (Mártonhely.) A martjáncai tüzoltó testület az elmúlt vasárnap jól sikerül nyári mulatságot rendezett, a tiszta jövedelmet egyleti beruházásokra fordítják.

(A ljutomeri kégyilkosság.) Megirta már a Bácsmegyei Napló, hogy a nemrégiben az ormozi-ljutomeri vasút építésénél alkalmazásban levő Ganusov orosz mérnök feleségét és három éves kisfiát a mérnök távolléte alatt bestialis módon meggyilkolták. A gyilkosság gyanúja alatt letartóztatták a mérnök szolgáját s Ovčarov gárda kapitányt aki azonban alibit igazolt s szabadon bocsátották. A szolgák között bevallotta, hogy ő követte el a gyilkosságot. A gyilkos szolgát átadták a maribori törvényszéknek.

SAKK

Rovatvezető: Maróczy Géza

92. számú földávdny.

Kürschner M. 161.

Sötét: Kf6; gy.: d7 (2).
Világos: Kb8; Be5 és g2; Fa5 és b3; gy.: b2 és c2 (7).
Matt három lépésben.

92. számú játszma.

Játszották a scheweningeri mesterversenyen 1923. augusztus hó 2-án.

Világos:	Sötét:
Dr. Oskam	Réti
1. e2—e4	e7—e5
2. Hg1—f3	Hb8—c6
3. Ff1—b5	a7—a6
4. Fb5—a4	Hg8—f6
5. e5—e4	Ff8—e7
6. Bf1—e1	b7—b5
7. Fa4—b3	d7—d6
8. c2—c3	e5—e4
Az elsáncolás helyett szokásosabb	
8. ... Hc6—a5 s azután g. ...	
c7—c5 s b	
9. d2—d3	h7—h6
10. Hb1—d2	Bf8—e8
11. Hd2—f1	Fe7—f8
12. Hf1—e3	g7—g6
13. h2—h3	Ff8—g7
14. Hf3—h2

Világos ügyesen manőverez s miután a megnyitásból hátrány nélkül jutott a középjátékba nagyon meglehető ellenfele dolgát, akinek mindazonon nyeresse kellett játszania minthogy remi esetén is kevés remény maradt az elsősegre.

14. ...	Hc6—a5
15. Fb3—c2	c7—c6
16. He3—g4	Kg8—h7
17. Fc1—e3	d6—d5
18. Vd1—f3	Hf6—g8
19. Hh2—f1	i7—f5

Nagyon kockázatos lépés, világos azonban most már jobban áll.

20. e4×f5	g6×f5
21. Hg4—h2	Hg8—e7
22. Ba1—d1	He7—g6
23. Fe3—c1

Kitünő lépés, a világos tiszték most érvényesülnek.

23. ...	f5—f4
24. Hf1—d2	Be8—g8
25. d3—d4	e5—e4
26. Hd2×e4

Az áldozat eldönti a játszmát, világos az anyagi egyenértéken kívül még támadáshoz is jut.

26. ...	d5×e4
27. Vf3×e4	Vd8—f6
28. Fc1×f4

Ez már a harmadik gyalogos.

28. ...	Bg8—f8
29. g2—g4	Fe8—d7
30. Hh2—f3

Világos kitünően vezet a támadást.

30. ...	Fd7—e8
31. Hf3—e5	Ha5—c4
32. Ff4—g3	Hc4—d6
33. Ve4—d3	sötét át lép-

te a gondolkodási időt a e miatt vesz-

tett egységhez jutott. A játszma azonban tarthatatlan volt.

A karlsbadi verseny könyve Kagan kiadásában megjelent, a játszmaikat nagy részben rovatvezetőnk elemzte.

Hogyan gyűjtsünk bélyeget?

Egy ismerősöm kért meg legutóbb, hogy becsüljem meg régi, ritka bélyegekből álló gyűjteményét. Átnéztem és minél tovább lapozgattam benne, annál több, valóban ritka bélyegeket találtam, de olyan állapotban, hogy értékük felbecsüléséről szó sem lehetett. E bélyegek tulnyomó része vagy hibás, vagy ha nem, akkor gummival egészen a lapra ragasztott volt. Sajnos, ez a régi gyűjtemények egy nagy részének hibája, de akad még sok utóbb gyűjtemény is, amelyet nem helyesen kezelnek.

Minthogy a katológus árak teljesen ép és hibátlan darabokra vonatkoznak, csakis ilyeneket gyűjtsünk. A teljesen ép és hibátlan megjelölés a vágott bélyegeknél úgy értendő, hogy a bélyegkép teljesen tisztán, vagyis a bélyegképen kívül kisebb-nagyobb fehér széle látható legyen. A fogazott bélyegeknél ez a jelző megköveteli, hogy fogazata teljesen ép, azaz minden foga meglegyen. A dombornyomásnál megkívánják, hogy a bélyeg dombornyomása tisztán előtűnjön, éppen azért ezeket nem szabad áztatás után préselni, mert ekkor a dombornyomás elsimul. A kréta-papíron nyomott bélyegeket nem szabad áztatni, mert a kréta-felület a vízben oldódik.

E megállapítások a bélyegfajták külalakjára vonatkoznak, azonban tekintetbe jön még az is, hogy a bélyeg használt vagy használatlan. A használatlan bélyegeknél az eredeti gummi, a használatnál a tiszta postabélyegző az elengedhetetlen feltétel. Most már tudjuk, milyen bélyeget ragaszthatunk az albumba. De milyen albumba gyűjtsünk? Ez teljesen egyéni. A kezdő gyűjtő azonban legjobban teszi, ha előnyomott albumot használ. E célra legjobbak a Schaubek Viktória-félek. Ha azután a katalógus csínját, bínját kiismeri, ugvis a legtöbb esetben maga fogja gyűjtése irányát megszabni és akkor előnyomás nélkül szerez be.

A ragasztás a bélyeggyűjtéssel járó tulajdonképpeni munka, a mily kevés, éppen olyan fontos. A ragasztó minél vékonyabb, annál jobb,

mert könnyebben távolítható el a bélyegről. Ilyen jó ragasztót vegyünk és ennek egy kis, kb. 1/4—1/10 részét visszahajlítjuk és e kis részt a bélyeghátlapjára ragasztjuk úgy, hogy egészen párhuzamosan vágjon a bélyeg felső részével, ezáltal az felhajtható, míg a ragasztó nagyobb része a bélyegkönyv lapjára kerül.

Lássuk a bélyeg belső hibáit. Leggyakoribbak a vékony helyek, az u. n. ablakok. Ilyen bélyeg, ha világgosság felé tartva kisebb-nagyobb helyen átlátszó, vagyis ha ott a papír, valamely sérülés folytán vékony. Ez a bélyeg legcsunyább hibája, mert legtöbb esetben a bélyegképen is látszik, vagy feketés vagy szürkeszint mutat a vékonyodás helyén. Az »ablak« majdnem kivétel nélkül a rossz kezelés, ragasztás folytán áll elő. Az ablakot elkerülhetjük, ha a bélyeget a levélről le-
dzatjuk.

A gyűjtők mind nagyobb arányban szaporodtak, sok bélyeg vagy nem került piacra, vagy csak hibásan; úgy segítettek tehát magukon, hogy a hibás közép- és magasárú bélyegeket kijavítás által forgalomképesé tették. A javítás, ha ezt a cserélő, gyűjtő vagy az eladó kereskedő jelzi árengedménnyel jár, mert a katalógusár csak hibátlan bélyegre vonatkozik. Ilyen bélyeg ára a javítás formájától, az eredeti hiba minőségétől függ.

A jó és szép gyűjtemény első feltétele az ép és hibátlan bélyeg és csak második a bélyegek ritkasága, meg az elrendezés.

G. L.

Szerkesztői üzenetek

P. L. Tomerin, Beogradban jogi, orvosi, technikai és teológiai fakultás van. A tanulmányi segély végett sziveskedjék az egyetem dekanatusához fordulni.

K. N. Ada. 1. Somborban nincs szakiskola. 2. Jelenleg még nincs az országban szakiskola, ahol az előadás nyelve magyar. 3. A szakiskolák tanterve ugyszólván évről-évre változik, legújanszóbb tehát ha ebben az ügyben valamelyik szakiskola igazgatóságához fordul. 4. Erre a kérdésre is a szakiskola igazgatósága válaszolhat. 5. Még nem bizonyos.

G. Somhor. A vajdasági magyar írók almanachja Radó Imre és Dettre János szerkesztésében november végén fog megjelenni s reprezentálni fogja a mai vajdasági magyar irodalmat. Minden vajdasági magyar írótól közöl cikket, novellát, verset.

Exsistentia 38. 1. Fényképész, fogtechnikus, battikfestő, arcképfestő. 2. A kérdezett Apor-Nagy féle munka ajánlható. 3. Dr. Szerdahelyi gyógyróvény feldolgozó vállalat, Begej-Sv.-Djuradi.

Gy. S. Bajmok. Utlevelet kaphat egy évre is, de a beutazásra jogosító vízumot nem. Az lenne a legjobb, ha amerikai rokonai odakint megszereznék arra az időre szóló beutazási engedélyt, amit Ön kint kíván tölteni.

Preferanco. A preferanco játéknak ezt a módját nem ismerjük s így nem tudjuk eldönteni, hogy kinek van igaza. A preferanco játéknál általában a talon a felvevő, de ha »játék«-ot mond, akkor azt felvenni sem neki, sem a játékosoknak nem lehet.

D. E. Nem közhelhető.

H. Verg. A gondalma alapos volt. A versét »nem lehet kiteni«.

K. M. Pančev. Téved. A szomjuságot a garat mélyén érezzük. Az ellen az általános elterjedt nézet ellen, hogy a torok szárazsága okozza a szomjuságot, több ok szól, így pl. atropin hatására nagyon száraz a torok és a szomjuság ilyenkor mégis hiányzik, továbbá a szájszár és garat öblítésével a szárazság elmulasztható, de nem csillapítható a szomjuság. Az a föltevés is, hogy a szomjuság a test víz-, illetve nedvtartalmának csökkenésére és az ezáltal kiváltott általános közérzeti zavarra vezethető vissza, csak részben állja meg a helyét, mert vannak kóros állapotok, melyeknél a szervezet

vizben nagyon gazdag, pl. sziv- és vesébantalmak esetén, pedig ilyenkor ennek ellenére néha rendkívül fokozott a szomjúság. Veilnak és másoknak vizsgálatai megállapították, hogy nagyfokú szomjúság esetén nem annyira a vér fehérje, vagy vizeztartalma változott meg, mint inkább a vérsávnak kristalloid-anyagokban való gazdagsága. Annak, hogy a szomjúság valóban a vér sótartalmától függ, közvetlen bizonyítékát szolgáltatja Leschke. Ő ugyanis azt tapasztalta, hogy ha konyhasó- vagy kalciumklorid-oldatot fecskendezünk valamely gyűjtőérbe, nyomban heves szomjúság következik be. Miként nyultagyvelőben a lélekezési központon a vér szén-dioxidtartalmának növekedése izgalom hatást fejt ki, azonképpen a középponti idegrendszerben lévő szomjúsági központon a vér sókoncentrációjának változásaira reagál. — Müller Würzburgban ma és tanítványain végzett kísérleteket a szomjúságra vonatkozólag. Mindenekelőtt megállapította, hogy a nyelvcsőben szomjazáskor élénkbb összehúzódások következnek be, mint a szomjúság csillapítása után (a nyelvcső nemcsak a nyelvcső alkalmából húzódik össze). A nyelvcsőben az érzés, éppen úgy, mint a gyomorban és a belekben, nem a nyálkahártyából indul ki, hanem az izomrétegből. A szomjúság érzetét a nyelvcső izomzatának összehúzódása váltja ki, éppen úgy, mint a hogyan az éhség érzetét a gyomor izomzatának összehúzódása okozza. A nyelvcső izomzatának összehúzódására szomjazáskor a vér sótartalmának növekedése nem közvetlenül hat, hanem közvetve a központi idegrendszer útján; erre utal némileg az is, hogy a szomjúságot pszichikai hatások fokozhatják. — A szomjúsági központon helye a közti agyvelőben (diencéphalon) keresendő, melynek megbetegedése vagy ingerlése esetén a legkifejezettebb szomjúsági tünetekkel járó megbetegedés (diabetes insipidus) fejlődik ki. A közti agyvelőtől a nyelvcsőhöz terő idegpályák, melyek a szomjazáskor a nyelvcső összehúzódását váltják ki, a halygó-idegben és az együttterő ideg mentén haladnak. A szomjúság azonban nemcsak helybeli érzéssel jár, hanem általános közérzeti zavaral is. Kétségtelen, hogy a nagygyvelő duseitjei is szenvednek a vér víz- és sótartalmának megváltozása következtében. Ezzel szemben hosszabb szomjazás után az ivás határozottan jélés, kellemes érzés készíti a szervezetet az élethez szükséges folyadékmenyiség felvételére. — Müller szerint tehát a szomjúság érzetét a gárat mélyén és nyelvcsőben lévő izmok feszültségi állapota, összehúzódása okozza, teljesen hasonló módon, mint ahogy a gyomor összehúzódása az éhség érzetét okozza.

G. S. K. Már több könyv jelent meg róla. 2. Nem kapható. 3. Attól függ, hogy mit akar tanulni. 4. Nem kaphatók. 5. Ilyen általánosságban megfogalmazott kérdésre lehetetlen lelkismeretesen válaszolni. 6. Ne küldjön novellát, mert nem díjazunk.

Fabricius. Ön véleményét kér a verseire. Az egyetlen tanácsunk az: ne írjon verset. Higye el ezek a versek csak az írójuknak okoznak örömet.

KÖZGAZDASÁG

•••

„Agrária“ Mezőgazdasági Központi Szövetkezet korlátozott felelősséggel

A vojvodinai német földművesek alapították ezt a szövetkezetet, melynek főcélja, gazdatagjainak mindennemű gazdasági szükségletét első kézből fedezni. Nemkülönben feladatának tartja tagjait szakszerűen felvilágosítani, és ezáltal a gazdasági termelést fokozni. Ebből kifolyólag célja lesz az is, hogy a gazdának módját nyújt, terményeit a lehetőleg előnyösebb árban értékesíteni oly módon, hogy a szövetkezet gyűjti össze tagjainak terményeit közvetlen kivétel céljából és az így elért kivétel hasznát ismét tagjainak juttatja.

Az »Agrária« központja Novisadon székel és már rövid egy havi működés után sikerült eddig a Bácskában és Bánátban 60 német lakta községben szervezkedni, mely községekben egy-egy fiókszövetkezet alakul.

Az »Agrária« Mezőgazdasági Köz-

ponti Szövetkezet már részt vesz a novisadi kiállításon, hol mindenféle gazdasági-gépeket és terményeket állít ki. A kiállított gépek elsősorú német gyártmányok.

Az első nagyobb vállalkozása volt a műtrágya beszerzése, mely kitűnően bevált, amennyiben eddig is tagjai között már több mint 200 vagyon műtrágyát osztott fel igen előnyös feltételek mellett.

A »Danica« R.-T. és a superfoszfát behozatali tilalma

Zágrabi lapok azt a hírt közzé tették, hogy a superfoszfátgyárak lépéseket tettek a kormánytól, hogy a superfoszfátra a behozatali tilalmat

A novisadi ipari kiállítás

Műkő-, Mozaik- és Cementárugyár Vrbaszon. Részt vesz a kiállításon. (Pav. D) br. 196.) Különleges gyártmánya: csiszolt és kiütésmentes cementlapok és granitoidlapok, járdák és kocsutak kövezésére mint keramit és aszfalt olcsó és tökéletes pótlánya.

»Merkur« Paprika-malom Rt. Horgos-ról a IX—163. sz. pavilonban kiállított gyártmányai: mindennemű őrölt paprika élelmezési és vegyi célokra. SHS legnagyobb paprikafeldolgozó- és őrölőtelepe. Géperő: Dieselmotor, 60 HP. Napi teljesítőképesség 1600—1800 kg. Minden nagyobb városban képviselő. Megbízásokat előre elfogad garantált minőség mellett.

Löwenthal Henrik kiállítása különösen a kiállítás látogatóit érdekli, mert a sok szép selyem, szövet, stb. az ő szívköz áll legközelebb. De a kereskedők, akik a kiállítást látogatják, itt megtalálják mindazt, amire e szakmában üzletükben szükségük van. A cég legelső a selyem- és kendőszakmában Vojdinában s úgy itt, mint az egész országban, a kereskedők között szolid üzleti elveivel fogva kedvelt.

Pancevói gőzmalom R.-T., Pancevo. 1921—1922-ben teljesen újjáépítették és a legmodernebbül rendezték be. Lisztjei elsősorú minőségük folytán az egész országban a legjobb hírnévnek örvendenek. A malom jelentékeny mennyiségű őrleményt szállít külföldre is.

Exportmalomipar R.-T., Vrsac. Egyike a legrégebb és legelőnyösebb ismert kereskedelmi malomoknak a Bánátban. A malom 1922-ben a modern malomtechnika minden vívmányával felszerelten lett berendezve. Nagy raktárhelyiségekkel és automatikus szállító-berendezéssel, valamint saját iparvágánnyal rendelkezik. Gyárt elsősorú liszteket búzából és rozsból, valamint tengerikását csirátlanított tengeriből. A malom szárítója naponta 60,000 kg tengerit szárít.

Christian & Keilbach Sarcai (Bánát) ckegyári gyártmányaival a szakértők és gazdaközönség között már az első napon felhívást keltettek. A gépeket a fiatal társtulajdonos: Keilbach János magyarizációval mutatta be számos érdeklődőnek, akik szívesen hallgatták a szép jövő elé tekintő fiatal társtulajdonost, szerencsét kívánva neki a gyár további vezetéséhez, ami — tekintve az ő személyét — további fejlődést jelent. A gyárát 1898-ban Christian Péter alapította és szorgalmas munkával fejlesztette a mai nivóra. A gyár 25 munkást foglalkoztat és gépei különösen a Bánátban örvendenek közkezdveltségnek.

A Magnezit Szénsavművek Novisad, Vársátér, Obor. Ezt a vállalkozást 1920-ban alapította a külföldön nyert nagy-szerű tapasztalatai és gyakorlata alapján **Winkler.** A vállalat, amely Jugoszláviában egyedül áll, szagtalan folyékony szénsavat állít elő és ebben a fontos cikkben a szikvizgyárosok, sörkíntrők, a mesterséges hűtés, fagyasztás és jéggyártás céljait szolgáló vállalatoknak egyedül beszerzési forrása. A Magnezit Szénsavművek egymillió dinár alaptőkével dolgozik, nagyobb szabású vállalkozás, amely a legmodernebb gyári berendezés segítségével óránként ötvenhatvan kilogramm folyékony szénsavat állít elő. Eppen a nagyüzem előnyeinek kihasználása következtében ez a modern és nagy expanzív képességgel bíró vállalkozás igen sok tekintetben hozzájárult ahhoz, hogy az egész Vaj-

rendeljük el. E híreszteléssel szemben a »Danica« R.-T., mely tudvalevőleg a legnagyobb koprivnicai superfoszfát gyár tulajdonosa, értesít bennünket, hogy a hír nem felel meg a valóságnak és hogy a gyár semmiféle lépéseket nem tett ilyen irányban. A »Danica« R.-T. vezetősége ellenkezőleg azon a nézeten van, hogy a belföld ellátása műtrágyával az egész nemzetgazdaságra olyan fontos, hogy a behozatal semmiféle nehezítése nem lenne indokolt. A »Danica« R.-T. tehát elenezne minden olyan intézkedést, mely a superfoszfát behozatalát megnehezíthetné, bár saját gyárának teljesítőképessége mesze felülhaladja a mai belföldi szükségletet.

daságnak s az ország szénsavszükséglete a legkönnyebben és legolcsóbban legyen beszerezhető. A nyersanyagok árának folytonos emelkedését a vevő nem érzi meg, mert a gyár a legolcsóbban szállítja elsősorú termékeit.

Az ismert **»Buddha« Tea** a novisadi kiállításon. A Tea-import G. m. b. H. ljubljana-i cég az eredetileg és szépen dekorált kiállítási fülkében mutatja be ezüstcsomagolású »Buddha«-teát. Ezen ipar főleg az utolsó években bontakozott ki államunkban, s bár ezen szakmában még néhány márkájú tea létezik, mégis a »Buddha«-tea úgy kiváló minőségénél, mint izléses csomagolásával és végül olcsó áránál fogva az első helyet vívta ki magának. Miután a cég kizárólag teaimporttal foglalkozik, így a »Buddha«-teakeverékkel a legjobb jutitja, amit ezen a világon nyújtani lehet. A háboru alatt, ahol minden tea-behozatal szünetelt, a csomagolt tea rovására nagyon sok mulasztás történt. Ma azonban más idők élünk, bár még hoznak be idegen teát, azok semmi esetre sem jobbák a »Buddha«-teánál, sőt rosszabbak s drágábbak is. Azért a pénzért, amelyet a megbízhatatlan idegen teakeverékekért fizetünk, a legjobb »Buddha«-teakeveréket kaphatunk, kínai mint indiai keveréket.

Vasbutor és Fémipar R.-T. Subotica, Szeged-út. Alakult 1919. évben. Királyságunk legmodernebbül berendezett butorgyára, amely gyárt mindennemű vas- és rézbutort a legegyszerűbb kivitelűtől a legdizsesebb kivitelűig. Szállít teljes kórházi berendezéseket, szállodai és internátus-felszereléseket, valamint mindennemű e szakmába vágó butordarabokat.

Justh Gyula, Novisad, Irógép- és kellek kiállítása. Már izléses elrendezése is azonnal szembetűnik. A cég a Vajdaság első szaküzlete, amelyet Justh Gyula kiváló szakértelemmel és agilitással vezet.

Schiff Ábrahám novisadi cég önálló pavilonnal vesz részt a kiállításon. A pavilon már külső alakjánál fogva is szembetűnő, míg belső berendezése az izlés mellett nagy szakértelmet árul el s teljesen kifejezi az üzlet jellegét. A cég főnökének, Hájós Gyulának az eszméje volt a kiállítás. A cég a legismertebb és a legnagyobb a Vajdaságban. Fiókiái vannak Beogradban, Budapesten és Bécsben. Vevőközönsége pontos és megbízható kiszolgálását szereti s ez a szeretet teszi lehetővé a cég folytonos fejlődését.

Lichtschein Márton és Fla cég kiállítása számot tarthat az érdeklődésre. Működésben mutat be egy teljes fürdőszobaberendezést, malomberendezést, fűtőgépet, gőzfűrészt stb. Már első nap sok érdeklődő állta körül a jól berendezett killitást.

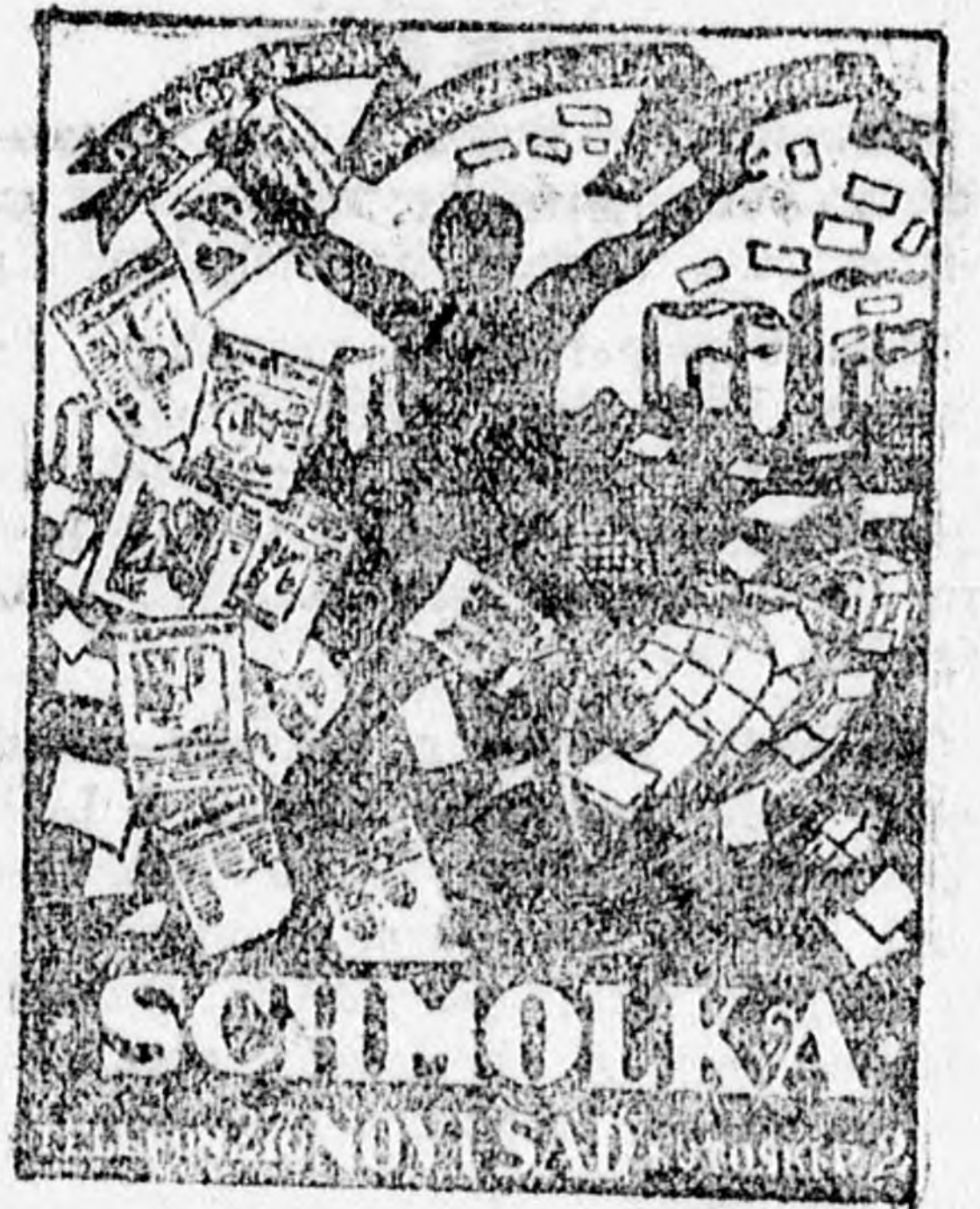
A Vajdaság legnagyobb grafikai műintézete. Fischer Ernő neve már jóhangzásu a nyomdaipar körében. Litográfiai messze külföldön keresettek, híresek és az SHS királyság egyik legmodernebbül felszerelt grafikai műintézete hirdeti mindenütt a nevét. Készít: dombornyomást, mellyel a külföldet kiszorítja elsősorú és tökéletes munkáival. — Vésnöki műintézete minden vésnöki munkát elvállal. Litográfia részvényeket, betétkönyveket, csekkeket, címkeket, plakátokat bármilyen kivitelben készíti. Könyvkötészet, nyomdaja, vonalzóintézete, dobozgyára a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig bá-

mely munkát rövid idő alatt szállít. Üzleti könyvekben a cég ugyszólván versenyen kívül áll ugy kivitel, mint árak tekintetében. A cég 1907 óta áll fenn és a legjobb hírnévnek örvend, üzemeiben 120 munkást foglalkoztat. Cim: Karađičeva-ulica 26, Pašičeva-ulica 9. Telefon 62 és 341.

A **Pierette csokoládégyár** baldahin-szerű sátra egyike a legizlésesebbeknek. A kékeslila drapériák mesterien vannak redőzve. A kiállítás anyaga szépen díszített asztalon nyert elhelyezést, melynek közepén két méter magas, felfelé keskenyedő csokoládé-állvány foglal helyet. A gyár készítményei cukorból készült tengeri kagylót ábrázoló tartályokban vannak elhelyezve és ugy csinosság, mint minőség tekintetében vetekednek a lipcei Gerbaud termékeivel. A gyár csak rövid idő óta van üzemenben, de máris Jugoszlávia első ilyen műgyárának számít. Ma még magáncég, de rövidesen részvénytársasággá alakul át, részvényei iránt oly nagy az érdeklődés, hogy csupán pár száz nincs leköltve a kibocsátandó részvénytömbből.

Fuchs József saját pavillonjában helyezte el kiállítását. Az izléses fürdőszobában — mely csupa márvány — az ember vágyat érzett, hogy a hűs vízbe vesse magát. Az emberek csoportosan álltak meg a kiállítás előtt, hogy gyönyörködjenek a luxuriózus berendezésben. A többi kiállított tárgyval is elsősorú, méltók a cég megalapított jó hírnevéhez.

Temetkezési vállalkozók és asztalosok a novisadi kiállítás alkalmával nem mulasztják el a »Pax« temetkezési cikkek és művirággyár mintaraktárát megtekinteni, mely az 58. sz. szobában óriási választékú szakmába vágó cikket állít ki meglepő olcsó árak mellett.

Felvezes hirdetések
BÁCSMEGYEI NAPLO
részére
a NOVISADI KIÁLLÍTÁSON

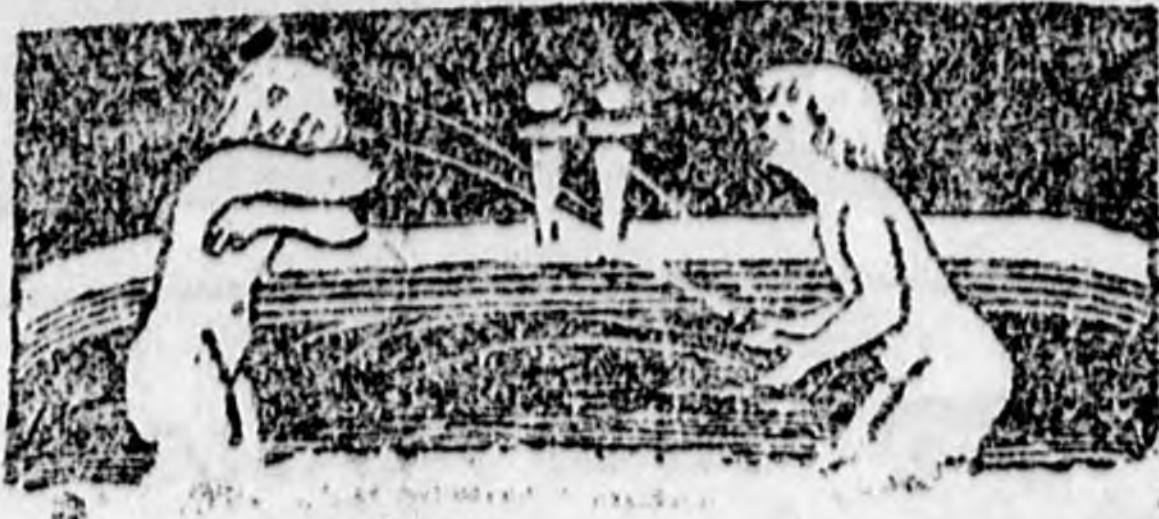
Foto-szalon, Vig, Subotica (Nádor-kávéház fölött) készít fényképeket a legmodernebb és legművészibb kivitelben.

PATRIA
szérumtermelő
intézet
Subotica
Telefon 60.

**Szállít mindennemű
szérumot**

**Díjtalan kórmeállítás
és felvilágosítás.**

2393

Okvetlenül nézze meg
mintakiállításunkat.

A pavillon száma

FUCHS JÓZSEF, NOVI SAD

CARA DUŠANA ULICA (GERICH-FÉLE UJ ÉPÜLET)

EGÉSZSÉGÜGYI BERENDEZÉSEK MŰSZAKI VÁLLALATA

Tervez és készít:

központi fűtés, szellőztetés, vízvezeték, csatornázás, melegvíztermelés, angol klozet, szivattyú, szárító és biológiai házi szennyvízterítő berendezéseket.

JAVÍTÁSOK ÉS ÁTALAKÍTÁSOK

Kóstolja meg

az

Apatini Sörgyár
SÖREIT,

amelyek a

Novisadi Kiállítás

ideje alatt a

kiállítási

pavillonban

és a

WINKLE-féle Sörcsarnokban

Novisadon kerülnek kimérésre

5815

ÜZLETÁTHELYEZÉS. Van szerencsénk a t. kereskedő vevőinket értesíteni, hogy az eddigi Trg Oslo-bodena (Fő-tér) 4. sz. alatt levő üzletünket

FUTOŠKI PUT 26. SZÁM

alatt levő, saját házunkban újonnan épített engros helyiségünkbe helyeztük át.

Állandóan raktáron tartunk a legjobb gyártmányu gyapju és pamutárakat, u. m. szövetekeket, bélésárakat selyemárut, selyem és egyéb kendőket, svájci etamin és himzettárut, saját védjegyű angol chiffonokat.

Gyári lerakat Jugoszlávia részére a következő gyárosoktól:

Aron & Jakob Löw-Beer's Söhne Brünn,

Tiberghien Fils Brünn,

Wwe. Julien D'Altroff & Comp. Paris-Wien,

W. & J. Felzmann M. Rotwaeser.

Továbbra is főcélunk vevőinket minden tekintetben jól kiszolgálni. Kiváló tisztelettel

LÖW MÁTYÁS & TÁRSA NOVISAD
Futoški put 26
Telefon: 331.

GROSS ROMAN & COMP. PARIS

Nyomtatott
MARKISETTEK
FLANELOK
SATINOK
FRENCHÉK

5991

Vezérképviselőt
Jugoszlávia részére **KÜNZLI & MENZI ZAGREB**
Ilica 36

FISCHER ERNŐ GRAFIKAI MŰINTÉZETE

Karadžićeva u. 26 SUBOTICA Pasičeva ulica 9
(Saját ház) Tel. 311 Interurban telefon 62

Üzleti könyv- és dobozgyár : Lithographia :
Vonalzóintézet : Könyvnyomda : Könyvkötészet

"RELIF"
első jugoszláv dombornyomó és
vésnöki műintézet

T. C.!

Van szerencsém tudomására hozni, hogy a novisadi „Relif” dombornyomdát és vésnöki műintézetet megvettem és azt Suboticára helyezem át. Ezen legmodernebbül berendezett műintézet teljesítőképessége a modern kor oly magas szintjén áll, hogy ezáltal teljesen szükségtelenné teszi az ezen szakmába vágó munkáknak — mint eddig — a külföldről való behozatálát.

Egyben van szerencsém t. c. figyelmét felhívni az 1907 óta fennálló és a legjobb hírnévnek örvendő lithographia és könyvnyomdai műintézetemre, üzleti könyv- és dobozgyáramra és a legmodernebbül berendezett vonalzóintézetemre és könyvkötészetemre, mely üzemem az összes vállalt munkákat a modern kor igényeinek megfelelő izléses kivitelben és lehető legjutányosabb áron szállítja.

Cégeme a n. é. közönségnek a következő munkák szállítására ajánlom

Dombornyomda és vésnöki műintézet:

Cimkék, Névjegyek, Levélpapírok, Védjegyek, Leragasztó cimkék, Pecsétnyomók, Domborsajtók hivatalok és bankok részére. Minden vésnöki munkát

Lithographia:

Egy- és többszínű cimkék, Védjegyek, Levélpapírok, Részvények, Betétkönyvecskék, Cheqek, Plakátok, Céglapok és minden modern reklámat.

Könyvnyomda:

A legszebb és legmodernebb nyomtatványok.

Üzletikönyvgyár és vonalzóintézet:

Mindennemű üzletikönyvek bankok, nagyvállalatok, biztosítótársaságok stb. részére a legjobb bekötésben. Mindennemű raszterek elkészítése a legjobb papírok használata mellett.

Dobozgyár:

Szögletes és gömbölyű dobozokat minden nagyságban a legegyszerűbből a legfinomabb kivitelig.

Könyvkötészet:

Mindennemű könyvkötészeti munkák készítése. Kérem egy próbarendeléssel meggyőződni munkám elsőrendű kiviteléről és áram jutányosságáról.

Teljesen meg pavilonunkat II. em. 117. Stand.

Teljes tisztelettel:

FISCHER ERNŐ.

Legújabb szabadalmazott találmány!
Kiváló ujdonság!

Délszláv Thörig módszere szerinti
acélbeton pénzszekrény- és iratszekerénygyár
részvénytársaság Vukováron.

Sürgőnycim: „BOB” Vukovar.

Interurban telefon: 56. szám.

Gyárt és a legolcsóbb áron szállít acélbeton pénzszekrényeket, acélbeton iratszekerényeket, treszrajtókat stb. minden nagyságban, izléses és szolid kivitelben. — Vezérképviselőt és egyedárusítást az S. H. S. államok részére:

GOLDSTEIN ÁRMEN

ÜGYNÖKSÉGI ÉS BIZOMÁNYI IRODÁJA, VUKOVÁRON.

Sürgőnycim: „KOMISIONALE” Vukovar. Interurban telefon 11

A legnagyobb mértékben tűzbiztos! — Teljesen betörésmentes!

A főnti gyártmányai megtekinthetők a novisadi országos kiállításon a IX. pavillon 139. sz. strandon ez évi aug. 11-től 26-ig. Képviselőket korestitnek.

VASBUTOR ÉS FÉMIPAR
RÉSZV. TÁRS.
SUBOTICA

Sürgőnycim: „METALL”

TELEFONSZÁM: 43.

Jugoszlávia legmodernebbül berendezett butorgyára, amely gyárt mindennemű vas- és rézbutort a legegyszerűbből a legdiszesebbig.

Szállít teljes kórházi berendezéseket, szálloda- és internátusfelszereléseket, valamint mindennemű a szakmába vágó butordarabokat.

SCHMOLKA

HIRDETTŐ IRODA HIRDETTŐSÉGI
NOVISAD PUTOŠKI PUT TELEFON 276

Neresse fel kiállítási pavillonunkat!

Ezton is felhivjuk az érdekelteket, tekintsék meg ekéinket, amelyek a Bánátban elismertek és a legkedveltebbek. Minden darabért garantálunk. Készítünk:

gyűrűs-, kerek-, négyszögletű- és fogas boronákat, kapáló- és töltőgefőekéket

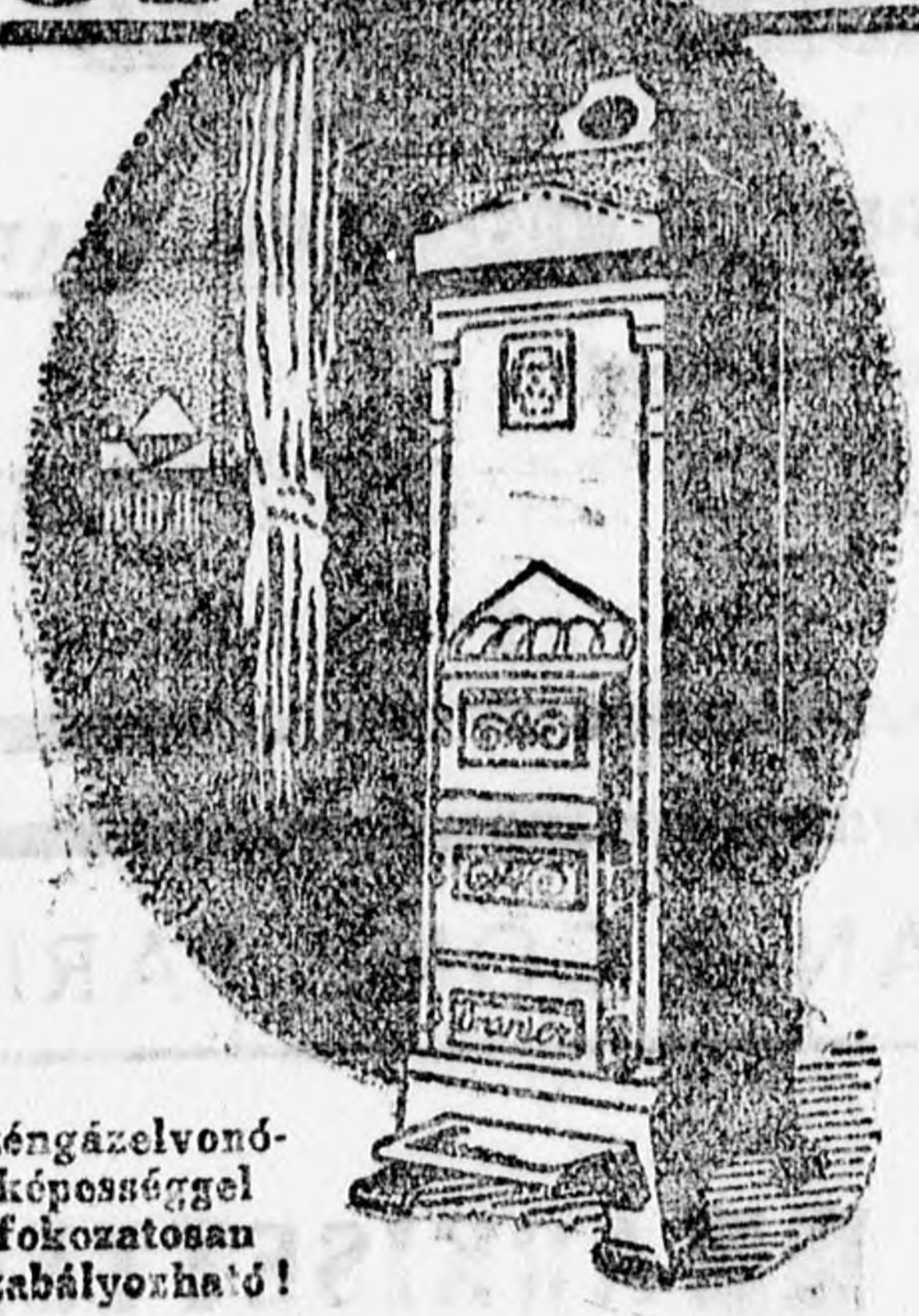
Figyelmeztetés: Egy, két és háromvasu ekéink alkalmasak könnyű, közepes és nehéz talajhoz.

CHRISTMANN & REIBACH EREGYÁRA

Telefonszám 7. **SARČA (Banat)** Telefonszám 7.

ORANIER

182-ES PAVILLON A NOVISADI MINTAKIÁLLÍTÁSON

Szén-gáz-élvondó-képességgel fokozatosan szabályozható!

Szükségleteink beszerzésénél ne hagyjuk figyelmen kívül az ir és amerikai módszerű

folyton égő „ORANIER” kályhákat!

NAGYOBB HELYSÉGEK FÜTÉSÉRE — ugymint: várótermek, tanteremek, tornatermek, kantinok stb. — kiválóan alkalmasak. Kaphatók különféle nagyságban és kivitelben. Kérdésekre készségesen válaszolunk és megbízható ajánlatainkkal mindenkor rendelkezésére állunk.

OEHLER BLATTMANN LERAKATA

NOVISAD Tulajdonos ALFRED MEIER NOVISAD

Első

Horgosi Paprikamalom R. T.
Horgoš (Bačka) Telefonszám: 8.

Állandóan készít és raktáron tart saját őrlésű édesnemes, rózsas, félédes rózsas és I-a gulyáspaprikát. Megrendelésre azonnal szállít úgy postán, mint vasuton 5 kg-tól felfelé minden mennyiségben, a vevő rendeléséhez képest. Szolid, gyors és pontos kiszolgálás. Garantált, vegytiszta minőség! Kérjen mintát és árajánlatot!

Szemfedeleket

Koporsódiszkeket

sirkoszorukat, müvirágot s az összes temetkezési cikkeket

gyári áron ajánlja

„Pax“ Novisad, Zrinji Petra ulica 20.
Részvesz a novisadi kiállításon a IX-241. pavillonban

Jöjjen el a Novisadi Mintavásárra és nézze meg a **„BERCEUSE”** ILLATSZERGYÁR 247-ik számú pavillonját

TEKINTSE MEG A KIÁLLÍTÁSON A PRODANOVICS-FÉLE

„ROYAL” PAPIKÁT

KIÁLLITVA A NOVISADI KIÁLLÍTÁSON

I. EMELET, 67-ES SZÁMÚ SZOBA, 225-ÖS STAND

BUTTER ANDRÁS ELSŐ ODŽACI (HÓDSÁGI) CEMENTLAPGYÁR ODŽACI (BAČKA)

ÁLLANDÓ NAGY RAKTÁR CEMENTLAPOKBÓL
28 különféle mintával

Garantálom, hogy az általam szállított szines és fehér lapok sem fagyás, sem más oknál fogva nem veszítik el színüket és fényüket

Tekintse meg D-202 sz. pavillonunkat a novisadi kiállításon, ahol az összes árajánlatok és útmutatásokhoz, valamint a megrendelés feladásához szükséges nyomtatványok a t. látogatók rendelkezésére állnak

AZ ELISMERT KRUSEVACI SZAPPANGYÁR

„MERIMA”

DJURKOVIĆ, RISTIĆ ÉS TÁRSA

számos mintával vesz részt a novisadi kiállításon: földszint, 57-es szoba, 33-as fülke. - Ne mulassza el az alkalmat a mintákat megtekinteni

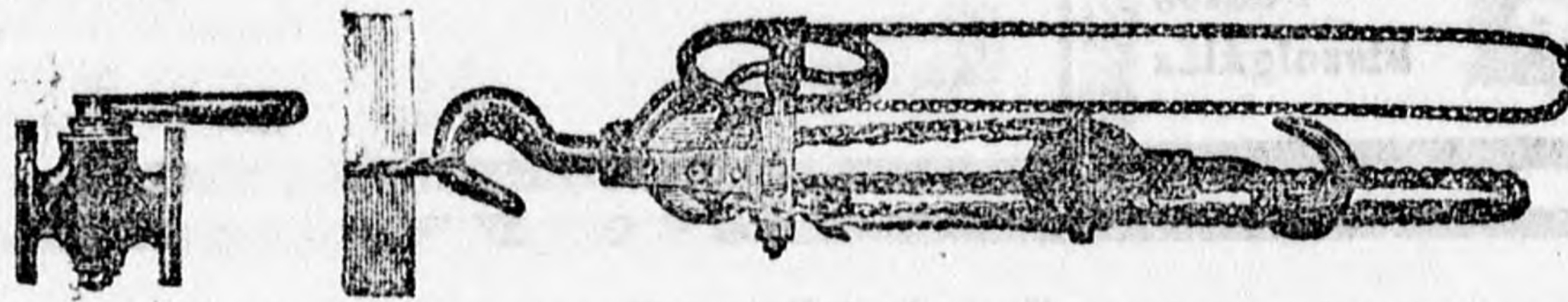
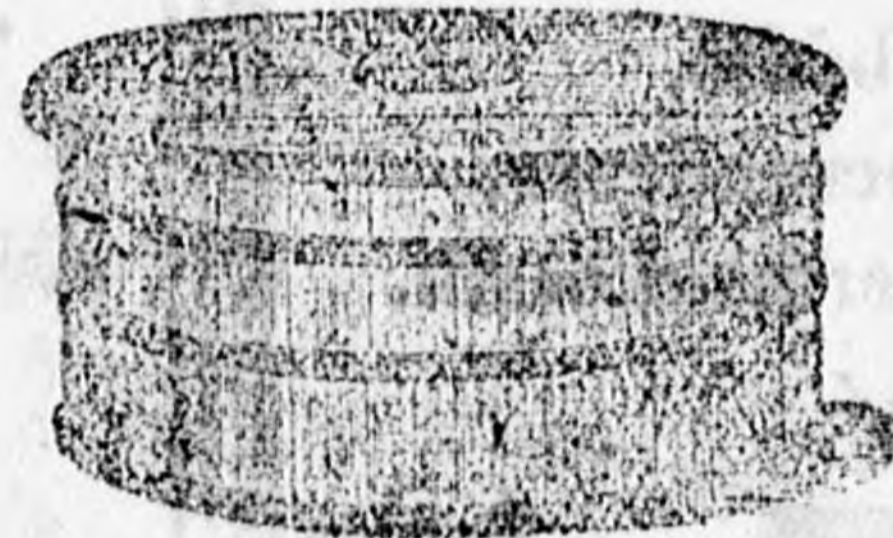
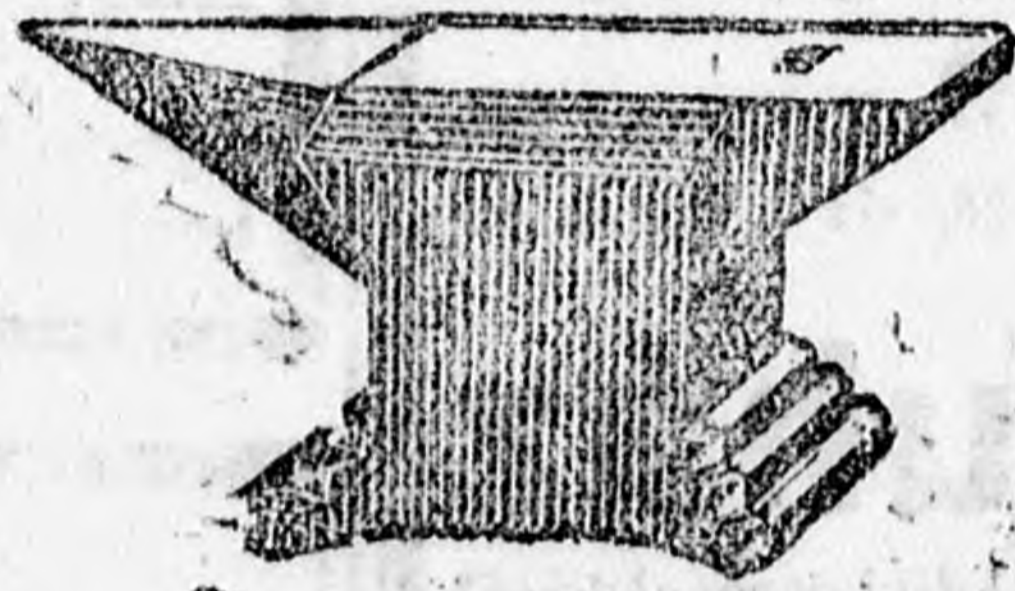
SCHMOLKAHIRDETŐIRODA HIRDETTÉSEI
NOVISAD FUTOŠKI PUT 2 TELEFON 276

Tekintse meg saját érdekében a novisadi kiállítás legérdekesebb pavillonját!

LICHTSCHEIN MÁRTON ÉS TSAI
NOVISADKözpont: Kralja Aleksandra ulica 17. Telefonszám 128.
Fiók: Futoški put 6. Telefonszám 296.Fém- és famegmunkáló gépek
és szerszámok, szivógáz-,
nyersolaj- és benzinmotorok.
Malmászati és egyéb ipari
berendezések. Összes műszaki
és ipari szükségleti cikkek.Gazdasági gépek. Pincészeti
és borászati cikkek. Auto-
généhegesztő készülékek. —
Teljes fürdőszobaberendezé-
sek. Szivattyúk. Csövek. Viz-,
légszusz- és gőzszerviznyek.
Tüzi fecskendők és tűzoltó-
legénységi felszerelések. —
Autóköpenyek, tömlők és fel-
szerelések. —

Szolid árak!

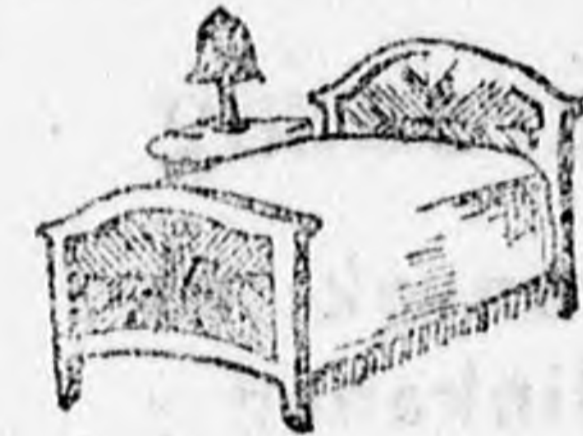
A legpontosabb kiszolgálás,

AGRARIA Mezőgazd. Köz-
ponti Szövetkezet **NOVISAD**

Korlátolt felelősséggel szállít a legolcsóbb árban:

Mezőgazdasági gépeket,
Mezőgazdasági kötélárut,
Mütrágyát, Kékkövet,
Vetőmagot és egyéb gazdasági cikketVesz és nagyban expor-
tál mindennemű gazd.
terményeket, hizott
sertést, marhát, stb. stb.**Minden gazdának**
legolcsóbb
beszerzési forrásaA mezőgazd. gépek
megtekinthetők a **NOVISADI KIÁLLITÁS** 206-ik számú
helyén ::**Deutsche Keramik-Gesellschaft m. b. H.**

beogradi fiókja

Iroda: Topličin venac 4.
Távíratcím: NemackeramRaktár: Karadjordjeva 28
Telefonszám: 31—82Belül és kívül mázolt
kőcsövek, padozatlamezek, mázolt
falicsempék fehér és majolikaszinben,
„Meissen“-i gyártmányu cserépkályhák, keramit-
kövek és keramitlemezek, burkolatdíszítések, samotte stb.**Ajánlja mindennemű**
tömör- és műbutor-készítményeit**Treuhaft és Tsa butorgyára**
Senta (Bácska, SHS.)**Lőnyi József vegyi gyára Novivrbas**

Alapított 1883.

Legrégibb, legjobb hírnevű gyára
e szakmának: repceolaj, repcepogácsa,
gép- és hengerolaj, padlóolaj, gép- és kocsikenőcs.
Műszmüvek. — Pavillon a novisadi kiállításon IX—148. szám.**SCHIFF ÁBRAHÁM**FUTOŠKI PUT 4 SZ. NOVISAD TELEFONSZÁM 403.
Gyár: a kameniciuti átjárónál. Sürgőnyoim: „JUTOŠIF NOVISAD“**ZSÁK- PONYVA- és ZSINEG-**
NAGYKERESKEDÉS**ZSÁK- és PONYVAKIKÉSZÍTŐ**
és VARRÓTELEPFIÓKOK: Beograd, Kraljevića Marka ulica 7.; Wien,
Blindengasse 46/a.; Budapest, Vilmos császár ut 33.
GYÁR: Budapest, Daróczy ut.

KÜLÖN PONYVA- és ZSÁKKÖLCSÖNZŐ OSZTÁLY.

HASZNÁLT ZSÁKOK VÉTELE és ELADÁSA!

Részt vesz a novisadi kiállításon saját pavillonjában.

BÁNÁTI LISZT!
PANCSEVÓI RENGERMALOM
BÁNÁTI LISZT!
WITTMANN TESTVÉREK
PANCSEVÓ
(BÁNÁT)
S. H. S.

Ajánlja

elismerett készítményeit az az minden minőségű

**buzalisztet, darát
és korpát**

Valamennyi I-a minőségű!
Mérsékelt árak!

Főv. irodánk Wittmann Pancsevó
Telefonszám: 8.

Girokonto a Narodna Bank-
nál S. H. S. - Postatakarékp.
Checkkonto Zagreb 46450.

Résztvesz a novisadi

kiállításon a XI-103 számú pavilonban.

Königstättler Testvérek
Részvénytársaság

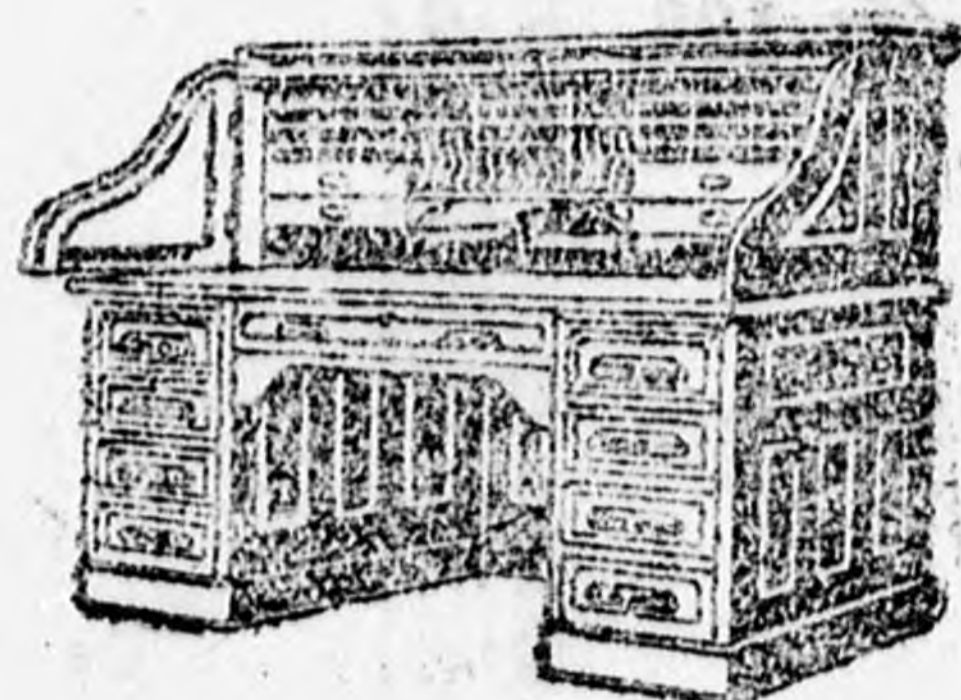
Likőr-, rum-, konyak- és
ecetgyára. - Pálinkanagy-
főzde. Szeszfinomító.

Novisad

Novisad

„VICTORIA“ gyermekkocsi- és
lakatosórugyár
HEINRICH & LEPPICH
INDIJA (S. H. S.)
Gyermekkocsiosztály

Készít és szállít azonnalra csakis viszontelárusítók-
nak mindenfajta elsőrangú, legújabb modellű,
összezsukható gyermekkocsit, sportkocsit, csukott
gyermekkocsit eredeti francia mintára, nyugágya-
kat és betegtolószékeket. — Mindenfajta össze-
csukható gyermekszékek, gyermekjárószékek, haj-
tányok (háromkerékű kerékpár), ródlik stb. stb.
Illusztrált árjegyzék kívánatra ingyen. 6050

HEMLER PÉTER UTÓDA

Alapítva 1870 **NOVISAD** Telefon: 256
Šteferikova (Tököly Imre) utca 28. vis a vis az ev-
templommal

butoráruház

ajánlja dusan felszerelt elsőrendű butorraktárát

Hálószoba, Ebédlő,
Uriszoba, Szalonberendezés,
Irodaberendezés, Gyermekkoszik.

Csakis
szolid árak

Pontos
kiszolgálás

**ELSŐ JUGOSZLÁV ABLAKROSTÉLY-,
REDŐNY-, FA- ÉS ACÉLGÖRREDŐNYGYÁR**

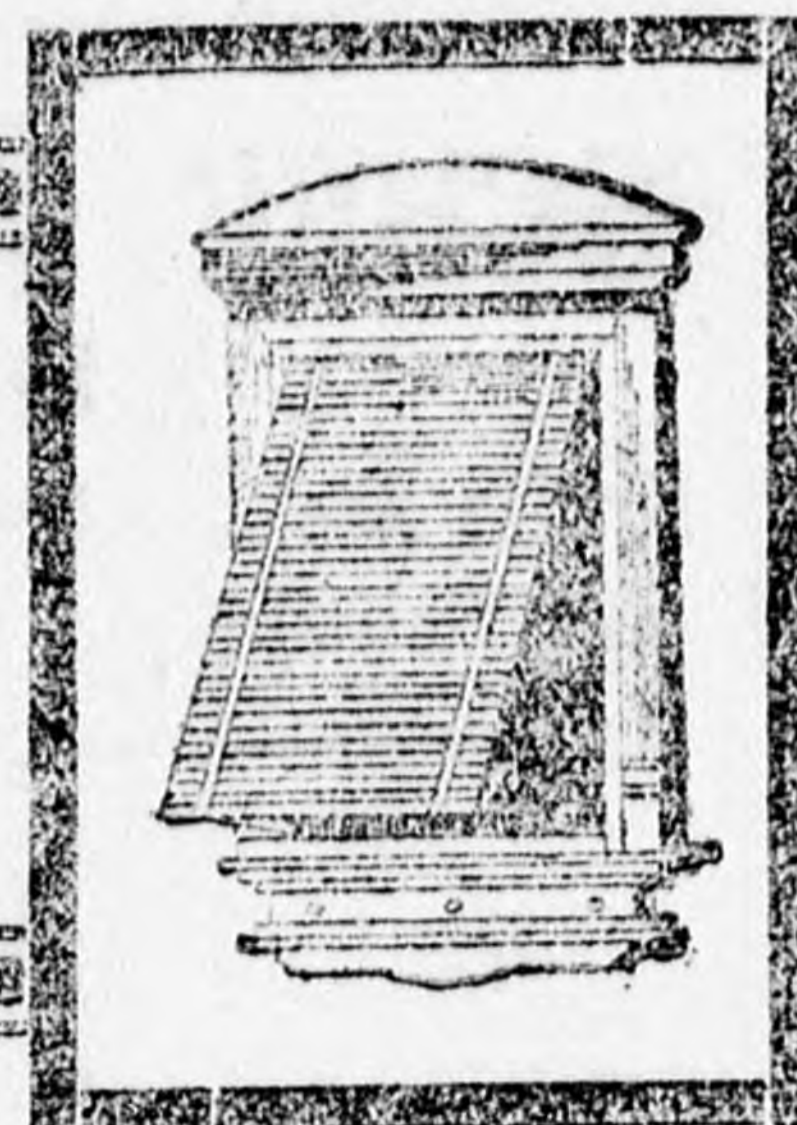
G. SKRBIĆ utóda

VIDAKOVIĆ TESTVÉREK

ZAGREB, ILICA 40

TELEFON 4-92. 23-19

ALAPITTATOTT: 1889.

Készít mindennemű

redőnyt: acélból, fából, vászonnál és fonott
redőnyöket, rácsokat, napvédő ponyvaszerke-
zeteket és ezekhez való alkatrészeket. —

Költségelőirányzat és
árjegyzék ingyen. Képviselek kerestetnek. —
Legjobb és legmodernebb berendezésű gyár.

Az összes legjobb gyártmányú

IRÓGÉPEK

nagy raktára, Vojvodina
legnagyobb írógépjavító-
műhelye — Viszontelárusítók-
nak 15% árengedmény

„JUST” írógép és kellek-
ek szaküzlete
NOVISAD, Kralja Petra 30

Telefon 95

Résztvesz a novisadi kiállításon:
II. emelet, 78. szoba, 134. számú állás

Pancsevói Rengermalom R. T.

Alapítva: 1909.

Pancsevó

Alapítva: 1909.

Teljesen újraépítve
és felszerelve
1921 — 22-ben.

Napi

őrlőképessége

650 mm buza

Elsőrendű
legjobb hírnévnek örvendő
őrlemények.

Novivrbasi Műkő-, Mozaik-
és Cementárugyár és építési anyagoladási vállalat mint betéti társaság

Smidt Fülöp és Társai

Távbeszélő 56. szám.

Novivrbas. Bácska.

Gyártmányai: Sirkövek és keresztiek márványgránitból finom kivitelben. —
Márvány-mozaik lemezek velencei módon. — Csiszolt és kiütésmentes cement-
lapok római módon mintázva. — Vízi csatornák, betoncsövek, műkölépcsők
csiszolva vagy szemcsézve. — Beton-fedőeserepek, kémény-fedőlapok. — Beton-
és Terazzo-munkák.

Granitoid-lapok járdák és kocsutak kövezésére.

Műkő-parkányzatok, falborító lapok, köszörü- és csiszolókövek.

Allandóan raktáron tart: Mész, homok, kavics, portland cement, román cement,
gipsz, tűzálló téglák, Chamote-tapasz, aszfalt fedőlemez és elszigetelő lemez,
karbolineum, kátrány, stukatur nádfonat, Watproof stb. anyagokat.

Pavillon a novisadi kiállításon: D-196 szám.

**HERZÉS FIA SZALÁMI- ÉS
ZSIRADÉKGYÁRA**

KARLSDORF (BÁNÁT) SHS.

Alapítva 1873-ban, ■ Kivülvetve 10 világtállításon

KÉSZIT: I-a tétel szalámit, sonka-
szalámit, csemege-, ke-
nyér-, só-, paprika és császárszalonnát,
fűstöltésű, továbbá fiatal és puha prágai
sonkát, karajt és császárhúst, híztaft pe-
csenyét és prima friss sültésű disznósírt

Wilhelm Wager

kenderfeldolgozó és kötél-
gyár Apatin, Stulrichter-
gasse 1208. Telefonszám 27

Készít: szárítóköteleket, istrángokat, kötőféket, szén-
kötelet, lópokrókat kenderből és kőből. Felvonóheve-
derek malmok és gabonahántolók részére, zsinoghevederek
minden szélességben, ablakrollók és kárpitosok részére.
Hashevederek, halászhalók, halászvásznak, halászsinegek
és minden egyéb csomagoló és kötőzsineg, továbbá ha-
lászérna és házicérna, hajó-, malom- és harangkötelek,
tölt kender és kóc. Állandóan nagy raktár gyapjútaka-
5948 rókban. Kendert becserelek.

**Szódavizesüveg-fejek, szódaviz-
gépek és sörapparátusok gyára**

JEFTA PETROVIĆ
„TURJANAC“ Žemun, Žitni trg 7

Állandóan raktáron: oparátusok, fejek, szódaviz- és
krachedlis üvegek, cseh gyártmány, minden nagyság-
ban és minőségben a legkedvezőbb áron, valamint
minden kellék szódaviz és krachedli előállításához.

KÉRJEN ÁR JEGYZÉKET!
Kiállítási stand földszint 59. szoba, 26. szám.

Telefon **ULLMANN & SELIGMANN** Telefon
437 **437**

NEMZETKÖZI SZÁLLÍTÓK
Wien Novisad Budapest
I. Judenplatz 6. Petra Zrinjskog u. 19. Teréz-körút 60.
Braislava, Grössling 4. Passau
Távíratok: „ULSELIG, NOVISAD“

A legjobbban szervezett gyűjtőforgalom cseh, német és
osztrák helyekről.

**A legolcsóbb átvétel. — A leggyorsabb
szállítványozás. — Szakszerű vámolás.**
Forduljon mindennemű szállítványozási ügyekben bira-
lommal cégünkhez. Vám- és szállítási ügyekben felvilá-
gosítással díjtalanul szolgálunk.

**URAK
ÉS HÖLGYEK!!!**

AJÁNLOM
SAJÁT GYÁRTMÁNYU, LEGMODERNEBB

LUKSZUSCIPŐIMET

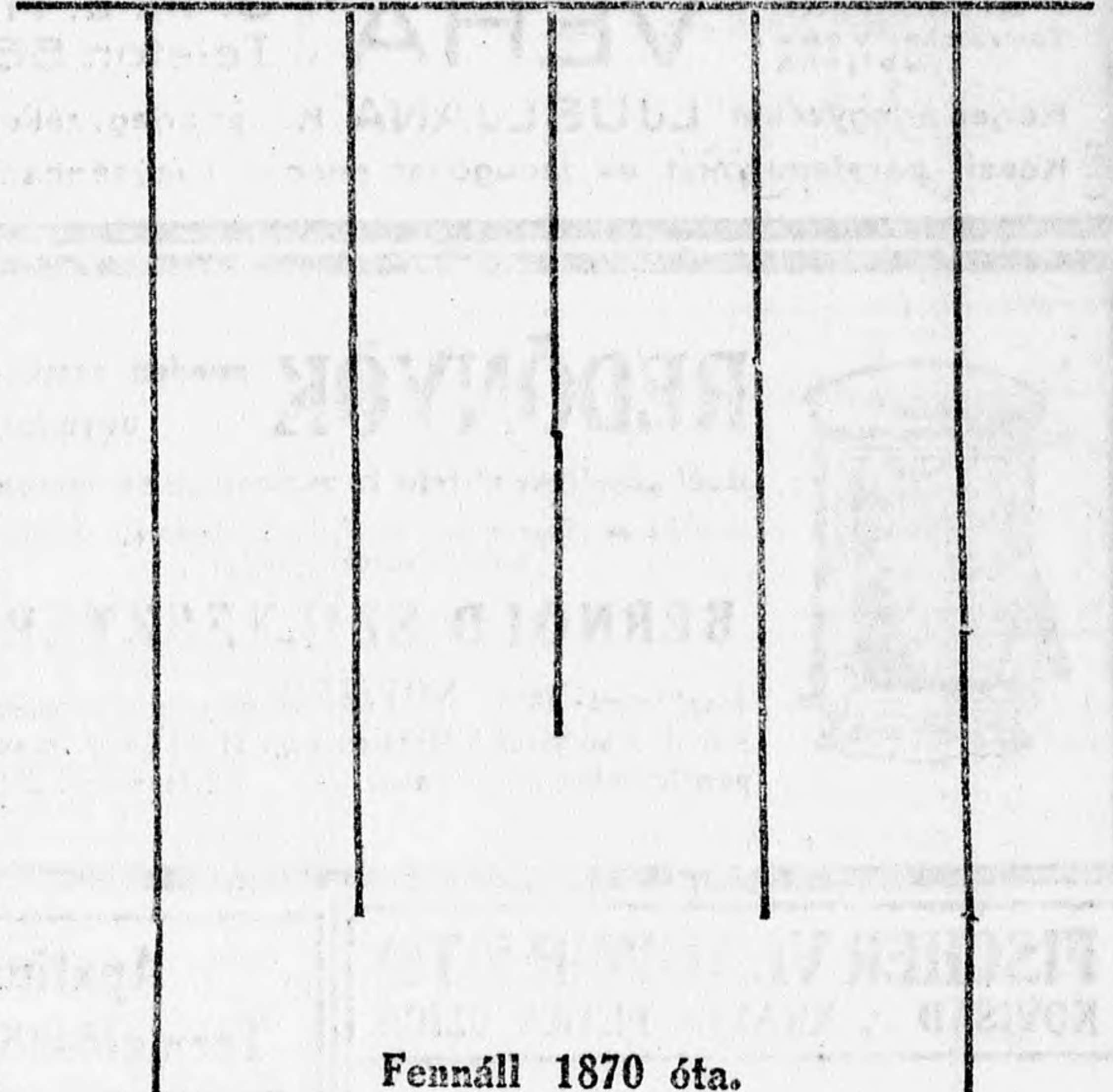
HÖLGYEKNEK és URÁKNAK

IFJ.

**KURUC MENYHÉRT
SENTA.**

**EXPORT MALOMIPAR R. T.
VRŠAC**

Fennáll 1870 óta.

1922-ben a malomtechnika
minden újításával felszerelve és újra
berendezve. Napi őrlőképesség: buza 500 mm.,
tengeri 250 mm. és tengeri szárítás napi 600 mm.
Elsőrendű legjobb őrlemények búzából és tengeriből.

Felhívom a novisadi vásárlatókat fi-
gyelmét, hogy cégem is kiállított: méter-
árut, selyemcikkeket, selyemkendőket,
szöveteket, posztókat és kamgarn fejkendő-
ket, továbbá berliner és posztókendő-
ket, valamint nagy választékban minden
egyéb textilárut.

Becsés látogatásukat kérve vagyok
kiváló tisztelettel

Löwenthal Henrik
Subotica.

ELEVATOR-KUTJAINK

ELEVATOR-KUTJAINK

ELEVATOR-KUTJAINK

ELEVATOR-KUTJAINK

ELEVATOR-KUTJAINK

ELEVATOR-KUTJAINK

ELEVATOR-KUTJAINK

ELEVATOR-KUTJAINK

a legnagyobb mélységekből is könnyen emelik a vizet
egyedülállóan olyan konstrukcióval bírnak, melyeknél a
kutban semmiféle szerelési munkát nem kell végezni

mindennemű csövezeték nélkül dolgoznak, rendkívül tar-
tósak, gyakorlatias, egyszerű konstrukciójuk és kiváló
anyaguk folytán jóformán soha el nem használódnak

teljesen fémből készülnek, nincsenek könnyen elhaszná-
lódó gummi-, vagy bőralkatrészei, javításokat tehát nem
igényelnek és karbantartásra sincs szükség

nem fagyhatnak be

könnyen kezelhetők, kisebb mélységeknél egy gyerek
képes a vizet emelni

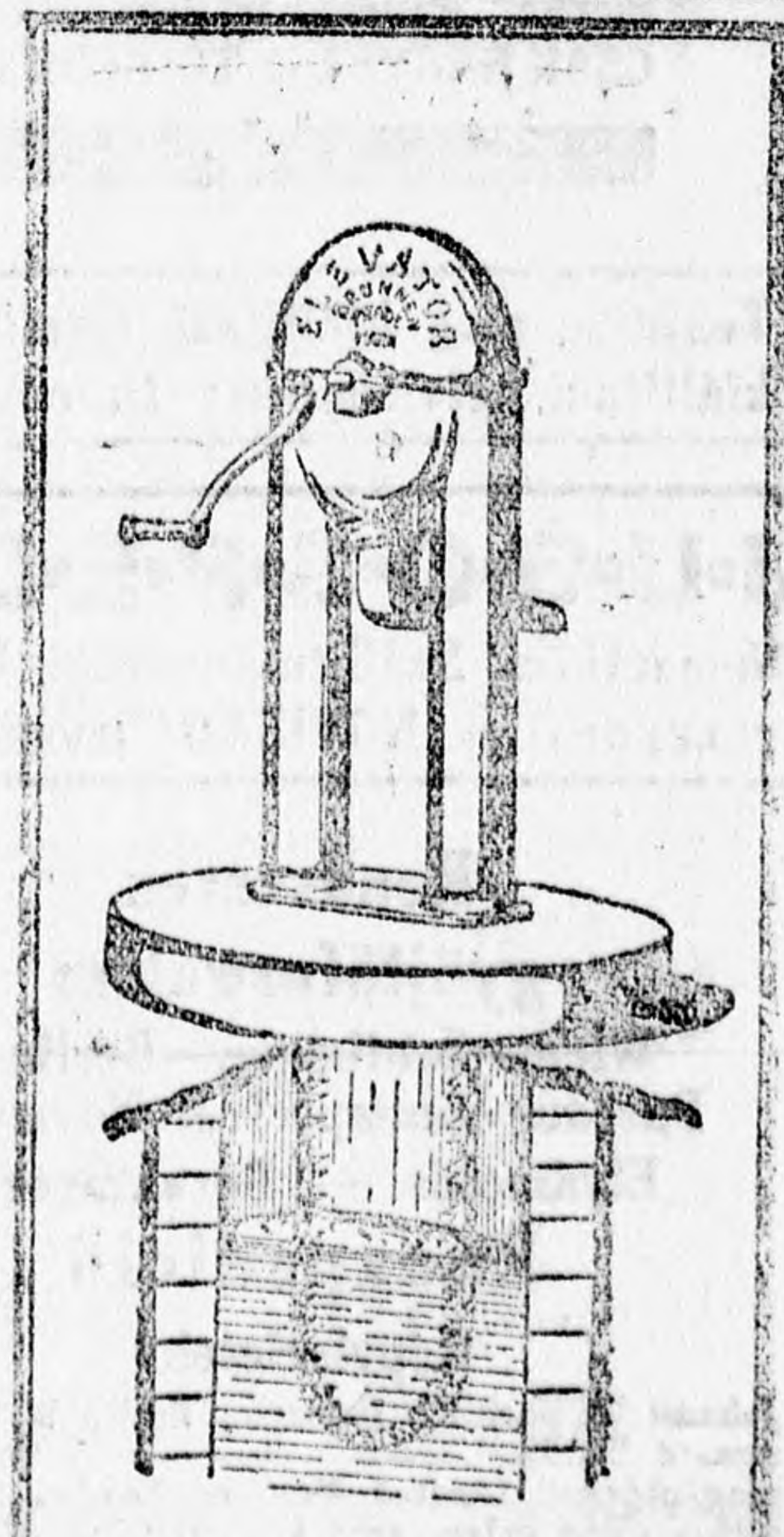
horganyzott serlegei következtében nem rozsdásodhatnak
mindenütt mint célszerű berendezkedés több ezer pél-
dányban nagyszerűen beváltak.

Kérdőzködésre készséggel szolgálunk felvilágosítással.
Elevator-kutunk raktárunkban üzemben megtekinthető.

Egyedárusítás: **Bárdos és Brachfeld r.-t. vezérképvisellete**

Raktár és iroda: **Novisad, Željeznička ulica 105—107.**

Malomgépek- és malomszükségleti cikkek lerakata.

KAMENITTOVARNA UMETNEGA
ŠKOLA IN
ELEKTRARNA
ORUŽJA
Z. Z.**LAŠKO**
Slovenija

Alapítva 1910.

Alapítva 1910.

**Asbestcementpala
tetőket**

hosszútartamu jótállással szállít fedve és fedetlenül

KAMENIT-GYÁR

Laško (Celje mellett)

Asbestcementpala asztallapok minden hosszúságban 2400 mm-ig és minden szélességben 1200 mm-ig.
Kiállítási fülkeszám 129.

Parafagyár **"VEHA"** G. m. b. H.
Távíratcím: Vaha Ljubljana Telefon 56
Kérjen árjegyzéket LJUBLJANA Kérjen árjegyzéket
Készít parafadugókat és fadugókat minden nagyságban.

HAUK ÁDÁMkülönleges kötélgyártó gépek és
szerszámok gyára**APATIN**

S. H. S.

Ajánlja saját gyártmányukötélgyártó-, kendertilloló-
és rifelegépeit.**REDŐNYÖK** minden nemben
ugymint:Acél „Esslinsen“-féle fa zseluablak és vászon,
továbbá az összes mű- és épületlakatosárak, valamint
teherfelvonók gyártása**BERNOLD SZILVESZTER**Alapított: 1885. NOVISAD gázgyárral szemben
Kérjük a novisadi kiállításon aug. 11-től 26-ig 18. sz.
pavillonunkat megtekinteni. — Telefonszám: 234.

HAMBURG és SIŠIĆ bőrönd, táska és bőr-
dizsműtáru készítőik,
Sombor, Wilson tér 2
résztesznek a NOVISADI KIÁLLÍTÁSON Ditrick Frigyes
bőröndössel együtt, I. emelet, 80. szoba, 50. számú fülke

FISCHER VLADIMIR és TSA
NOVISAD .: KRALJA PETRA ULICA

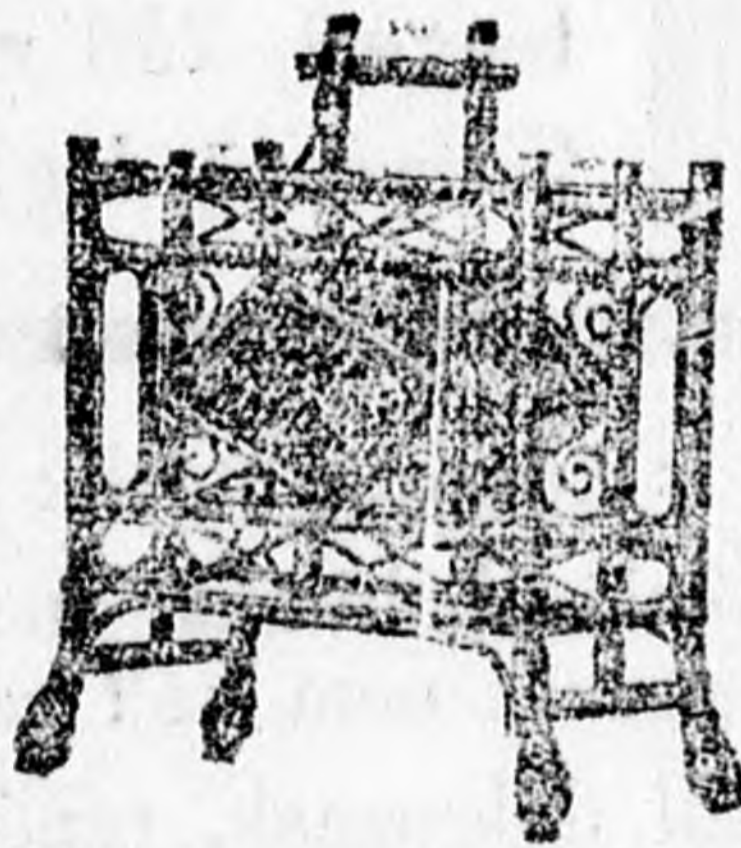
oo Állandó nagy raktár oo
„HAFASOLID“ és „EDELWEIS“
női, férfi- és gyermekharisnyák-
ban és keztyűkben .: Azonkívül
FÉRFIFEHÉRNEMŰ és F. PETER'S
NACHFOLGER, WIEN „Ketten-
marke“ gallérgyári lerakata .:
CSAK NAGYBAN! TELEFON 364

Tekintse meg kiállítási termünket a
kiállítási helyiségben: II. emelet 85**JUGO-S-P-E-D-I-T**Nemzetközi Szállítmányozási Vállalat
TELEFON: 288 NOVISAD JEVREJSKA U. 1**Rendszeres
gyűjtőforgalom**Wien—Bratislava—Berlin—
Passau—Budapestről Novisadra
Elvámolás — Beraktározás**Reexpedició**

Képviseletek:

Johann W. Kachlich Centrale, Berlin W. 9. Links-
strasse No. 25. — A Cox's Ship-
ping Agent Limited Konzern London (Negyven
től a világ valamennyi kereskedelmi gégecsőjén)**Apatini Kosárfonók**
Termelőszövetkezet Apatin**KÉSZÍTMÉNYEI:**

nádbutorok a legszebb és legfinomabb kivitelben,
kerti- és előszobabutorok, nyngágyak, utazó- és
conpébőröndök, virág-
asztalkák, pálmartatók,
kottaállványok, papirkö-
sarok, ruhás- és kézikö-
sarok, tálcák, munkakö-
sarok, fűkösarok, gaz-
dasági kosarak külön-
böző kivitelben, továbbá
hal- és gyümölcszállí-
táshoz való kosarak —
napi áron.

„ZENITH“cipő-, kaptafa- és faárugyár, Vršac
(Banat)Ez a modernül berendezett és precíziós gépekkel fel-
szerelt gyár készít minden formájú és méretű kap-
tafát, cipőt és eszmaszmfát és kézzel dolgozott fi-
nom cipőket. Gyártmányai ki vannak állítva a novi-
sadi mintavásáron, ahol megrendelések elfogadtnak.**MINDENFÉLE****KÉZIMUNKÁK
HIMZÉSEK**Gyermekruhák stb. legizlősebb kivi-
telben és jutányos áron készülnek**DEUTSCH NÖVÉREK**
KÉZIMUNKA-ÜZLETÉBEN

Subotica, Zrinjski trg.

SJEDINJENE Telefon 69 és 21-30
KREČANE D. D.
ZAGREB, Vlaška ulica 40
szállítanak:
I-a meszet

legmodernebbül beren-
dezett Novi-marofi és
očurai mészégetőikből.
Havi teljesítmény cirka 120 vagon. 4746

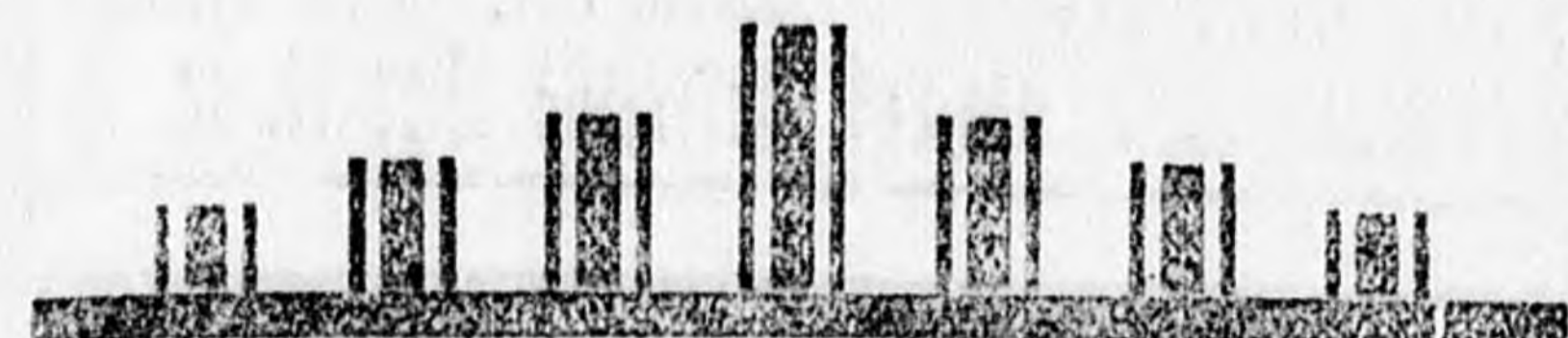
Mindenféle
HIMZÉSEK
nagy választékban
JUMPER-PAMUTOK
legdivatosabb színekben
ISKOLAI GYERMEKRUHÁK
KÖTÉNYEK mérték után pontosan és
legolcsóbban készülnek:
DEUTSCH NÖVÉREK
Subotica, Kunoz-ház (Gimnázium mellett)

Ne mulassza el megtekinteni
Weisz J. kefeárugyár
MINTAKIÁLLÍTÁSÁT
Novisadon, II. emelet 78. ajtószám.

**RENDELJEN
HIRDETŐKLISÉT
HELIOSNÁL
21 DINÁR
A MINIMÁL
KLISÉ!**

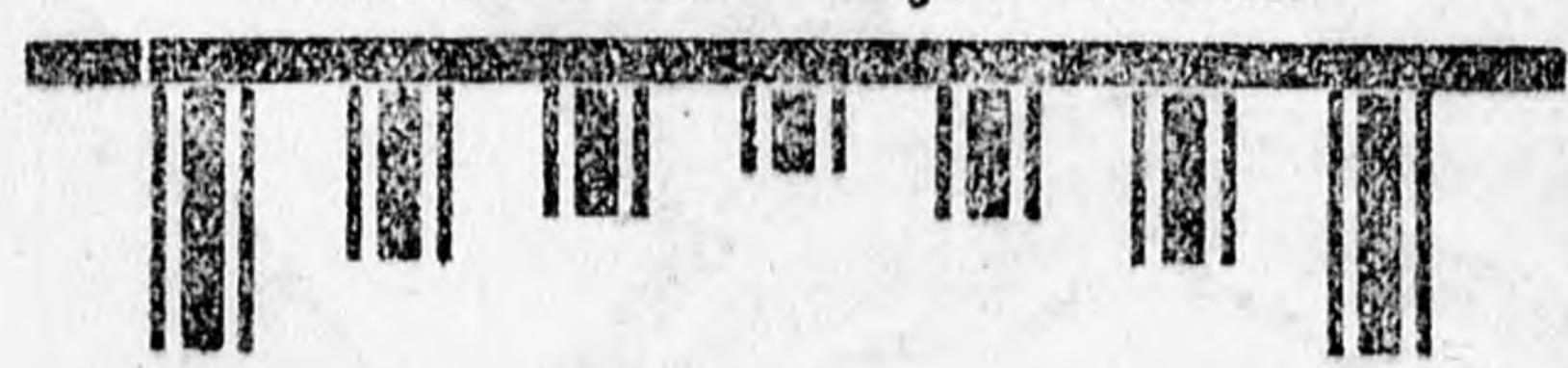

SUBOTICA SENCANSKI PUT 6.

Főmolnár

elsőrendű szakember, józan és szorgalmas, állást változtatni óhajt. Cim: ALEKSANDER FRUMEN RÉTFALA 115. Osijek mellett.

Gőzprés

2-es és 3-as számú, jókarban levő, szálló- cefre sajtolásához alkalmas, jutányos áron eladó. Cim: Schönborn Ágoston, Vršac.

Hordóeladás!

Uj és kitűnő karban levő használt hordók 200 litertől 3200 literig jutányos áron eladók. **ŠVARC** borkereskedés Subotica, Sencanski put 17. szám. — Telefonszám: 535. — 5829

Rejtvény.

Mult vasárnapi számunkban közölt rejtvény megfejtése

Paritás.

Helyesen fejtették meg 84-en.

1 üveg ZETA kölni vizet nyert Nikolics Zsivkó Lok.

1 doboz ZETA poudert nyert Petrás Ella Veliki-Bečkerek.

1 üveg ZETA sósborszeszt Heuduska Adrien Petrovoseo.

Könyvjutalmakat nyertek: Nagy József Stara-Kanjiza Hétvezér ul. 4., Ifj. Ligeti Viktor Bezdán, Freund László Subotica, Somjai Endréné Veliki-Bečkerek, König Andor Senta, Földi Bertuska Subotica l. Češka-ul., Nimčević Angela Čurug, Wilhelm Hilda Doroslovo, Sziller Bertike Čurug.

Vidéki megfejtők a jutalmak csomagolására és portójára 5 dinár költséget küldjének be.

Kétszer kettő meg kettő az: öt. Három meg egy: négy.

Kétszer hét: az tizennégy. Háromszor kettő az: hat. A megfejtők között könyvjutalmakon kívül kisorsolunk:

1 üveg ZETA kézfinomítót.

1 doboz ZETA arcápoló-kenőcsöt.

1 doboz ZETA Törökpirosítót.

Eladó ház!

Nádajon igen forgalmas helyen vegyeskereskedéssel, szódavizgyárral, igen kedvező áron — költségek miatt — szabadkézből eladó. A ház áll 4 szobából, 2 konyha, pajta, felszer, istálló, góré, pince és nagy gyümölcsössei a kertben. Komoly vevők megegyezés végett forduljanak a tulajdonoshoz **Szaboticski Nikola** kereskedő Nádaj. 5976

KUBIKOS MUNKÁSOK

körülbelül száz ember 2-3 havi időtartamra, akkordmunkára felvételnek. Csatornaépítési Vállalat, Stapar (Bácska). 6065

Szerb-magyar-német

könyvelésben és levelezésben jártas tisztviselő(nő) azonnali belépésre keresetlik **SCHULTZ-MALOM, NOVISAD**

Tanulni akaró ügyes fiukat tanoncoknak felveszek.

Reiter László elektromotor-gyár, Segedinski put. 5955

Kádársegédek, könnyű munkálatai don-munkára legmagasabb díjazás mellett felvételnek. Utiköltség megtérve. Hirschi Oszkár gazdaságában **Potiskisvati Nikola**, Senta mellett. 6074

Tekintse meg a Prunus konzervgyár r. t. novisadi cég kiállítását I. em. lépcsőházzal szemben. Gyártmányai elsőrangúak. Versenyen kívüli árak.

Első Novisadi Művirággyár N. Schenk

Elárusítóhely: Kralja Petra ulica 21. sz.

Résztesz a novisadi kiállításon, I. emelet, 70-es szoba, 69-es fülke, a következő gyártmányokkal: különféle virágok, girlandok, mirtuskoszorúk, csokrok, sirkoszorúk, levelek stb.

Tekintse meg pavillonunkat!

Famegmunkálók és gépvásárlók

figyelmét felhívjuk, hogy Kósa Nándor gépészmérnök Budapestről a novisadi kiállításon a legmodernebb famegmunkáló gépeit mutatja be és a 25-ös pavillonban vevői rendelkezésére áll.

KLEIN GÉZA SUBOTICA

„Kopalit-Werke“ Tvormica firmisa i laka Alapítva 1892.

Jugoszlávia legnagyobb lakkgyára, lakkok, silverin, emailfestékek, „Ferosit“ rozsdafesték.

Résztesz a novisadi kiállításon: I. emelet, lépcsőház jobbra.

**DOMOVINSKA
PROIZVODNJA DRVA D. D.
ZAGREB**
RAČKOVA ULICA 8. SZÁM
Sürgönyeim: DOMBOIS. Telefon 23-97. szám
FÜRESZTELEP: ČAKOVEC.
ERDŐKEZELŐSÉGEK: DOINJA-LEDAVA,
GEMINAC (LASKAFALU).

*Termelvényei:
mindennemű tölgy-
fűrészáru és egyéb
keményfa fűrészelt
anyagok, donga,
vasuti talpfa
és tűzifa.*

5337

**FRISS
SZILVÁT**

PÁLINKA ÉGETÉSRE

kosarakban és a la rinfuza
szállítunk minden mennyi-
ségben. — Feltételek és ár
megludható a

PRIVREDA

kereskedelmi részvénytársaságnál

Beograd

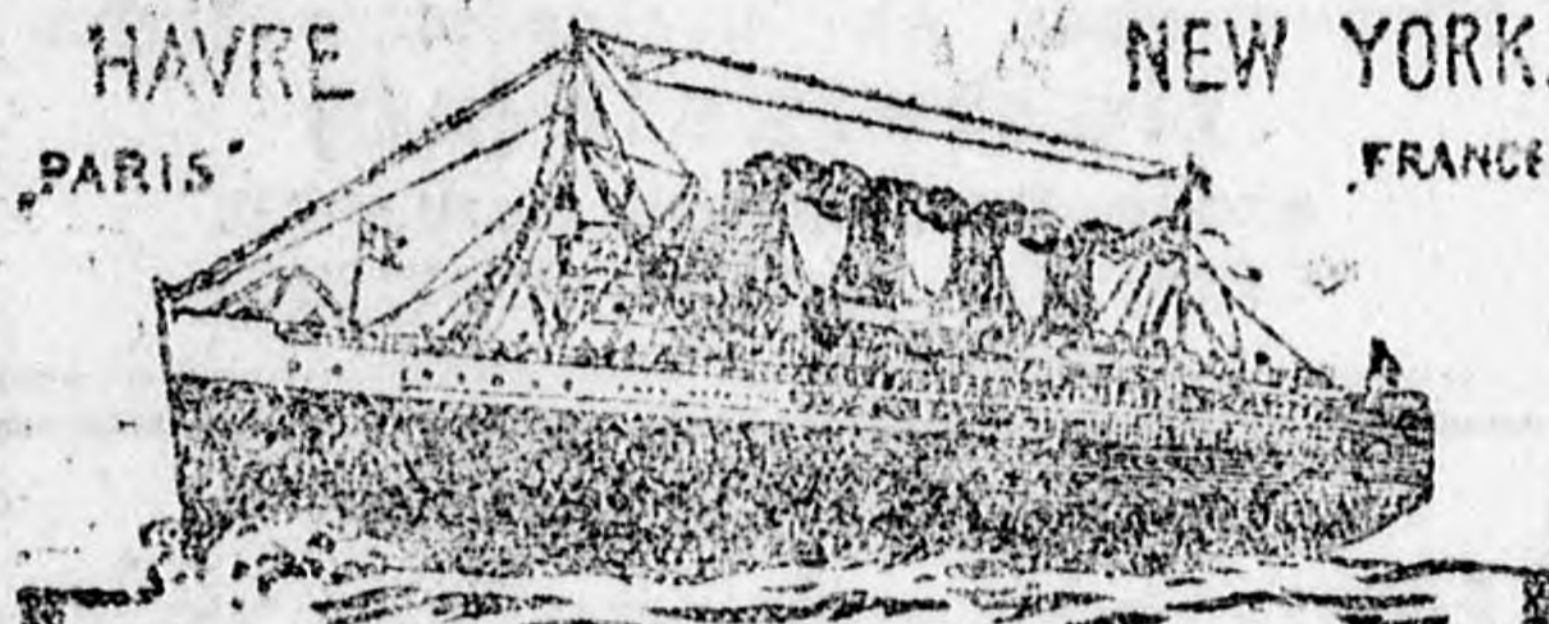
Telefon 29 - 80. — Iroda: Kraljevića Marka
ulica 6. Táviratcím: PRIVREDA Beograd

**Tölgy-hulladékát
baltázott dorongot
fa hűkkhasábból égetett száraz
faszenet**

ajánl azonnali szállításra
„Silva“ ind. i trgovačko društvo
šumskim proizvodima fióka:
6031 Osijek, Relkovičeva ulica 7.

Eladóházüzlettel

forgalmas
utvonalon
azonnal
beköltözhető lakással Novisadon. Özv. Böhm Ignácné
Kosáráru-üzlete, Novisad, Jevrejska ulica 14. sz. 8909

FRENCH LINE

COMPAGNIE GENERALE TRANSATLANTIQUE.

Gyors- és postahajók

utasok továbbítására Amerikába.
Felvilágosításért és hajójegyért forduljon
az SHS. királyságbeli vezérképviselőhez.

SLAVENSKA BANKA D.D.

BEGRAD ZAGREB LJUBLJANA
KARAGORČEVA 101. MINANDVIČEVA 4. KOLČEVORSKA 41
BITOLJ - SUŠAK - SPLIT - ŠIBENIK - DUBROVNIK.
TELEGRAMME: TRANSAT.

Tankönyvek

Ciril, Horvát, Német, Ma-
gyar nyelven engedélyezett
S. H. S. iskolák részére.
Iskola irkák viszont eladók-
nak nagy engedmény. Ár-
jegyzéket ingyen küld.

Lipsitz és Lampel
Subotica Telefon: 604.

Vas- és fémöntvényeket

gyárt, nikkelez
és galvanizál: 9333

KRAUSZ
VELIKI-BECKKEREK,
a törvényszéki palota mellett.
TELEFON SZÁM 929.

Államt tisztviselő, 35
éves, házasság céljá-
ból ismeretséget kötne.
Szorb, magyar és né-
met nyelvet teljesen
bírja. Leveleket „Val-
lás mellékos“ jellegre
„Schmolka“ hirdető-
irodába kérék. 5999

Egy 4 tonnás
teherautó

gumifafokkal üzemké-
pes állapotban eladó.
Reichel és Morvay
épület- és géplakatos-
műhely Novisad, Ka-
menicki ulica 28. 6048

25-30 éves róm. kath
nevelőnő kerestetik

szeptember 1-ére 14 éves
leányka és 12 éves fiu
mellé magyar, német és
francia nyelvtudással, jó
zongorista, ki egyuttal a
tanításban és közimunká-
ban segédkezne. Minden-
képen kifogástalan egész-
séges egyének forduljanak
ajánlati ukkal Schmolka
hirdetőirodába Novisad,
Futoški put 2. 5997

Boros-

hordóinkat

prima anyagból minden
nagyiségben egyszentiz
darab 48 hektoliteres la-
ger hordót, jütánvos ár-
ban kiadásjuk. Tel. 289.
MUCSY és TÁRSAI
Pajo Kujundžićeva ul. 34.

FRANJO SZABÓ
SUBOTICA, SAVA-TEKELI UL. 4.
AJÁNLIJA SAJÁT KÉSZÍTÉSŰ

NYERGEIT

valamint szép különleges
LŐSZERSZÁMAIT
és az összes e szak-
mába végő munkákat.

BORSHORDÓKAT

I-a új transporthordót — — — 300-800 ltr.-ig
és kevésbé használt hordót — — — 200-500 „
Erdő ársok (lager) hordót — — — 10-40 hl.-ig

TÜZIFÁT, SZENET- és MESZET
(vaggontételekben) a legjutányosabban beszerezhet
AUGSBURGER IMRE

kereskedőnél SUBOTICA, Ciril-Metod trg 7.

**Költöttáru-
készítményeim
elismert tartósak**

BECK-JANT

Subotica, Pašičeva ul. 8.
(Gözfürdő mellett.)
Uj modellek!
Gyári árak!

MÜBÖR
VIASZKOSVÁSZON
(WICHSLEINWAND)
GUMI- és KÖTÖTT
(SZÖVÖTTÁRU)
IMPORT-EXPORT NAGYBAN
M. MARBERGER i SIN
ÁTHELYEZTE NAGYBANI ÁRUHÁZÁT
VINKOVCI RÓL
ZAGREB, SAJMIŠTE 54. SZ.
ALATTI SAJÁT PALOTÁJÁBA.
KÉRJEN ÁRJEYZÉKET.

Legnagyobb választékban a világ-
paritáson alul szabott árakon!
Minden szakma részére a legelőnyösebb
bevásárlási forrás!

V.
NEMZETKÖZI
BÉCSI VÁSÁR

Felvilágosítással szolgál a
BÉCSI VÁSÁR WIEN VII.,
továbbá a következő tiszteletbeli képviselők:
Subotica: Ötv. Halbrohr Sándorné és Társai
Schenker & Co. Első Jugoszláv
Szállítási R. T. Paje Dobanováčki ul. 3

5207

Osječka Ijevaonica željeza i tvornica strojeva d. d. 4187
Osijek
Osijek vasöntőde és gépyár t. t.

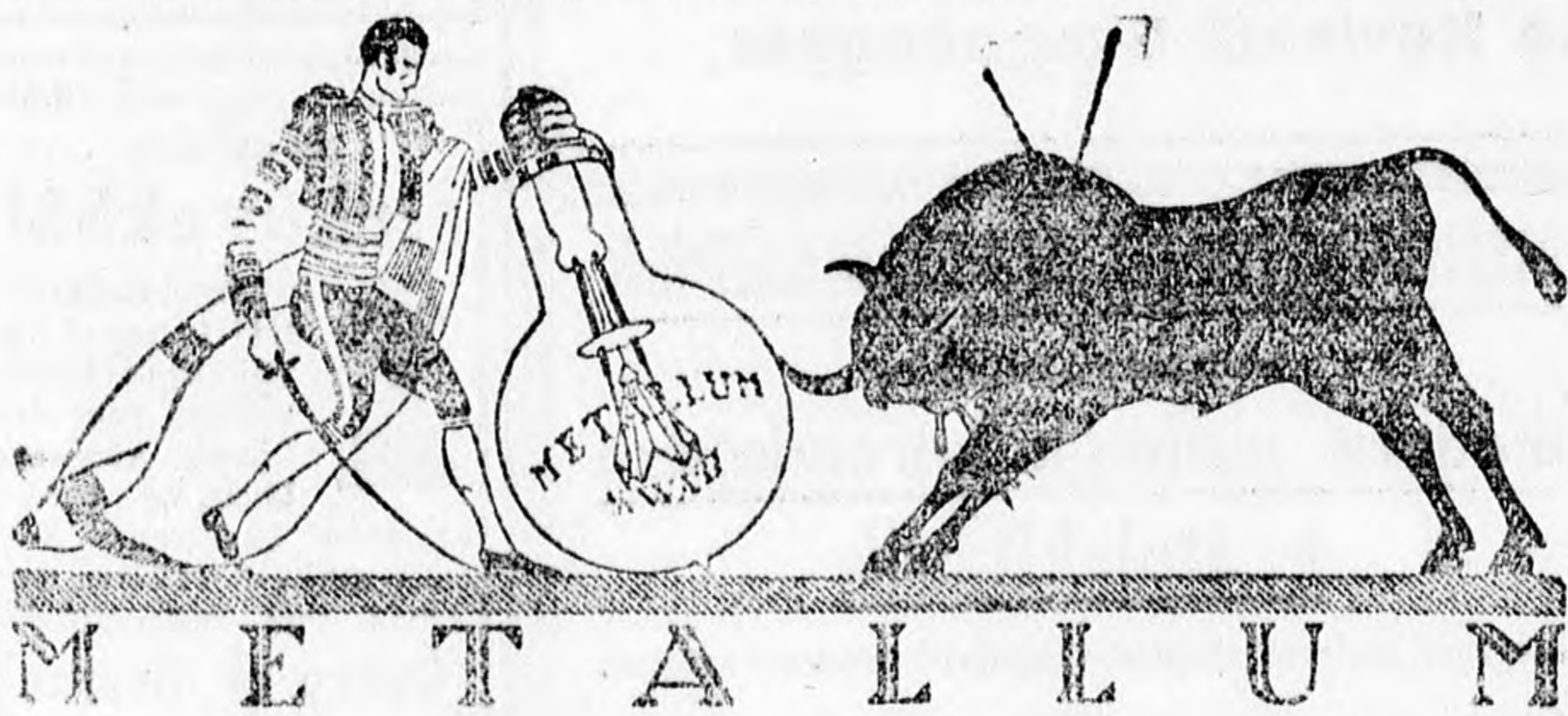
Táviratcim: OLT. OSIEK Telefon száma 63.

Vasöntőde Gépműhely Csavargyár

Szivógáztelepek 10-100 HP Faárugyár

Mindennemű gazdasági gépek

Kérjen árajánlatot

Gőzüzemű kelmefestészet és vegytisztító intézet
Ferd. Sax utóda

Albert Ondrušek Osijek

Műhely: Osijek III. Jelačićev trg 22.
Fiók: Osijek I. Desatičina ul. 33.

Fest és vegytisztít mindenféle ruhát és szövetet egészben és
darabokban.

Raktáron tart gypjut minden színben.

Uj iparág! Szörmék u. m. róka, nyul, vidra, bárány kidolgozása
minden imitációban. Veszek mindennemű szörmét kidolgozásra.

Valódi **TÖRÖKPIROS** mosásálló tökéletes szintartó festésért
legmesszebbmenő garancia.

Szörmék kidolgozása a legrövidebb idő alatt.

HYGIEIA

KÖTSZERGYÁR
SUBOTICA, BADALIČEVA ULICA 6. SZÁM

Gyárt és raktáron tart

ORVOSI KÖTSZEREKET mindennemű BETEGÁPOLÁSI CIKKEKET
elsőrendű minőségben.

Kórházaknak és betegsegélyző pénzintézeteknek nagy árengedmény!

ÉPÍTŐMÉSZ

elsőrendű, fával égetett
BEREMENDI
kőből, saját égetésű hó-
fehér meszet és
BECSINI

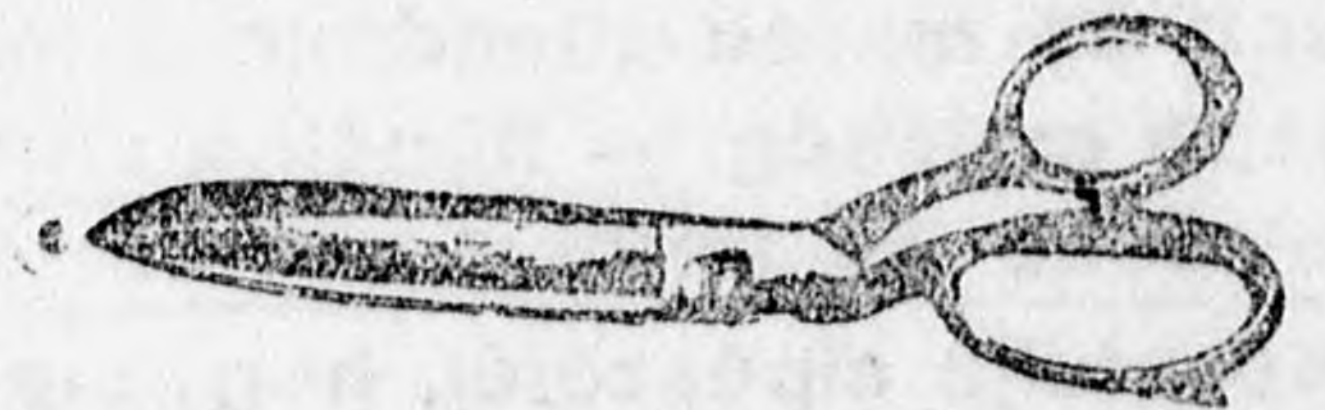
portlandcementet vagon-
tételben, kisebb meny-
nyiségnél az építéshez
szállítva, a legolcsóbban
ajánl

SIPOS SÁNDOR
mésztermelő Subotica, I. So-
kolska ulica 2-6. Telefon 868.

SZABÓK és SZABÁSZOK FIGYELMÉBE!

VALÓDI SZOLINGERI

SZABÁSZOLLÓK

BOROTVÁK, OLLÓK ÉS MINDENFÉLE ACÉLÁRUK
JUTÁNYOS ÁRON KAPHATÓK

MOLNÁR ISTVÁN SUBOTICA
műköszörszénél, Bene Sudarević ul. 26.

TRANSJUGO D. D. SUBOTICA

TELEFON 3-32. CIRIL i METOD TRG 1. TELEFON 3-32.

ÁLLANDÓ NAGY RAKTÁR:

RUDVAS
ABRONCSVAS
BETONVAS
U-VAS

VASTARTÓ
FALKÖTŐVAS
VASLEMEZ
CSAVARÁRU

SÜRGÖNYCIM: „TRANSJUGO“

Prva

Osječka Tvornica za Preradbu Drva d. d. Osijek
Első Osijek-i Fajmunkáló Gyárpar R. T. Osijek

Telefon 58. — Sürgőncim „Drvorad Osijek“

Gyárt mindennemű butorokat
a legolcsóbbtól a legdrágább kivitelig. Iroda-
berendezések, amerikai íróasztalok és redő-
nyös szekrények, továbbá különféle eszközök
asztalosok és pintérek részére.

SÖRÖSHORDÓK

valamint hordók raktározáshoz és szállításhoz,
kádak a legprimább szlavonai tölgyfából,
továbbá különféle zsiros és olajshordók.

VESZ és ELAD

különféle keményfaanyagokat.

4181

BERSON

volt és marad állandóan a legjobb minőség. — Kíméli a cipőt, olcsóbb és tartósabb a bőrne. Követelje cipészétől, hogy cipőjére mindig csak „Berson” gumisarkat és gumitalpat erősítsen.

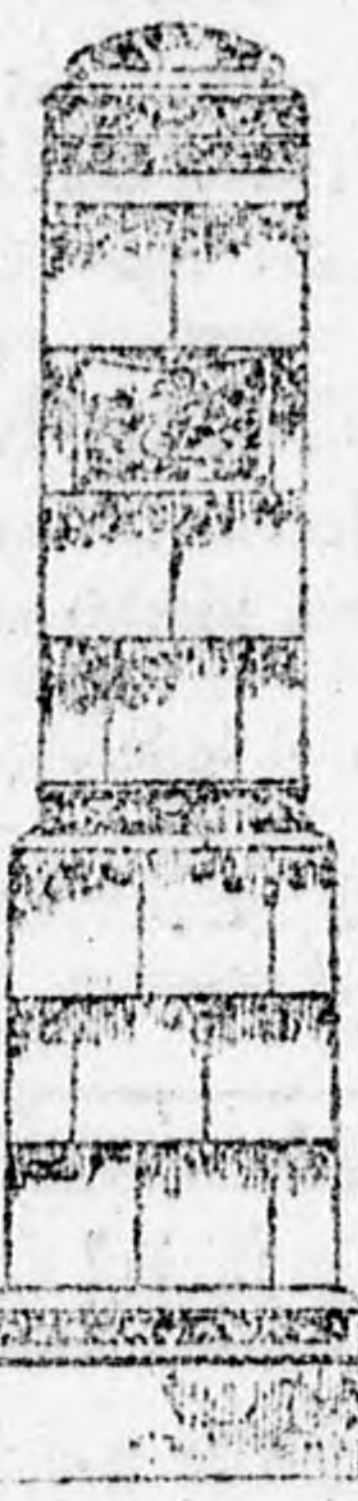
Több mint

200 kazántulajdonos

az egész országban legnagyobb megelégedésre használja a hazai gyártmányu „SAND-BANUM”

kazánkö elleni készítményt. Kérjen prospektust és próbaküldeményt az SHS. Királyság vezérképviselőjétől „TERRA” technológiai-
no d. d. ZAGREB, Preradovičeva ul. 23.

Égvedülő, 45 éves, a polgári osztályhoz tartozó gyártmányos, a polgári osztályhoz tartozó jómódú idősebb leány vagy özvegy tisztességes ismeretségét kereset hizásság céljából, kinek legalább 300.000 dinár hozománya van. Komoly ajánlatokat „SICHERE ZUKUNFT” jellege alatt a kiadóhivatal továbbít.

„PILOT”

épitőanyag ipari részvénytársas. Iroda: Zagreb Marovska ul. 24. csorép- és samott-kályha gyár: Na Karalu 12. Telefon 2-50.

kálykák,
takaréktüzhelyek
csempék,
kürtök,
falburkolatok
padlólemezek
nagy választékban

Viniko cijevi,
cijevi za vodu
i razni drugi
gumeni predmeti

Samo na
veliko d. d.
Zagreb
Doškovičeva 8

Szódavizes üvegek és fejek

gummik, krachedlis üvegek, szénzavas üvegek, valamint mindennemű szódavizgyári szükségleti cikkek legolcsóbban kaphatók

F. R. ROTTER Osijek III.
szódásüvegfej öntőde.

AUSTRO MOTORETTE 1 PS

a jelenkor legjobb motorkerékpárja

nagyon kevés benzint
fogyaszt és nagyon könnyű

AUSTRO DAIMLER és PUCH

automobil és motorgyár r.-t.

Vezérképviselőt

OSIJEK I. ALEKSANDROVA ULICA 8.

Eladó egy majdnem új állapotban levő **Fúsharmónium**

11 regiszterrel. Cím: „Kultura” hirdetőiroda Novisad, Kr. Aleksander ul. 20.

Eladó ház Obilježevon (Banat)

Fő utcán, egy fűszer- és rövidaru-üzlettel, 4 szobával, konyha, istálló, aratókút, nagy ud. arat, nagy konyhakert gyümölcsösökkel 300.000 koronáért, vételár nem kell az egészről kifizetni, vagy egyazonan házat kicserélnem Subotica házal. — Subotica 100.000 koronáért eladó egy konyha-velőmennyes kert gyümölcsösökkel, közel a huszárszárnyához, házépítésre alkalmas utcai front. Subotica főbányán előkelő restauráció átadó. Telaközvetítő Bényi Béla Subotica Nemzeti Szálló d. u. 2-5 óráig.

Műtrágyát

szállít a legjobb minőségben és a legmegbízhatóbban a Bácskai Mezőgazdák Szövetkezet, Sombor Gazdák, ne rendeljétek másutt, csak saját szövetkezetektől!

„HARANG” mosószappan a legjobb!

Gyártja:

Első Novisadi Szappangyár

LOKOMOBILOK

zagrebi és ljubljani raktárunkból
WOLF-LANZ

HP	HP	HP
1916 10-20	1919 30-45	1914 85-120
1918 15-25	1919 31-49	1913 90-125
1918 18-35	1916 35-57	1914 100-130
1917 20-33	1920 40-60	1909 100-150
1918 22-35	1916 50-70	1914 130-180
1919 24-40	1913 55-82	1914 145-199
1917 26-35	1912 70-96	1922 200-300
1918 28-45	1914 70-100	1914 315-415

cséplőlokomobilok, egyéves gyári garancia, elsőrendű alapos javítás, lelkiismeretesen kipróbálva.

Tüzelés minden fűtőanyaggal

BRAČA FISCHER D. D. ZAGREB

PANTOVČAK 5.

MINDENNEMŰ MALOMGÉPEK

elsőrendű kivitelben,

modern malomok berendezése

s átalakítások

megelev malomok átépítése legújabb rendszer szerint.

Silos és gabonapadlások, gabonaszállítóberendezések

BRAČA MACHAN & VAVRENA, PARDUBICE
csehszlovákiai gyárból.

Nagy raktár Zagrebban. Mérnöki látogatás. Tervezetek, árajánlatok, katalógusok ingyen. Azonnali szállítás. Rendkívül kedvező árak.

Vezérképviselőt az S. H. S. részére:

Ügyes motorkezelőt

keresünk egy motorhajóhoz. — Csak szakértelmes, megbízható géplakatosok ajánlkozásnak fizetési igény megjelölésével
Vécsey Károly és Társához, Staribečeje.

Legjobb, legolcsóbb kül- és belső

sirkövekből

állandó nagyraktárt tartunk! Elvállalunk temetőben régi sirkövek átmozgatását, betűk aranyozását és vésését. Mielőtt mákult vásárol, tekintse meg raktárunkat!
Óváry és Bartus
Sonta Haver-féle fetelep mellett!

Keresek

Engros férfiszövet-üzlet részére
Ügyes eladót, ki utazásra is alkalmas legyen. Fizetés megegyezés szerint. Ajánlatok „Jó állás” jellege alatt „Kultura” hirdető-irodához Novisad, Kr. Aleksander ul. 20. küldendők. 6054

Rózsa Malomépítészet
Kopp S. és Flai R.-t. Subotica
malomépítészeti osztálya

Gyárt és javít mindenféle sikszitákat, dara- és dorcetisztító gépeket, tarókat, komplett malomkó vasalkatrészeket, felvonókat és egyéb malomgépeket.
Szerel mindenféle automatikus vámp- és kereskedelmi malmot.
Telefon: 611
Készít mintákat beküldött rajzok szerint.
Sürgőny cím: Štirak